

petrol-iş

Kadın

55

HAZİRAN 2017

Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası Kadın Dergisi

Konu:
EŞİTLİK

PETROL-İŞ'Lİ KADINLAR KONUSUYOR

Rakamların Dilinden Kadınlar

İş ve toplum yaşamında kadınların durumu

“Çalışma Hayatında Hep Kalalım!”

Petrol-İş’li kadın temsilcilerden anlamlı mesaj

Kıdem Tazminatı ve İş Güvencesi

Haklarımız köşesinde...

Gerçek “Perçinci Rosie” Kim?

“Yapabiliriz” posterine esin kaynağı olan kadın

Kadınların Tercihî Çalışmak

ILO ve Gallup araştırmasının sonuçları

Radyum Kızları

Saatleri aydınlatmak uğruna hayatları karartılan kadınlar

3 MERHABA

4 İş ve toplum yaşamında kadınların durumu:
RAKAMLARIN DİLİNDEN KADINLAR

7 ILO ve Gallup birlikte araştırdı
KADINLARIN TERCİHİ ÇALIŞMAK

8 Petrol-İş'li kadın temsilcilerden anlamlı mesaj:
"ÇALIŞMA HAYATINDA HEP KALALIM!"

14 Saatleri aydınlatmak uğruna hayatları karartılan
kadın işçilerin acı dolu öyküsü:
RADYUM KIZLARI

17 **PETROL-İŞ'Lİ KADINLAR KONUŞUYOR**
KONU: EŞİTLİK

20 KADIN AJANDASI

*Kadınları yakından ilgilendiren önemli tarihler,
yıldönümleri, kadın öncüler...*

Kapak resmi: *Cephane İşçisi Kadınlar*, 1918, Stanhope Alexander Forbes (1857-1947)

22 HAKLARIMIZ

KIDEM TAZMİNATI VE İŞ GÜVENCESİ

23 *Petrol-İş'li kadınlar kıdem tazminatı için ne dedi?*
"KIDEM TAZMİNATI GELECEĞİM İÇİN GÜVENCEDİR"

24 *2. Dünya Savaşı savunma sanayiinin kadın işçileri,
Perçinci Rosie ve güçlü kadınların sloganı:*
"YAPABİLİRİZ!"

26 **İŞYERİNDE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİN
SAĞLANMASI İÇİN DEĞİŞMESİ GEREKEN 5 ŞEY**

27 *Temsilcilere dergimizi ve çalışmalarımızı anlattık...*
**"KADINLAR KATILMIYOR" DİYEN DE VARDI,
"KOTA UYGULANMALI" DİYEN DE...**

28 KADINLARDAN ÖYKÜLER

BEZDEN BEBEKLER

30 *Erkek şiddetinin boyutlarını cezaevindeki
erkeklerle görüşerek ortaya koyan çalışma:*
ŞİDDETİ FAİLLERİYLE ÇÖZMEK

31

Dosya: 8 Mart Uluslararası Kadınlar Günü

- **PETROL-İŞ'TE 8 MART**
- **DÜNYA SENDİKALARI
KADINLAR GÜNÜ'NDE NE DEDİ?**
- **YOLLARI SONSUZLUKTA BİRLEŞEN
7 KADIN**

48 SAĞLIK

KİREÇLENME EN ÇOK KADINI VURUYOR

50 EVET, MUTFAKTA BİRİLERİ VAR!

*Sofralarımızın lezzetli, besleyici, sağlıklı
ve hafif yardımcısı*

SALATA ANA YEMEK OLURSA

MERHABA

Havaların ısınmaya başladığı, yaz mevsimini bütün sıcaklığıyla yaşamaya başladığımız günlerde Petrol-İş Kadın Dergisi'nin 55. sayısıyla tekrar karşınızdayız. İçeriğimiz her zamanki gibi birbirinden ilginç konularla dolu.

Geçtiğimiz sayıdan beri pek çok şey gelişti. Her sayıda yinelediğimiz istatistiksel değerlendirmeler, durumun gerçekliğini ve pek de olumlu yönde değişme eğilimi göstermediğini ortaya koyuyor. İstihdamla ilgili istatistikler, kadınların çalışma yaşamındaki konumlarını göstermesi açısından önemli. Bu konum, kadınların toplum içerisindeki gücünü de belirliyor. İş yaşamında başarılı, geçim standartları yüksek, güvenceli işlerde çalışan kadınların toplum içinde de daha güçlü ve sorunlarla mücadelede avantajlı konumda oldukları bilinen bir gerçek. Kadınların ekonomik açıdan güçlü olmaları şiddetle mücadele konusunda da avantaj olarak çıkıyor karşımıza.

Sendikaların, kadınları güçlendirici faaliyetler yürütmeleri, bu yönüyle pek çok konuda örgütlenmenin de önünü açacaktır. Kadınlara ilişkin istatistiksel değerlendirmelerimizi "Rakamların Dilinden Kadınlar" başlıklı yazımızda bulabilirsiniz.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), araştırma şirketi Gallup'la yürüttüğü ve bu yılın Mart ayında yayınlanan "Kadınlar ve Çalışma Yaşamı İçin Daha İyi Bir Geleceğe Doğru: Kadınların ve Erkeklerin Sesleri" adlı araştırma, 142 ülkede kadınların çalışma yaşamında yer alması konusunda kadın ve erkeklerin tutumunu değerlendiren kapsamlı bir çalışma. Araştırma hem Türkiye hem dünya sonuçlarını ele alıyor, hem de birbirleriyle karşılaştırıyor. İlgili sayfalarda...

Petrol-İş Sendikası, kadın üye oranının yaklaşık yüzde 6 olduğu bir sendika, ancak kadın temsili bu oranlara ulaşmıyor ne yazık ki. Kadın temsilciler giderek azalıyor, kadınlar çalışma yaşamında olduğu gibi, sendikal faaliyetlerde ve temsil alanında da giderek daha geri konumlara düşüyor. İki ayrı şehirden, iki farklı işyerinden iki kadın temsilcimizle kadın olmayı, çalışmayı ve temsilci olmayı konuştuk.

1920'li yıllarda Amerika'da bir dönem üretilen ve kadranı radyumlu boya ile boyandığı için gece parlayan, bu özelliğiyle de en çok askeri amaçla kullanılan saatler, bu işte çalışan binlerce kadının acı bir şekilde ölmesine sebep oldu. "Radyum Kızları" olarak tarihe geçen ve anılarımızda yerini alan kadran boyama işçisi kadınların hikâyesini ilgiyle okuyacağınızı umuyoruz.

Dördüncüsünü gerçekleştirdiğimiz "Petrol-İş'li Kadınlar Konuşuyor" köşesinin bu sayıdaki konusu "eşitlik". Kadın üyelerimiz, eşitlik konusundaki beklentilerini, umutlarını ya da eleştirilerini, yaşadıkları gerçeklerden hareketle dile getirdiler. İlgili sayfalımızda...

Kadın Ajandası köşemizde Elif Ülker yine tarihte önemli roller, öncülükler üstlenmiş birbirinden değerli kadınları ve kadınları yakından ilgilendiren olayları, yıldönümlerini derledi. Daha öğrenmemiz gereken ne çok konu, tanımamız gereken ne çok kadın varmış diyoruz. Köşede yer alan bilgiler, ufukumuzu açacak nitelikte...

"Haklarımız" köşesinin yazarı ve Petrol-İş Hukuk Servisi'nden avukat Sevda Bayramoğlu, bu sayıda uzun süredir çalışanların gündeminden düşmeyen kıdem tazminatının fona devredilmesi tasarısını yazdı. Petrol-İş'li kadınlara, önceki sayılarımızdan birinde kıdem tazminatıyla ilgili ne düşündüklerini sormuştuk. Hatırlamak açısından yeniden yayınlıyoruz. İlgili sayfalarımızda bulabilirsiniz...

İkinci Dünya Savaşı'nda erkeklerin cepheye gitmesi sonucu boşalan fabrika tezgâhlarını doldurmak amacıyla, kadınların özellikle sanayide mühimmat üretiminde çalışmasını özendirerek için hazırlanan "Yapabiliriz" posteri ve buradaki Perçinci Rosie karakteri gerçek bir perçinci kadın işçiden esinlenerek oluşturulmuş. Ancak bunu ispat etmesi fotoğrafın çekilmesinden 74 yıl sonra gerçekleşebilmiş... Naomi Parker'in ilginç serüveni ilgili sayfalarda...

Harvard Üniversitesi'nin yaptığı bir araştırma, çalışma yaşamında kadınların eşitsiz konumunu verilerle gözler önüne sererken, işyerinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi için nelerin değişmesi gerektiğini de vurgulamış. Sonuçlar ilginç.

Petrol-İş'te temsilci eğitimleri dönem dönem yapılmaya devam ediyor. Ocak ve Şubat aylarında düzenlenen iki eğitime dergimizi ve çalışmalarımızı anlatmak üzere biz de katıldık. Eğitimler ve katılımcılarla ilgili değerlendirmelerimiz ilgili sayfamızda.

Bu yılın başlarında yayınlanan bir kitap, aynı zamanda bir doktora çalışması, şiddetin failerine odaklanarak çözülebileceği düşüncesiyle ortaya çıkmış bir çalışma. Medipol üniversitesinden Yrd. Doç. Dr. Gizem Çelik'in cezaevlerindeki şiddet suçlusu erkeklerle görüşerek ortaya çıkardığı araştırmanın kitap haline gelmiş hali "Öldüren Erkek(lik)ler" ilginç bulgular içeriyor.

8 Mart dosyamızda ilk olarak Petrol-İş'te kadınlar günü kutlamalarına yer verdik. Merkez yönetimi, bu sene 8 Mart'ı kadın üyelerimizin yoğunlukta olduğu Mefar ve Gripin işyerlerinde düzenlenen etkinliklerle kutladı. İkinci konu, uluslararası sendikalarda kadınların düzenlediği kampanyalar ve mesajları. Bursa'da geçirdikleri kazada hayatını kaybeden 7 metal işçisi kadını da sayfalarımızda andık.

Öykü, sağlık, mutfak köşelerinde yine birbirinden ilginç konular var. Bir sonraki sayımızda buluşmak umuduyla keyifli okumalar...

petrol-ış
kadın

Yerel Süreli Yayın

Petrol-İş Dergisi'nin özel ekidir.

Üç ayda bir yayınlanır

Haziran 2017'de basılmıştır.

Petrol-İş Merkez Yönetim Kurulu

Ali Ufuk Yaşar / Genel Başkan

Ahmet Kabaca / Genel Sekreter

Turgut Düşova / Genel Mali Sekreter

Mustafa Mesut Tekik / Genel Örgütlenme ve Eğitim Sekreteri

Ünal Akbulut / Genel Yönetim Sekreteri

Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası adına
Sahibi: Ali Ufuk Yaşar, Genel Başkan
Sorumlu yazı işleri müdürü: Ahmet Kabaca, Genel Sekreter

Genel Yayın Yönetmeni

Selgin Zırhlı Kaplan

Tasarım & Uygulama

Petrol-İş Kadın Servisi

İdare Yeri:

Altunizade Mah. Kuşbakışı Cad. No: 23 Altunizade
81180 Üsküdar/İSTANBUL

Tel: (0216) 474 98 70 (10 hat)

Faks: (0216) 474 98 67

Baskı: HEM Tanıtım

Kirazlitepe Mah. Malkoç Cad. No: 1 Üsküdar, İstanbul

www.petrol-is.org.tr/kadindergisi

kadin@petrol-is.org.tr

www.facebook.com/petroliskadindergisi

twitter.com/PetrolisKadin

İş ve toplum yaşamında kadınların durumu:

Rakamların dilinden kadınlar

Her sayıda yayınladığımız ve kadınların çalışma yaşamında, toplumsal yaşamda, eğitim vs. alanlardaki durumlarını özetleyen istatistiklerin güncellenmiş verilerini yeniden değerlendirdik. Değerlendirme, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Mart 2017'de yayınlanan "İstatistiklerle Kadın", Bianet'in sürekli güncellenen ve medya haberleri taranarak elde edilen kadına yönelik şiddet rakamları, TÜİK'in "İşgücü İstatistikleri" başta olmak üzere kadınlara ilişkin veriler içeriyor.

Kadın nüfus oranı

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 7 Mart 2017 tarihinde yayınladığı "İstatistiklerle Kadın, 2016" verilerine göre, Türkiye'de nüfusun % 49.8'ini kadınlar oluştururken, % 50.2'sini erkeklerden oluşuyor. Rapora göre, Türkiye'de 39 milyon 771 bin 221 kadın bulunuyor. Erkekler için bu rakam 40 milyon 43 bin 650.

65 yaş ve üzeri grupta çoğunluğu kadınlar oluşturdu

Yaş ilerledikçe oran da değişiyor. Buna göre, 65 ve üzeri yaş grubunda kadınlar nüfusun yüzde 56.1'ini oluştururken, erkekler için bu oran % 43.9 olarak veriliyor.

Aynı rapora göre, Türkiye'de kadınların ortalama ömürleri 80.7 yıl iken, erkekler için bu rakam 75.3 yıl olarak açıklanıyor.

Okur-yazar olmayan kadın oranı erkeklerin beş katı

İstatistiklerle Kadın, 2016'da yer alan "Tamamlanan en son eğitim seviyesi, 1975-2015" tablosuna göre, 2015'te 25 ve üzeri yaşta nüfusun % 5.4'ü okur-yazar olmayan kesimi oluşturuyor. Okur-yazar olmayan erkeklerin oranı % 1.8 iken, kadınlar için bu oran % 9 olarak veriliyor.

Sadece ilköğretim düzeyini bitirenlerde kadınların oranı erkeklerden fazla iken öğrenim düzeyi arttıkça kadın-erkek arasındaki oran kadınlar aleyhine değişiyor (İlkokul: Kadın % 25,9, Erkek % 27,2, İlköğretim: K % 9,2, E % 13,6, Ortaokul: K % 5,9, E % 9,5, Lise: K % 15,6, E % 23,5, Yüksekokul: K % 13,1, E % 17,9, Lisansüstü: K % 14, E % 2).

Kadınların yarısından fazlası, gece güvende hissetmiyor

TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2016 verilerine göre, 2016 yılında yaşadıkları çevrede gece yalnız yürürken kendilerini güvensiz hissedenlerin oranı % 26,2. Bu oran erkeklerde % 15,2, kadınlarda % 37. Erkeklerin % 71'i, kadınların ise % 47,5'i yaşadıkları çevrede kendilerini güvende hissettiğini belirtmiş.

Evde yalnız otururken kendilerini güvensiz hissedenlerin oranı 2016 yılında % 7,9, erkeklerde % 4,5, kadınlarda % 11,2. Erkeklerin % 86,7'si, kadınların ise % 76'sı evde yalnız otururken kendilerini güvende hissetti.

ÇALIŞMA YAŞAMINDA KADINLAR

Kadınların işgücüne katılımı

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Mayıs 2017'de yayınladığı *İşgücü İstatistikleri, Şubat 2017* verilerinde yer alan "Mevsim Etkilerinden Arındırılmamış Temel İşgücü Göstergeleri, Şubat 2016, Şubat 2017" tablosu değerlerine göre, 2017 yılında 15 ve üzeri yaşta kişiler grubunda işgücüne katılan kadınların sayısı **9.731.000** olarak verilirken (Şubat 2016'da bu rakam 9.202.000 iken bir yılda 472 binlik artış söz konusu, Ocak 2017'den Şubat 2017'ye geline bir aylık sürede ise 106 bin kadın daha işgücüne dahil olmuş), erkekler için işgücüne katılım 21.124.000 olarak açıklanmış. Aynı yaş grubunda toplam olarak işgücüne katılan 30.855.000 kişiden % 31'i kadın, % 69'u erkek.

İşgücüne katılım oranlarına baktığımızda ise, 15 ve üzeri yaş grubunda bulunan 30.091.000 kadının 9.731.000'inin işgücüne katıldığı, bu oranın ise % 32.3 olduğu görülüyor. Erkeklerde işgücüne katılım oranı % 71.7 (15 ve üzeri yaştaki 29.476.000 erkeğin 21.124.000'i işgücüne katılmış).

İstihdam edilen kadın sayısı erkeklerin yarısından az

15 ve üzeri yaştakilere ait istihdam verilerine bakıldığında, 2017'de istihdam edilen 26.956.000 kişiden 18.662.000'i erkek iken (% 69.3) kadınlar için bu rakam **8.294.000** ile % **30.7**'e karşılık geliyor. Bu verilere göre, istihdam edilen kadınların sayısı, erkeklerin yarısından daha az. Kadınlarda istihdama katılma oranı % 27.6 iken, erkeklerin % 63.3'ü istihdam ediliyor.

Geçen yılın verileriyle karşılaştırıldığında, Şubat 2016'dan Şubat 2017'ye istihdama katılan kadın sayısında 257 binlik artış sözkonusu. Kadınların istihdama katılımı, 2.155.000 ile tarım alanında gerçekleşirken, tarım dışı sektörlerde istihdam edilen kadın sayısı 6.139.000 olarak açıklanmış.

İstihdam artarken işsizlik de artmış

İşgücüne dahil olup herhangi bir işte istihdam edilmeyen işsiz kadınların sayısı, Şubat 2016'da 1.165.000 olarak görünüyor. Bu sayı, oran olarak yüzde **12,7**'e tekabül ediyor. Geçen bir yıllık zaman zarfında, Şubat 2017'ye gelindiğinde işsiz kadınların sayısının 1 milyon 483 bine, oran olarak da % **14,8**'e yükseldiği görülüyor. (Erkeklerde işsizlik oranı Şubat 2017'de % 10,1'den Şubat 2017'de % 11,7'e yükselmiş) Bu artış, bir yılda kadın işsiz sayısının 273 bin artarak yüzde 2.3 oranında artış kaydettiğini gösteriyor.

En fazla kadın işsizliği hizmetler sektöründe

Şubat 2017 itibarıyla, Türkiye'de bulunan 3 milyon 900 bin işsiz 2 milyon 462 bini erkek (% 63), 1 milyon 438 bini kadın (% 27). Kadınlarda işsizliğin sektörlere göre dağılımı ise şöyle: % 60,4 (869 bin) hizmetler sektöründe, % 14 (204 bin) sanayi, % 3,4 (49 bin) tarım, % 1,5 (22 bin) inşaat. Aynı istatistiklere göre, işsizler grubunda yer alan kadınların % 8'i en son 8 yıl önce iş aramış. İlk kez iş arayan işsiz kadınların oranı ise % 12,3.

Kadınların % 67,7'si işgücüne dahil değil

Şubat 2017 yılı verilerine göre, 15 ve daha yukarı yaştakiler grubunda yer alan 30 milyon 91 bin kadın içerisinde işgücüne dahil olmayanların sayısı 20 milyon 360 bin. Bu rakam, oran olarak % 67,7'ye karşılık geliyor.

"Ev işleri" kadınların en büyük işgücüne katılmama sebebi

Kadınların işgücüne dahil olmama sebeplerine de istatistik olarak yer veriliyor. Buna göre, işgücüne dahil olmayan kadınların % 54,4'ü "ev işleriyle meşgul" gerekçesiyle en üst sırada yer alıyor. Yüzde 13,6'lık bir oran, "çalışamaz halde" (engelli veya sağlık sorunu yaşıyor). Kadınların işgücüne katılmama sebebi olarak

	Toplam		Erkek		Kadın	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
15 ve daha yukarı yaştakiler	(Bin)					
Nüfus	58 433	59 567	28 866	29 476	29 567	30 091
İşgücü	29 680	30 855	20 478	21 124	9 202	9 731
İstihdam	26 456	26 956	18 419	18 662	8 037	8 294
Tarım	4 876	5 036	2 785	2 881	2 091	2 155
Tarım dışı	21 580	21 920	15 633	15 781	5 946	6 139
İşsiz	3 224	3 900	2 060	2 462	1 165	1 438
İşgücüne dahil olmayanlar	28 753	28 712	8 388	8 352	20 365	20 360
	(%)					
İşgücüne katılma oranı	50,8	51,8	70,9	71,7	31,1	32,3
İstihdam oranı	45,3	45,3	63,8	63,3	27,2	27,6
İşsizlik oranı	10,9	12,6	10,1	11,7	12,7	14,8
Tarım dışı işsizlik oranı	12,7	14,8	11,3	13,1	16,3	18,9
15-64 yaş grubu						
İşgücüne katılma oranı	55,6	56,8	76,4	77,3	34,7	36,2
İstihdam oranı	49,4	49,5	68,6	68,0	30,2	30,7
İşsizlik oranı	11,1	12,9	10,2	11,9	12,9	15,0
Tarım dışı işsizlik oranı	12,8	14,9	11,3	13,2	16,4	19,0
Genç nüfus (15-24 yaş)						
İşsizlik oranı	18,6	23,3	17,4	21,5	20,7	26,6
Ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı ⁽¹⁾	23,1	23,9	13,6	14,9	32,5	33,0

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

(1) Çalışmayan ve eğitimde (örgün ve yaygın) olmayan gençlerin, toplam genç nüfus içindeki oranıdır.

üçüncü sırada, % 11,5'le "eğitim/öğretim durumu" gösteriliyor. Kadınların işgücüne katılmama sebepleri arasında dördüncü sıralamayı "iş aramayıp çalışmaya hazır olanlar" oluşturuyor. Bu kesimin işgücüne katılmayanlar içindeki oranı % 7,2. Emekli olduğu için işgücüne katılmayan kadınların oranı ise % 5.

Genç kadınlarda işsizlik daha fazla

Aynı istatistiklerde yer alan 15-24 yaş arası işsizlik oranlarına bakacak olursak; Şubat 2017 için genç kadınlar içerisindeki işsizlerin oranı % **26,6** olarak veriliyor. (Erkekler için bu oran % 21,5) Ne eğitimde ne istihdamda yer almayan genç kadınların oranı % 33 iken erkekler için bu oran % 14,9 olarak veriliyor.

Eğitim durumunun istihdam verilerine etkisi

TÜİK'in *Eğitim durumuna göre işgücü durumu* verilerine göre, işgücüne katılan ve % 32,3'lük kesimi temsil eden 9 milyon 731 bin kadın arasında en büyük payı % 71,7'yle yükseköğretim mezunu kadınlar oluşturuyor. İkinci sırada, % 43'le mesleki veya teknik lise mezunları, üçüncü sırada ise % 34,2'yle lise mezunu kadınlar yer alıyor. Liseye kadar ulaşamayan kadınların oranı % 26,1 iken, işgücünü oluşturan kadınlar içerisinde en düşük kesimi okur-yazar olmayan kadınlar oluşturuyor. Okur-yazar olmayan kadınların işgücüne katılımdaki payı % 16,8.

Kadınların istihdam oranlarının eğitimle ilişkisi, işgücüne katılımdaki etkisiyle aynı sıralamaya sahip. % 27,6'lık oranla istihdama katılan 8 milyon 294 bin kadının eğitim durumları şu şekilde sıralanıyor: Yükseköğretim: % 58,7, mesleki veya teknik lise: % 34,3, lise: % 26,2, lise altı eğitimliler: % 23,1, okur-yazar olmayanlar: % 14,5.

İşsizlik rakamlarının eğitim durumuyla ilişkisinde sıralama biraz değişiyor. 2017 yılı için açıklanan % 14,8'lik oranla 1 milyon 483 bin kadın işsiz içerisinde en büyük kesimi % 23,5 ile lise mezunu kadınlar oluşturuyor. İkinci sırada % 20,3'le mesleki veya teknik lise mezunu kadınlar, üçüncü sırada % 18,1 oranıyla yükseköğretim mezunu kadınlar yer alıyor. Lise altı eğitimliler, işsizlik sıralamasında % 11,4 ile dördüncü sıradayken, en düşük orana sahip olan okur-yazar olmayan kadınların işsizliği % 5 ile sonda yer alıyor.

Kayıtdışı çalışma kadınlarda daha fazla

TÜİK'in İşgücü İstatistikleri'nde yer verilen "İstihdam edilenlerin sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlılık durumu, Şubat 2016, Şubat 2017" tablosundaki verilere göre, istihdama katılan 8 milyon 294 bin kadının 3 milyon 566 bini kayıt dışı çalışanlardan oluşuyor. Bu rakamın oran olarak değeri % 43'e karşılık geliyor.

Şubat 2016'dan Şubat 2017'ye geldiğinde, kayıtdışı çalışan kadınların sayısında 146 binlik artış söz konusu.

İstihdam edilen her yüz kadından 43'ü herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı değil ve emekli olamayacak, iş kazası geçirdiğinde veya meslek hastalığı nedeniyle çalışamaz hale geldiğinde, anne olması durumunda yasal haklarından ve yardımlardan yararlanamayacak. Erkekler için kayıtdışılık oranı % 28.3 olarak açıklanıyor.

Kayıtdışı çalışan 3 milyon 566 bin kadından 2 milyon 24 bini (% 56.7) tarımda çalışırken, 1 milyon 541 bini (% 43.3) tarım dışı alanlarda çalışıyor.

"Ücretsiz aile işçiliği" en büyük kayıtdışılık sebebi

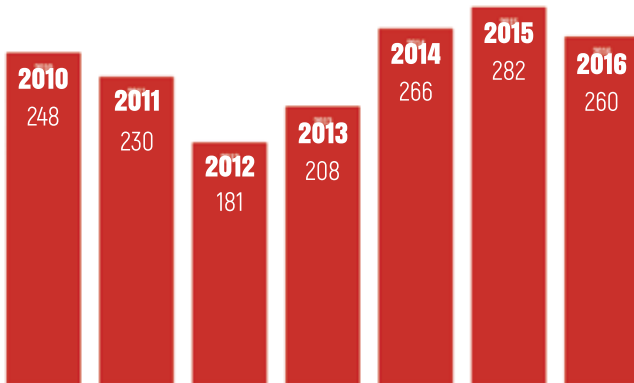
Tarım alanında kayıtdışı çalışan kadınların en büyük bölümü (% 84.4) ücretsiz aile işçisi olarak çalışıyor (1 milyon 710 bin). 231 bini (% 11.4) kendi hesabına çalışıyor, 82 bini ücretli veya yevmiyeli olarak çalışırken, 2 bini işveren konumunda olduğu için kayıtdışı görünüyor.

Tarım dışı alanda kayıtdışı çalışan kadınlarda ise en büyük kesim ücretli veya yevmiyeli çalışanlardan oluşuyor (901 bin, % 58.4). Bu rakamı, 456 bin ile kendi hesabına çalışanlar takip ediyor (% 29.6). Tarım dışı alanda kayıtdışı çalışan kadınlarda üçüncü en çok rastlanan durum ise 172 bin ile ücretsiz aile işçileri oluşturuyor (% 11). Tarım dışı alanda işveren olduğu için kayıtdışı görünen kadınların sayısı ise 13 bin. (Kaynak: www.tuik.org)

ŞİDDET DE CİNAYETLER DE ARTIYOR

Yılın ilk beş ayında kadına yönelik şiddet verileri

Bianet'in gazetelerden, haber sitelerinden ve ajans haberlerinden derlediği ve Begüm Baki-Çiçek Tahaoğlu'nun birlikte hazırladığı

2010-2016 arası öldürülen toplam kadın sayısı 1675

Kaynak: kadincinayetleri.org

"Erkek Şiddeti Mayıs 2017" verilerine göre, erkekler Mayıs ayında 29 kadın ve üç kız çocuğunu öldürdü, 10 kadına tecavüz etti, 26 kadına zorla seks işçiliği yaptırdı, 10 kadına cinsel tacizde bulundu, 26 çocuğa cinsel istismarda bulundu, 34 kadına şiddet uyguladı.

2017'nin ilk beş ayında erkekler 130 kadın öldürdü, 38 kadına tecavüz etti, 50 kadını taciz etti, 172 kız çocuğuna cinsel istismarda bulundu, 140 kadına şiddet uyguladı.

Kadın cinayetlerinin haritalaması

Hazırlık ve araştırma süreci Ceyda Ulukaya tarafından gerçekleştirilen

ve 2008 yılından beri medyaya yansıyan kadın cinayetlerinin çetesini tutan Bianet'in verileri kullanılarak hazırlanan "Kadın Cinayetlerinin Haritalaması" projesine göre, 2010 yılından bu yana erkekler tarafından öldürülen kadınların sayısı 1675. *kadincinayetleri.org* web sitesinde erkekler tarafından öldürülen kadınların isimleri, medyada çıkan haberle birlikte veriliyor. Sitede, kadın cinayetlerinin ayrıntılı istatistiklerine de yer verilmiş.

Aynı istatistiklerde yer alan yaş gruplamasına göre, erkekler tarafından öldürülen kadınların en büyük çoğunluğunu 663 rakamıyla (% 40,9) 26-40 yaşları arasındaki kadınlar oluşturuyor. İkinci sırada, % 20.3 ile (329 kadın) 19-25 yaş grubu yer alıyor. 41-55 yaşları arasında cinayete kurban giden kadınların oranı ise % 19.9 ile üçüncü sırada (323 kadın). (Kaynak: www.bianet.org)

İŞ CİNAYETLERİ VE KADINLAR

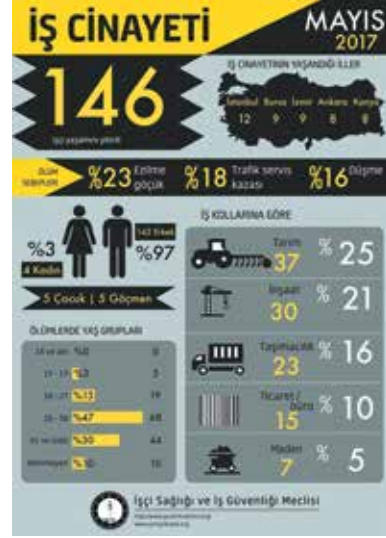
İş cinayetlerinde ilk beş ayda ölenlerin 38'i kadın

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin her ay yayınladığı İş Cinayetleri raporlarına göre, 2017'nin ilk beş ayında en az 741 işçi hayatını kaybetti. (Kaynak: www.guvenlicalisma.org)

Mayıs 2017 raporuna göre, Mayıs ayında ölenlerin sayısı 146. Ölenlerin 113'ü (% 77) ücretli olarak çalışırken (işçi ve memur), 33'ü (% 23) kendi hesabına çalışanlardan oluşuyor (çiftçi ve esnaf).

İş cinayetlerinde hayatını kaybedenlerin işkoluna göre dağılımları ise şöyle: Tarım ve orman 37; inşaat, yol 30; taşımacılık 23; ticaret, büro 15; madencilik 7; metal 6; konaklama, eğlence 6; belediye, genel işler 5; sağlık, sosyal hizmetler 4; kâğıt 3; petrokimya, lastik 2; çimento, cam 2; savunma, güvenlik 2; gıda, şeker 1; tekstil, deri 1; enerji 1; belirlenemeyen bir işkolunda 1 işçi.

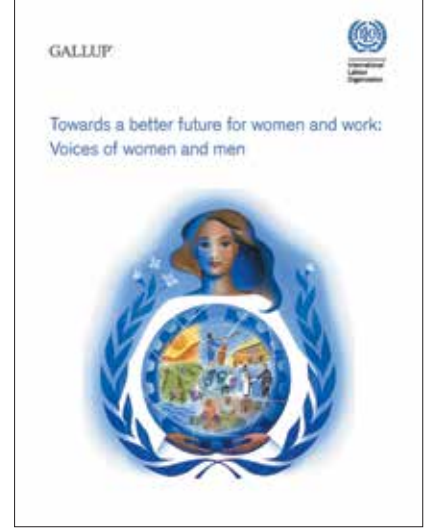
2017'nin ilk beş ayında iş cinayetlerinde hayatını kaybedenlerin 38'i kadın. Ocak ayında, ölen 161 işçiden 6'sı (% 4), Şubat ayında 126 işçiden 6'sı (% 5), Mart ayında 148 işçiden 13'ü (% 9), Nisan ayında 145 işçiden 9'u (% 6), Mayıs ayında 146 işçiden 4'ü (% 3) kadın. [SZK]

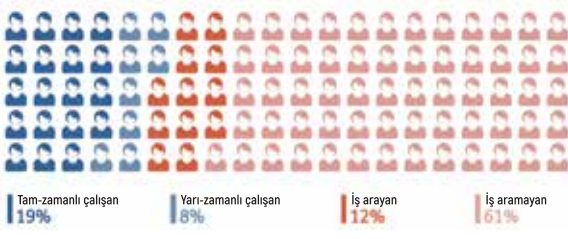

KADINLARIN TERCİHİ ÇALIŞMAK

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve araştırma şirketi Gallup tarafından hazırlanan ve Mart 2017’de yayınlanan “*Kadınlar ve çalışma yaşamı için daha iyi bir geleceğe doğru: Kadınların ve erkeklerin sesleri*” raporu 142 ülkede kadınların çalışmasıyla ilgili hem kadınların hem erkeklerin tutumunu araştırdı.

Türkiye’de kadınların istihdam oranları:

Kadınlar çalışmalı mı, aileye mi bakmalı?

Türkiye’de iş yaşamıyla ev işlerinin birlikte yürütülmesi konusunda erkeklerle kadınlar farklı cevap vermiş. Burada ilginç olan, 'kadınlar her ikisini birlikte yürütmeli' diyen kadınların oranının

ILO ve GALLUP tarafından 142 ülkede 149 bin yetişkinle yürütülen araştırmada, kadınların ve erkeklerin, 'kadınlar ve çalışma' konusundaki tutumlarının ve algılarının küresel ölçekte ortaya konması hedeflenmiş. Bu amaçla, hem kadınlara hem erkeklere "Sizce kadınlar çalışmalı mı, ev ve aile işleriyle mi ilgilenmeli, yoksa her ikisini de mi yapmalı?" sorusu yöneltilmiş.

Türkiye’de çalışmak isteyen kadınlar dünya oranından fazla

Raporun sonuçları, beklenenden biraz farklı çıkmış. Örneğin, tüm dünyada, ortalama olarak kadınların yüzde 70'i ücretli bir işte çalışmak istediğini belirtirken, Türkiye’de ücretli bir işte çalışmak isteyen kadınların oranı dünya ortalamasının biraz üzerinde: % 87.

aynı düşünen erkeklerden fazla olması. Buna göre, kadınlar her ikisini birlikte yürütmeli diyen kadınların oranı % 53 iken erkeklerin oranı % 34. Dünya genelinde böyle düşünen kadınların oranı ise % 41.

Tüm cevaplara göre, Türkiye’de 'kadınlar ücretli bir işte çalışmalı' diyen kadınlar % 34, erkekler % 28; 'kadınlar sadece aile bakımıyla uğraşmalı' diyen kadınlar % 12, erkekler % 32; kadınlar 'her ikisini yapmalı' diyen kadınlar % 53, erkekler % 34.

Başka bir tabloda, "Ailenizdeki kadınların ev dışında ücretli bir işte çalışması sizin için kabul edilebilir bir şey mi?" sorusuna verilen cevaplar cinsiyet, yaş ve eğitime göre sınıflandırılmış. Soruya evet diyen kadınların oranı % 92, erkeklerin % 84. Hayır diyen kadınlar % 6, erkekler % 16.

Yaşa göre cevaplar şöyle: Soruya 'evet' cevabı verenlerin % 91'i 30 yaşın üzerinde, 15-29 yaş arasındakilerin ise % 81'i evet demiş. 'Hayır' diyenlerde de 30 yaş üzeri % 8 iken 15-29 yaş arasındakilerin % 17'si 'hayır' şeklinde cevap vermiş.

'Evet' diyenlerin eğitime göre dağılımları: Üniversite % 93, lise % 86, ilköğretim % 91. 'Hayır' diyenlerde üniversite % 7, lise % 14, ilköğretim % 6.

Erkeklerin % 38'i kadınların daha iyi iş fırsatlarına sahip olduğunu düşünüyor

Ankette sorulan diğer bir soru, "Erkeklerle aynı eğitim ve deneyime sahip bir kadın, yaşadığı kentte iş bulma konusunda erkeklere göre daha iyi fırsata mı, eşit fırsata mı yoksa daha kötü fırsata mı sahiptir?" Cevapların cinsiyete göre dağılımına baktığımızda ilginç oranlarla karşılaşılıyor. Kadınların daha iyi fırsata sahip olduğunu düşünen kadınlar % 26 iken, aynı şekilde düşünen erkekler kadınlardan daha fazla çıkmış: % 38.

Eşit fırsata sahiptir diyen kadınlar % 36, erkekler % 27. Daha kötü şartlara sahip diyen erkeklerle kadınlar hemen hemen eşit çıkmış. Kadınların % 30'u kadınlar daha kötü fırsatlara sahip derken, aynı şekilde düşünen erkeklerin oranı % 29.

Raporun ayrıntıları ve dünya verileriyle karşılaştırmaları www.ilo.org web sitesinde raporlar bölümünden temin edilebilir. [SZK]

(Kaynak: www.ilo.org)

Kadınlar ücretli bir işte mi çalışmalı, sadece aile bakımıyla mı ilgilenmeli, her ikisini birlikte mi yürütmeli sorusuna kadın ve erkeklerin verdiği cevaplar

"Çalışma hayatında hep kalalım!"

Şubat ayında yapılan temsilci yönetici eğitimlerine katılmak üzere Petrol-İş Genel Merkezi'ne gelen 30 temsilci arasında iki kadın temsilcimiz de vardı. Dersler arasında zaman ayırarak sohbet etme imkânı bulduk. İzmir TPI Kompozit 2'den Emine Gümüş ve Adana Ceyhan Botaş'tan Hilal Özer... İki ayrı şehir, iki farklı işyeri ve çalışma ortamından iki kadın temsilcimizle çalışma yaşamında, sendikada kadın olmayı, temsilci olmayı konuştuk.

Söyleşi: Selgin Zırlı Kaplan

Kendinizi tanıtır mısınız?

Adım **Hilal Özer**, 48 yaşındayım, evliyim iki oğlum var. Biri 21 yaşına girdi, büyük oğlum 25 yaşında.

Nerede çalışıyorsunuz, ne zamandır çalışıyorsunuz?

30 yıldır Botaş Petrol İşletmeleri Bölge Müdürlüğü'nde çalışıyorum.

Petrol-İş Sendikası'na 1995'te üye oldum. O tarihten bu yana çalışıyoruz. Kadromuz normalde işçi kadrosu, ama ben memur olarak çalışıyorum.

Ne iş yapıyorsunuz?

Yaptığım iş, yemekhaneye, lokale alınan malzemelerin faturalarını yazıp muhasebeye göndermek. İki yıldır İdari İşler'de çalışıyorum. Bundan önce Bakım-Onarım'da çalışıyordum. Teknik Büro'ydu. Sözleşmeler, Doğrudan Temin... Ben Doğrudan Temin'e bakıyordum. O da büro işiydi, zaten bizde üretim olmadığı için saha işi yok, boru hatları-

la petrol taşıma, Irak'tan gelen petrolün depolanması işi.

Çalışmaktan memnunsunuz?

Tabii ki, çalışmaktan son derece memnunum. İyi ki çalışıyorum, iyi ki bu işe girmeme vesile oldular diyorum.

Ben liseyi bitirdim. Liseyi bitirdikten sonra işe girmeseydim, lise mezunu olarak köyde bir evlilik yapacaktım.

Çalışıyor olmam üniversiteyi bitirmeme de vesile oldu. Her zaman hayalimdi, ben İşletme mezunuyum. Kendimi geliştirdiğimi düşünüyorum. Kendimi geliştirdiğim sürece de çocuklarıma daha büyük katkılarımla oluyor. Bir kadının kendisi için yapabileceği en büyük şey kendini yetiştirmesi. Benim çocuklarım da okumandan, verdiğim mücadeleden çok memnunlar. Kendi mücadelele Amerika'dan Green Card, çalışma ve oturma izni aldım. Amerika'ya gidip gelmem büyük oğluma da amaç oldu. Şimdi iki kardeş Amerika'dalar.

HİLAL ÖZER
Adana Ceyhan Botaş
İşyeri Temsilcisi

EMİNE GÜMÜŞ
TPI Kompozit Kanat 2
İşyeri Temsilcisi

Kendilerini daha da geliştirdiklerini düşünüyorum...

Ekonomik yönden eve çok katkı oldu. Eşimin emekli olması veya çalışmaması benim hayatımı etkilemedi. Çünkü onun

karşısında daha güçlüyüm. Beni ezemez. Sözlü, maddi, manevi olarak eşimden daha güçlüyüm. Çünkü çok güçlü bir kadını. Her zaman da kendimi öyle gördüm. Aynaya baktı-

ğimda hiçbir zaman 'ben güç-süzüm' demedim. Müdürümün karşısında da, arkadaşlarımın içinde de çok güçlüyüm. Kendime güvenim tam bu konuda.

Bundan önceki evlilikler garanti olarak görülürdü, 'eşim çalışıyor, bana bir şey olmaz'. Şimdi evlilikler de değişti, en ufak bir sorunda ayrılma yoluna gidiliyor, demek ki eş insana garanti değil. Bütün bunlar, kadının daha güçlü olmasını gerektiriyor. Karakterli bir erkek çocuk için bile annenin güçlü olması lazım. Annenin özgüveninin fazla olması lazım. Kültürüyle, eğitimiyle çocuğuna önder olması gerekiyor.

Ücretleriniz nasıl, memnun musunuz?

Türkiye şartlarında ücretlerimiz iyi. Ama kendi işyerimiz açısından mukayese ettiğimizde iş barışımız yok. Bizde kapsam içi ve kapsam dışı olayı var. Biz kapsam içiyiz, ne kadar üniversite de bitirseniz işveren bizi kapsam dışına çıkartmadı. Öyle olunca, ekonomik yönden onlardan daha az alıyoruz. Ama ücretim, yaptığım işe göre gayet iyi.

Çalışma koşullarınız nasıl, işyerinde kadın olmanın zorlukları var mı?

Bizim işyerimizde kadın olmanın çok bir zorluğunu yaşamıyoruz, sahada değil bürodayız, herhangi bir sıkıntımız yok.

Kadınların oranı nedir işyerinizde? Kaç sendikali?

Bizde kadınların oranı az. Toplam 500 çalışanın 38'i kadın. Ama yeterli değil tabii, isterdik ki müdürlerimizin yarısı kadın olsun. Aramızda 9-10 sendikali

var. Kapsam dışı mühendisler var, uzmanlar, uzman yardımcıları var. Genel olarak memurluk yapıyor kadınlar.

Temsilciliğinize gelelim, ilk defa mı temsilci oldunuz? Ne kadar süre oldu başlayalı?

Evet, ilk defa oldum. Eylül'de başladım temsilciliğe. Ben atamayla geldim, seçilmedim. Seçilen arkadaşlar istifa edince şubemiz atadı.

Süreci anlatır mısınız biraz?

Seçimler bitti, arkadaşlar görevi başladı, üçü de erkekti, aynı gruptan seçilmeyince istifa ettiler, ben de seçime girmiştim ama seçilememiştim. Seçilemeyince atama yoluyla geldim.

Bu durum temsilcilik yapmanızı etkiliyor mu?

Aslında seçilmek isterdim. Seçilmişle atanmış aynı olmuyor. Eğer arkadaşlar beni tercih etmiş olsaydı, daha farklı bir duygu içerisinde olurdu sanırım. Atanmış olunca çok da kendini oraya ait hissetmiyorsun. Zamanla aşarım diye umuyorum, seneye de seçim var sanırım, seçim oluncaya kadar yaparım.

Tekrar aday olmayı düşünü müsünüz? Belki bu sefer seçilirsiniz...

Tekrar aday olmayı düşünmüyorum, yeni arkadaşlar olsun. Ayrıca vardiya ve erkek ağırlıklı bir işyeri olunca, onlara ulaşma şansım yok. Gidip konuşup onların sıkıntılarını çözmek gibi bir şansım yok. Birincisi, vardiya yerlerde erkeklerin görüşleri farklı, kadın

olmamdan dolayı kapısını kapatıyor zaten. Sana açık değil yani.

Kadınlar ne düşünüyor sizce, memnunlar mı kadın temsilci olmasından?

Tabii, biz memnunuz, kapsam dışı da aynı şekilde, bir sorun olursa paylaşıyorlar, ama dediğim gibi, bizde çok fazla sorun yok, eski bir kuruluş.

Temsilcilik dışında sendikal faaliyetlere zaman ayırabiliyor musunuz?

Ben çok isterim genelde o tür etkinliklere gitmeyi, ama evdekiler izin vermez... (Gülerek) Engellerler, 'sen dur' derler. Tabii korumak amaçlı... Eğitim olsa gelirim ama. Normalde izin istemem zaten 'ben gidiyorum, haberin olsun' derim.

Eşiniz destekliyor mu diye soruyoruz normalde, bu durumda desteklemiyor mu sizi?

Yok, tabii ki destekliyor, desteklemese zaten bu tür şeyler-

de sıkıntı çıkar. Mesela bir grev yerinde, 'sendikacı değilsin ne işin var' diyebilir, ama bundan sonra da koruma amaçlı bir duruma girmez zannedersem.

Genelde ne tür sorunlar yaşıyorsunuz?

Bizim işyerimizdeki kadınların genelde kreş sorunları var. O da işyeriyle ilgili, 50 kadın olan yerlerde oluyor. Bizde o kadar sayıya ulaşmadığı için fatura karşılığı kreş yardımımız var. Çocuklarınızı kreşe yazdırdıktan sonra faturayı getiriyorsunuz her ay, karşılığı ödeniyor. O yönden sıkıntımız yok. Servislerimiz iyidir, yemeğimiz aynı şekilde, bir sıkıntımız olunca sendika olarak kendimiz halledebiliyoruz. İzinlerimizi rahat kullanıyoruz kamu olunca. Müdürlerimiz anlayışlıdır o konuda.

Sendikanızdan kadınlar için bir talebiniz var mı?

Ben kadınlar için daha fazla eğitimin, görsel olarak bir şeylerin yapılmasını isterim. İşyerinde kadınların özel olduğunu

hissettirmek, kendimi orada özel hissedecek, ayrıcalıklı kılacak birşeyler olsun isterim. Ben adaletten, hakkaniyetten yanayım, kim olursa olsun, kapsam içi, kapsam dışı, müteahhit elemanı, hiç önemli değil... Aynı işyerinde çalışıyoruz, benim haklarım varsa onun da hakları var...

Hangi konularda eğitim olmalı sizce?

Kadına şiddet konusunda eğitimler olabilir... Erkeklerle de verilmesi gerekir. Bunun dışında, sadece kadınların yer aldığı bir eğitim olabilir.

Sizi tanıyalım, kısaca kendinizden söz eder misiniz?

Adım **Emine Gümüş**. İzmir Şubesi'ne bağlı TPI şirketinde çalışıyorum. 47 yaşındayım, evliyim, 3 çocuğum var, iki erkek, bir kız. Biri askerde, 20 yaşında, biri 16 yaşında, kızım da 9 yaşında.

İki oğlum, maalesef annelerini kaybetti, onlara annelik yapmaya çalışıyorum, öz anneleri değilim. Biri askerde biri de büyükbabasıyla yaşıyor okulu orada. Maddi ve manevi olarak destek olmaya çalışıyorum.

Ne zamandır çalışma hayatındasınız?

Yaklaşık 30 yıldır çalışıyorum. TPI'da beş yıldır çalışıyorum. Hep özel sektörde çalıştım.

Nasıl sendikalı oldunuz?

Sendikayla tanışmam TPI'ye girmemle oldu. Petrol-İş'e üye oldum. Daha önce sendikalılığım yok.

Neden sendikaya üye oldunuz?

Birtakım haksızlıkların olduğunu ve istediklerimizi sendikalı olmadan, örgütlü olmadan elde edemeyeceğimizi düşündüğümüz için 8-10 kişilik bir grupla bir araya girdik. "Ya bu işyerini terk edeceğiz, ya

da buraya sendika gelecek ve herşeyi düzeltecek" dedik.

Çalıştığımız şirket Amerikan şirketi, yaklaşık 300 kişiyi aynı anda aldılar, bizi eğitmeye başladılar.

Çalışma şartlarımız çok kötüydü. Maddi koşullarımız çok kötüydü. Ne zaman düzeleceğini sorduğumuzda cevap verilmiyordu. Yöneticiler de Türk'tü.

Amerika'daki asıl müdürlerin, CEO'ların bize söylediği "1000 dolarla bizimle çalışır mısın?" Ama Türk yönetici diyor ki, "1000 dolara gerek yok, bunlara 800 TL versen çalışırlar". 1000 dolarla 800 TL arasında çok büyük bir fark var.

Ben ilk başladığımda İnsan Kaynakları'nda başladım. Altı aydır işsizdim. Eşim de işsizdi. Maddi olarak çok büyük sıkıntı yaşıyorduk. Bulamadı o dönem.

İnternette gördüm, yeni kurulmakta olan bir şirketti. Sadece erkek işçi alıyordu. Benim mesleğim elektrik teknisyenliği. "Benim onlardan hiçbir eğitimi yok, o erkeklerden hiçbir eğitimi yok" dedim ve "başvuracağım ve kendimi oraya kabul ettireceğim" dedim.

İnsan Kaynakları müdürü "Bu kadını görmek istiyorum" demiş. Sadece erkek alınacak dendiği halde, bu özgüven nedir diye merak etmiş. "Neden başvurmuş görmek istiyorum. Merak ediyorum bu kadını, çağırın gelsin" demiş. Aynen bu cümlelerle, onlar bana anlatıyorlar.

Gittim görüşmeye. "Ben birşey istemiyorum, iş istiyorum. Çalışmak zorundayım, altı aydır işsizim. Kapıya dilenmek için gelmedim. Sadece bana göre verebileceğiniz bir iş varsa

meziyetlerim şunlardır, bunları yapabiliyorum. Alırsınız, almazsınız."

"Tamam" dedi. Sonra insan kaynaklarından diğer arkadaşlarla görüştük. Neler yapabileceğimin detaylarını aldılar. Dediler ki "hemen evraklarını hazırlıyorsun, yarın işbaşı yapıyorsun."

Bizde gruplar halinde işbaşı yapılır, eğitimler verilir. Çünkü Türkiye'de yeni bir sektör bu. Herkesin eğitildiği, uzman olduğu bir yer değil. Sadece beni tek başına, tek kadın olarak aldılar. Sadece bu kim diye merak ettiklerinden. "Sen farkında mısın, erkek yazdık özellikle" diye sordular, "biliyorum" dedim. "Benim erkekten bir farkım yok, erkeklerle çalışabilirim, erkeğin yaptığı her işi de yaparım, fazlasını da yaparım, göreceksiniz." dedim. "Ben kendime inanıyorum, güveniyorum..." böyle başladık.

İlk iki ay eğitimlerde mutfağımız bile yoktu, tuvaletler zaten çok kötüydü, herşeyin değişeceğini, altı ay içinde mükemmel bir fabrika olacağını vaatmişlerdi. Ben dedim ki yemekhaneden başlayayım, herkes bir yer aldı kendine. İş yok sadece eğitimdeyiz, ama düzeltmek zorundayız. Eğitimler esnasında iki ay bulaşık yıkadım, yemek de dağıttım. Onun için "Emine hanım mutfaktan yetiştirdi" derler benim için. Kendi dergilerimiz var, orada da yazdılar.

Ne üretiyorsunuz?

Rüzgar tribünleri yapıyoruz, yenilenebilir enerji için kompozit üretimi. Kompozit, iki kimyasal birleştirilerek elde edilen sert bir madde. Camsı, kırılmayan bir madde.

Sizin göreviniz nedir tam olarak?

Ben hammadde kontrolcüsüyüm. Giriş kalite kontrol. Şu anda sadece temsilcilik yapıyorum. Son birkaç aydır.

Temsilci olduğunuz için mi çalışmıyorsunuz?

Normalde çalışılması gerekiyor, dört saat nöbetiniz var, dört saat de çalışıyorsunuz. Ama benim bölümüm buna müsait değildi. Dört saat çalışıp bırakmaya uygun değil.

İlk başta temsilci olmamı kabul etmediler zaten. "İzin veremeyiz, seni yetiştirdik bu noktaya getirdik." Ki hiç kimse beni yetiştirmedi, ben kendi kendime çabalayarak yetiştim. Yabancı dilim yoktur. Bütün hammaddeler yurtdışından geliyor. Tek başına oturup günlerce ders çalışıp hammaddeyi tanıyıp ona göre kontrol etmem gerekiyor. Çok sıkıntılar yaşadım, ve dünyada beş fabrikamız var, içlerinde en iyi sistemi kurup yöneten benim olduğum bölüm, sadece benim adımlı bilirler, CEO da gelir benimle konuşur, "seni çok önemsiyoruz" diye. Yurtdışına eğitimlere gidemiyorum yabancı dilim olmadığı için.

Hilal Özer: Kamuyla özel aynı mı bilmiyorum, ama sizde şöyle bir şey var mesela. Adana'da dil kursuna giderim, üç ay mesela, üç ayın parasını veririm, üç ayın sonunda sınavına girip kur atlayınca faturasını getiririm, işverenim öder.

Emine Gümüş: Bizde de şöyle, üç grup var bizde. Kapsam içi ve kapsam dışı, bir de kapsam dışında olanlar da kendi içinde mühendisler-müdürler ve onların işlerini yapan asistan, sekreter gibi alt kadrolar. Bu

kesim en az maaşı alır ve en kötü davranışı onlar görür.

Yöneticiler daha iyi konumda. Dil eğitimine yurtdışına eğitime onlar gider. En iyi yerde tatili onlar yapar, şirketin bütün olanaklarından onlar yararlanır.

Bir kadın olarak çalışmaktan memnun musunuz?

Çalışmaktan çok memnunum. Çalışmak benim yaşam biçimim. Çocukluğumdan beri çalışıyorum ben. 13 yaşından beri her yaz tatilinde, Cuma okuldan çıkıp Pazartesi işe giden birisiyim. Çalışmayı seviyorum, çünkü ben para kazanmak için çalışmıyorum. Evet para hepimiz için çok önemli, hayatımızı devam ettirmek için gerekli. Ama çalışmak çok ayrı bir şey.

Para dışında ne ifade ediyor sizin için çalışmak?

Bir şey üretiyor olmak, ürettiğiniz şeyin karşınızda olduğunuzu görmek çok keyif veriyor bana. Herkesin bir hobisi var, benim hobim de çalışmak herhalde.

Kişisel olarak bir katkısı var mı size çalışmanın?

Tabii ki, ben güçlü bir kadını, hep çalıştığım için belki bu böyle. Nerede durabileceğimi biliyorum, haklarımı biliyorum, çocuklarıma nasıl davranacağımı biliyorum, aileme ne yapmam gerektiğini biliyorum.

İşyerinizde kadın-erkek ücret eşitliği var mı?

Bizde kadınlar erkeklerle aynı ücreti alıyor, kapsam içi olanlardan bahsediyorum, kadınlar

ayrı maaş almıyor, aşağı yukarı aynı işleri yapıyoruz.

Yalnızca çok daha ağır bir bölüm var, orada kadınları çalıştırmamayı tercih ediyorlar.

Ne tür işler bahsettiğiniz ağır işler?

Biz 65 metrelik bir parçadan bahsediyoruz. Onun her noktasında herkesin eli var. Beden işçisiyiz biz. Yani otomasyon yok bizde. Çok özel bir iş yapıyoruz ve çok zevkli bir iş, ayrıca zor da. Herkes ayrı bir bölümünü yapıyor, sonra birleştiriyoruz bütün parçaları. Kadınlar daha küçük bir bölümde çalışıyor.

Kadınlar kendilerini daha iyi hissetsinler ve bizim sektörde çalışmak istesinler diye gece vardiyalarında servis saatlerini erkeklerden farklı düzenliyoruz. Evlerine özel bırakıyoruz özel araçlarla.

Sendikann getirdiği bir yenilik mi bu?

Emine Gümüş: Evet.

Hilal Özer: Bizde vardiyalı çalışan kadın yok.

Emine Gümüş: Gece 12.00'de gidiyorsan evine kadar götürüyor, ya da geliyorsan sabaha kadar çalışacaksın 12.00'de kapından alıyor. Şoför arıyor geldim diye, çıkıyor kadın biniyor arabaya, geliyor.

Hilal Özer: Çok güzel bir uygulamaymış.

Emine Gümüş: Evet, çok keyifli de oldu bizim için.

Bu durumda TPI'n 'sadece erkekleri işe alma' konusundaki fikirleri değişiyor diyebilir miyiz?

Emine Gümüş: Evet bunun için çok mücadele ettim.

Nasıl oldu anlatır mısınız, ne zamandır kadınlar var TPI'da?

Temmuz (2016) ayından beri kadınlar alınıyor. Beş yıldır her gün, kadınların farklı olduğunu, kadınların da çalışması gerektiğini söyledim. "Kadınların bu işi yapacağını size ispatlayacağım ve siz alacaksınız." dedim. "Hayır" dediler önce, "herkes senin gibi değil." Evet, kadınlarda da birtakım eksik-

TPI Kompozit Kanat'ta üretilen ve her biri yaklaşık 65 metre olan rüzgar tribünü kanatları

likler olabilir, ama kadınların çalışma barışına daha katkılı olduklarını düşünüyorum.

Şu anda kadın oranı nedir işyerinizde?

İki fabrikamız var bizim. Üye sayımız 1860'larda diye hatırlıyorum, her gün yeni katılanlar oluyor bize. 25 sendikalı kadın var. Kapsam dışı olan kadınlar da var, onlar da 50-60 civarı kadın, mühendisler, insan kaynakları, finans bölümündekiler.

Çalışma koşullarınızda iyileşme oldu mu?

İlk başladığımızda çalışma ortamımızda, yanımızdan yılanlar geçiyordu, (gülerek) doğal ortamda çalışıyorduk, baykuşlar uçuyordu. Çatımız yoktu, kılıpları korumak için çadır kuruyorduk. Toz, nem, en zararlı şeylerle çalışıyorduk.

Eski bir fabrikaydı, duvarlarda örümcek ağları vardı. İlk başta deneme amacıyla üretim yapmaya başladığımız için orada başlamıştık.

Sonradan gelişti fabrika, güzelleşti, tuvaletlerimiz yoktu şu anda duşlarımız, tuvaletle-

rimiz, boy aynalarımız, soyunma dolaplarımız, herşeyimiz var.

Kadın dostu diyebilir misiniz işyeriniz için?

Evet... Hatta anneler gününde, kadınlar gününde, sevgililer gününde bile kadınlara küçük jestler yapılıyor.

Diğer kadın işçiler de sizinle aynı işi mi yapıyor?

Herkes birbirine yakın işler yapıyor, genellikle aynı takımında, birlikte çalışmalarını sağlıyorum.

İlk defa mı temsilcilik yapıyorsunuz?

Evet, ilk defa yapıyorum.

Ne zamandır temsilcisiniz?

Eylül (2016) ayından beri temsilciyim. Yaptığım iş gereği yılbaşından sonra başlayabildim temsilciliğe, yeni yeni öğreniyorum birtakım şeyleri.

Nasıl temsilci oldunuz?

Ben de atamayla geldim. Ben düşünmüyordum başta. Bir

komitemiz vardı, ben zaten onun içindeydim, delegeyim aynı zamanda. İkinci fabrika açılınca, kadınları ikinci fabrikaya aldılar direkt. "Orada da birisi olsun, özellikle kadın olursa iyi olur." dediler.

Temsilcilik dışında sendikal faaliyetlere katılabiliyor musunuz?

Grev olan işyerlerine gitmeye, maddi manevi destek olmaya çalışıyorum, yapabildiğim kadarıyla tabii ki.

Genelde toplantılara giderim, şubeden bildirilen eylemler varsa onlara katılırım.

Sendikal faaliyetlere zaman ayırdığınız için herhangi bir sorun yaşıyor musunuz?

Hayır, sadece kızım biraz sitem ediyor "Bana vakit ayırmıyorsun, onları daha çok seviyorsun" diye.

Eşiniz destekliyor mu sizi?

Evet, destekliyor.

İşyerinizde kadın olmaktan kaynaklı sorunlarınız var mı?

Kadınlar çok yeni bizde. Şu anda yaşadığımız bir sıkıntı yok, yeni evliler var, çocukları olacaktır elbet, ne olacağını yaşayarak göreceğiz. Çünkü bizim işimiz çok emek yoğun ve tecrübe gerektiren bir iş. En az 6 ay eğitim görüyorsunuz. "Doğum iznine gideyim, sonra gelip devam edeyim" derseni biraz sıkıntı olabilir.

Servis sorununu da çözmüşünüz sanırım...

Temsilci olmadığım dönemde, bırakıyorlardı beni ana caddede, eşim de aşçı, gece birde

ikide geliyor, denk gelmediği için babamı aramak zorunda kalıyordum. Ya da kardeşimi, herkes de aynı yerde oturuyor, mecbur kalınca da korkarak gidiyordum, sonuçta lüks bir semtte oturmuyorum, daha kırsal ve ıssız yerler. Gece on ikide kimse sokakta olmuyor, korkarak gidip gidiyordum. Artık her eve, İzmir'in her noktasına araç gidiyor.

Sendikadan, dergimizden bir beklentiniz, öneriniz var mı?

Hukuksal konulara daha fazla yer verilebilir. Zaten var ama, bazen işten çıkartılan arkadaşlarımız oluyor, hakkını bilmeyenler de oluyor, tabii biz müdahale ediyoruz ama, birtakım konuları buradan birebir okuyunca daha farkında olurlar diye düşünüyorum.

Dergi dışında eğitimler de olursa kadınlar için, hak hukuk konularında, çalışma haklarıyla ilgili. Kadınlar daha çok farkında olsunlar.

Hukuk servisinden Sevda hanıma bu talebinizi iletirim. Ona da uygunsa neden olmasın?

Mesela ben bu yaz bir iş kazası yaşadım. Tutanak tutulmadı, iş kazası raporu verilmedi. Kendim özel doktora gittim. 14 gün rapor verdiler. Bunun ilk 10 gününü evde geçirdim, son 3-4 gün memlekete gitmemiz gerekiyordu, hem de kaplıcaya gideceğiz.

Sosyal medya sayfamda bir fotoğraf paylaşmıştım. Döndüğümde ilk gün insan kaynakları beni çağırdı ve tutanak tuttu. "Doktor sana yatacaksın dedi" diye... Ben de "Doktorla ben konuştum, ne söylediğini ben biliyorum, o kadar düşüncesiz

değilim kendime zarar verecek kadar" dedim. Onun için tutanak tuttular, işten atılmanıza bile sebep olurmuş. Sevda hanımı aradım, "istirahatinizi dört duvar arasında geçirmek zorunda değilsiniz, istediğiniz yerde geçirebilirsiniz" dedi. "Kaldı ki iş kazası geçirmişim, dava açacağım. Kaza geçirdiğimde tutanak tutmadınız beni mağdur ettiniz. 15 gün para alamadım. Rapor parasını almak için 45 gün bekleyeceğim. İş kazası olduğu için daha yüksek almam gerekiyordu, ama normal rapor aldığım için daha az para alacağım, ben sizi dava edeceğim." dedim. Bütün evrakları yırttılar.

Hilal Özer: Bizde hemen iş kazası tutanağı tutulur, ve o SGK'ya gitmek zorunda.

İş kazası deyince meslek hastalıkları da geliyor akla. Çalışırken sağlığını olumsuz etkileyen bir durum var mı?

Emine Gümüş: Bizde kimyasal çok fazla. Kimyasalların karıştıktan sonra çıkardıkları bir gaz var, zehirli. Ondan etkilenabiliyorsunuz. Maskemiz, iş güvenliği teçhizatımız var ama bazen atlıyorsunuz. Biraz kişiden de kaynaklanıyor. Onu kullanmadığınız zaman nefes darlığı yaşıyorsunuz, KOAH hastası olabiliyorsunuz, kanser olabiliyorsunuz. Cam elyaf kullanıyoruz, erimeyen bir şey, vücudumuza girebiliyor, kanınıza karışıyor. Bunun gibi birçok şey var.

Mesela belim incinmişti ağır kaldırdığım için. Ve beni suçlu

buldular. Ki ben konuyu bildiğim ve hukuk servisinden destek aldığım halde. Sevda hanım ne söylemem gerektiğini söyledi, aradım ve hemen iptal edildi tutanak.

Mücadeleci yönüm de var, temsilci olmasam da ben müdürün karşısına da geçip hesap sorabilen, cevabını isteyen, neden diye soran birisiyim. Çok sevilme de böyle bir şey, istenirse de özel sektörde sivri dilli olmak, haklarını istemek...

Temsilci olduğumda beni çağırıp uyardılar, "artık temsilcinin, konuşmalarına dikkat et, işçilerle diyaloguna dikkat et, sakın taviz verme onlara" dediler. Ben de "Benim şubem var, sendikam var, yanlış konuşsam beni onlar uyarır." dedim.

Sizde var mı çalışmaktan kaynaklı sağlık sorunları?

Hilal Özer: Bizde şu var, sürekli bilgisayarın başındayız. Boyunda fitik oluşması, boyun düzleşmesi gibi sorunlar yaşıyoruz biz de. Sinir sıkışması... Belli hareketleri var yapmamız gereken, tabii her zaman yapamıyoruz. Ağrılarıyla yaşıyoruz. Bizde başka bir durum yok.

Petrol-İş'li kadınlara bir mesajınız var mı?

Emine Gümüş: Bence çalışma hayatında hep kalalım.

Hilal Özer: Evet, çalışınlar.

(Emine Gümüş'ün son cümlesiyle yazının başlığı daha o anda şekillenmişti.) ■

Adana Ceyhan Botaş'tan Hilal Özer'le geçmiş günlere kısa bir yolculuk yaptık...

13 yıl sonra yeniden buluşmak...

Söyleşimiz bittikten sonra, Adana Ceyhan Botaş temsilcimiz Hilal Özer "Adana'ya da bekleriz bir gün" deyince, dergimizin çıkmaya başladığı yıllarda gittiğimizi hatırlattım. Tam yılını anımsamak için, söyleşinin yayınlandığı ve Ceyhan Botaş'tan kadın üyelerimizin toplu çekilmiş fotoğrafının kapağa basıldığı dergi sayısını aramaya başladım. Dolapta dergi yığınları arasında kısa süren bir arama faaliyetinden sonra dergi elimdeydi: Petrol-İş Kadın Dergisi'nin 11. sayısı. Derginin çıktığı tarih Ekim 2004. Ekim ayı olmasına rağmen, Adana'da havaalanında uçaktan iner inmez yüzümüze çarpan sıcak havayı hâlâ hatırlımda. Sonra Ceyhan Botaş'ın lojmanlarında bir kadın üyemizin evinde misafir olmuştuk. Hilal Özer de vardı görüştüğümüz kadın üyeler arasında.

Kapağı alıp birlikte incelemeye başladık. En sağda ayakta

duran siyah bluzlu kadın Hilal Hanım'ın kendisiydi. Fotoraftakileri göstererek "bu arkadaş gitti, bu duruyor" diye son durum hakkında bilgi de verdi ayak üstü. Bazıları emekli olmuş. Hayata veda eden de olmuş ne yazık ki. "Onun dışında herkes

duruyor" diyor Hilal Özer. Hepsine uzun ve sağlıklı ömürler diliyoruz. 13 yıl aradan sonra tekrar görüşmüş olmak güzeldi, geçmişe kısa bir yolculuk yapmış olduk. Bu güzel tesadüf, sendikalarda kadınların varlığını ne kadar önemli olduğunu bir kez daha hatırlattı bize. Petrol-İş'li kadınlar, yaptıkları ve düşündükleriyle her zaman bu sayfalarda yerlerini korumaya devam edecek. ■

**Saatleri aydınlatmak uğruna hayatları
karartılan kadın işçilerin acı dolu öyküsü:**

RADYUM KIZLARI

Sayırsız kitap yazıldı, filmler, belgeseller çekildi, tiyatro oyunları oynandı. Amerika'da, bir nesil, radyumun zararlarını bilmeden evinde radyoaktif maddeler içeren ürünler kullandı. Bu sektörde çalışan çoğu kadın pek çok işçi hayatını kaybetti. Bir radyum boyama fabrikasında kol saatlerinin kadranslarını boyayan ve hepsi ölüme sürüklenen "Radyum Kızları"nın öyküsü, işin trajedik yönünü ortaya koyuyor. Durumları o kadar umutsuzdu ki, onlarla ilgili haber başlıklarında "Yaşayan Ölümler" ibaresi kullanılıyordu....

Selgin Zırlı Kaplan

1920'lerde radyum elementinin keşfi, henüz radyoaktivitenin zararlarının bilinmediği bir dönemde insanlık için mucizevi bir olaydı. Ona "sıvı güneş ışığı" dendi, "karanlığımızı aydınlığa çevirdiği" söylendi. Herhangi bir enerjiye gereksinim duymadan, geceleri kendi kendine parlayan ve etrafa ışık saçan radyum, bu alanda pek çok endüstri ürününün de çıkmasına neden oldu.

Sürekli parlayan, sürüldüğünde sihirli gibi görünen, özelliğinden dolayı pek çok derde de deva olacağı düşünülen bu radyoaktif element önce Avrupa, ardından da

Amerika'da üretim çılgınlığına dönüştürüldü. Kozmetik ürünler, kremler, pudralar, diş macunları, içme suları, çikolata, boğaz tableti gibi parlaması istenen pek çok ürünün içine radyum katılmaya başlandı.

Bu "müthiş" ürünlerden biri de, rakamları, akrep ve yelkovanları radyumlu boya ile boyanarak geceleri rahat okunabilen -bu yönüyle savaş endüstrisinde kısa sürede beğeni toplayan- kol saatleriydi. "İşıldayan kol saatleri" olarak tasarlanan ve pazarlanan bu ürünü hiçbir koruma önlemi alınmadan, suluboya yapar gibi boyayan işçi kadınlar üretiyordu.

Kısa sürede bu işi yapan pek çok firma çıktı ortaya. Radyumlu kol saatleri üreten firmalardan biri, Amerika'da US Radium firmasıydı. US Radium firması, ürettiği kol saatlerindeki rakamların radyumlu boyayla boyanması için kol saati başına 5 sent veriyordu. Kadınlar, günde ortalama 250'şer kol saati boyuyordu.

Radyumlu kol saatlerinin kadransındaki incecik rakamları, akrep ve yelkovanı boyamak için ellerindeki fırçaları kullanan kadınlar, fırçaların uçlarını inceltmek için dilleriyle ıslatıyorlar, dudaklarının arasında inceltmek için tekrar boyaya batırıyorlardı. Bunu yapmadıklarında 'uçlarını inceltmeden boyamayın' diye uyarı alıyorlardı. Bu hareketi her yaptıklarında radyum yutuyorlardı. Dil ve dudakları gece parlayan kadınlar, üretim bittiğinde artan boyaları da yüzlerine ve boyunlarına sürüyor, karanlıkta parlamaktan keyif alıyorlardı.

Bu keyif, çok uzun sürmedi ne yazık ki. Fabrikada çalışan kadınlar, yavaş yavaş, sebebi açıklanamayan bir şekilde hayatlarını kaybetmeye başladılar.

Birinci Dünya Savaşı'ndan dört yıl sonra, bir radyum kadrans boyama fabrikasında çalışan 24 yaşındaki Mollie Maggia, kızkardeşinin deyimiyile "acı dolu ve berbat bir şekilde ölür".

U.S. Radium şirketi çalışanları tehlikeli radyoaktif boyayla kol saatlerinin kadrانlarını boyuyor. İleride "Radyum kızları" olarak anılacak çok sayıda kadın işçi radyum zehirlenmesinden hayatını kaybetti.

Mollie, ölen ilk radyum kızıydı, kısa sürede diğerleri de peşi sıra ölmeye başlar. Katherine Schaub'un dişleri dökülmeye başlar, dişçisi "yenmiş bir ağza" benzetmiştir çenesini. Ve diğer kadrان boyama işçisi kadınlar da benzer sorunlar yaşamaya başlar. 1925 yılında Harrison Martland adında bir doktor, radyumun kadınların kemiklerinde depolanmış olduğunu farkettiğinde yaptıkları işle hastalıkları arasında bağ kurulmaya başlanır.

Radyum firmaları birkaç hasta kadının işlerini engellememesi için hiçbir masraf

yapmaktan kaçınmaz. US Radium şirketinin yöneticisi Arthur Roeder, "sebebini araştırmamız gerekir" dedikten sonra bile bazı firmalar sorumluluğu kabul etmemek için uzun süre direnir.

New Jersey'de kadınların hastalanmaları, kadrان boyama işine olan ilginin azalmasına yol açar, ancak 800 mil uzaklıkta Illionis'e bağlı Ottawa'da yeni bir atölye açılmış, kadın işçiler olaydan habersiz bir şekilde çalışmaya devam ediyordu. İşverenler, işçileri, yeni ortaya çıkan bu tehlike hakkında bilgilendirmiyordu.

Farkındalık arttıkça, radyumun tehlike derecesiyle ilgili gerçekler ve hastalanan kadın işçilerin hikâyeleri yayıldıkça radyum şirketlerine karşı davalar açılmaya başlanır, medya, radyum kızlarının dava haberleriyle dolmaya başlar.

US Radium şirketinde çalışan Grace Fryer'in şirkete karşı dava açacak bir avukat bulması iki yılı bulur. Dava açıldıktan sonra ise mahkeme süreci dört ay uzatılır. Mahkemeye, dört radyum kızı daha katıldıktan sonra medyanın ilgisini çekmeye başlar.

Radium Dial Co. adlı şirkette çalışan Catherine Donohue da uzun süre dava ile uğraşan radyum kurbanlarından biridir. Konunun peşini bırakmaması ve medya önünde hasta yatağından hayat mücadelesini vermesi tüm dünyanın ayrıntıları öğrenmesini sağlar. Gazete manşetlerinde "hayalet kadın", "yaşayan hayalet" isimleri takılır Catherine Donohue'ya...

Sağlıkları o kadar hızlı bozuluyordu ki, ilk duruşmada hiçbiri yemin etmek için elini havaya kaldıracak güce sahip değildi. İkinci oturumda, hastalıkları iyice ilerlemişti ve mahkeme bu nedenle birkaç ay ertelenmişti.

Yaşamlarından geriye fazla bir şey kalmasa da, mahkeme, sonunda her bir radyum kurbanına bugünün değeriyle 100 bin dolar verilmesine, mahkeme ve tedavi masraflarının karşılanmasına karar verir. Ayrıca, yaşadıkları süre boyunca her yıl 600 dolar ödenek alacaklardır. Ancak ne yazık ki, hayatta kalan son radyum kızı da, mahkeme kararı açıklandıktan sonra ancak iki yıl daha yaşar.

US Radyum şirketi, ordu için radyum boya kullanılan saatler ve başka ürünler üretmeye devam etti. Ancak yeni işçi sağlığı yasaları uygulandı, bu tarihten sonra US Radyum fabrikalarında tek bir işçinin dahi radyum nedeniyle hastalandığı görülmedi. Keşke radyum kızları da bu alınan önlemlerle bu kadar kolayca kurtarılabilmiş olsaydı.

Radyoaktiflik ve radyuma dair:

Nobel ödüllü fizikçi Marie Curie

1898 Aralık ayının sonlarına doğru ünlü fizikçiler Marie ve Pierre Curie, bir uranyum filizi olan peklendü üzerinde çalışırken, bu madenden 900 kat daha radyoaktif bir elementi saptamış, buna radyum adını vermişlerdir. Tedbir almadan kullanıldığında yaydığı ışınlar öldürücü olabilir. Radyumun insan vücuduna işleyen bu öldürücü özelliğine radyoaktiflik denir. Marie Curie de 1934 yılında radyumun neden olduğu kan kanserinden öldü.

1928 tarihli bir karikatürde, ölümü simgeleyen iskelet, kadın işçiye radyumlu boya şişesini uzatıyor.

Radyum kurbanlarından biri olan Catherine Donohue, hasta haliyle radyumla ilgili duruşmalara katılmış, ancak son günlerinde sağlığı izin vermediği için evinde yatağından izlemişti davayı. Doktorlarının uyarılarına rağmen, hasta yatağında tanıklık etmiştir. Bu yönüyle Radyum Kızları'nın ya da en çok kullanılan tabirle "Yaşayan

Ölümler'in mahkemesiyle ilgili gazete haberlerinde sıkça adı geçen kurbanlardan biri olmuştur. Onun mücadeleciliği yönü ve avukatının kararlı tutumuyla sadece kendisi için değil, bütün Radyum Kızları için olumlu sonuçlanır dava. Radyum Kızları davası, işverenlerin, çalışanların sağlığından sorumlu tutulduğu ilk olaylardan birisi. Mahkeme-

de kadın işçilerin "patronlarımız radyum tuzunun zararlı olmadığını söyledi" sözlerini düşünürsek çok da haksız sayılmazlar. Dava, şu anda ABD'de işçilerin korunmasından sorumlu olan İş Güvenliği ve Sağlık Dairesi'nin kurulmasına vesile olur. Olay sonrası, iş cinayetlerinde ölümlerin oranı, büyük ölçüde azalmıştır.

Radyumdan ölen ilk kadın işçi: Amelia (Mollie) Maggia

Mollie (sağdan üçüncü) işyerinden arkadaşlarıyla

Amelia, ya da arkadaşlarının kendisine seslendiği adıyla, Mollie Maggia radyumdan dolayı ilk ölen kadın işçi. 19 yaşındaki Mollie, ABD'nin New Jersey eyaletinde bulunan Orange kentinde kurulu Radium Luminous Materials Corp. adlı şirkette çalışmaya 1917 yılında başlar. İlk başlarda işinden zevk alır Mollie. Yaptığı iş hem kazanç sağlar, hem de karanlıkta parlayan saatleri boyayarak askerlere savaşta faydalı olduğunu hisseder.

Ciltlerinin yeşil renkte ve sürekli ıslanması nedeniyle kendine ve arkadaşlarına takılan "hayalet kızlar" lakabı bile onu incitememiştir.

İlerleyen zamanlarda, Mollie'nin dişleri açıklanamayacak bir şekilde dökülmeye başlar. Bedeni dayanılmaz ağrılarla dolar, acı ve ızdırapla geçen iki yıldan sonra hayatını kaybeder.

"Radyum Kızları" filminin bu yıl sinemalarda olması bekleniyor.

Radyum kızlarının acı dolu öyküsü sinema filmi oluyor...

Radyum Kızları filminden bir sahne

Yönetmenliğini Virginia Mohler'in, yapımcılığını Lydia Dean Pilcher'in yaptığı; 1920'li yıllarda Amerika'da radyumlu boya ile saat kadranları boyayan işçi kadınların ibretlik öyküsünü işleyen "Radyum Kızları" filminin oyuncuları Joey King (Bessie rolünde), Cara Seymour (Wiley Stephens rolünde), Colby Minifie (Doris rolünde), Joe Grifasi, Scott Shepherd, Colby Minifie.

ABD'nin New York kentinde, Lake George ve Glens Falls bölgelerinde çekilen ve 2017'de vizyona gireceği söylenen filmin bugüne kadar yayınlanmış bir fragmanı veya afişi bulunmuyor.

Bölgenin tarihi mekânları, film yapımcılarının "Radyum Kızları"nı burada çekmeye karar vermesinde ana nedeni oluşturuyor. Filmin ekseninde, 1925'te American Radium fabrikasında çalışan kızkardeşler Bessie ve Jo yer alıyor. Saat kadranlarını radyumlu boyaya batırdıkları boya fırçalarının ucunu inceltmek için yalamaları söylenen işçiler, bir süre sonra radyum zehirlenmesinden öleceklerinden habersizce çalışmaktadır. Filmde, American Radium şirketine karşı açılan dava ve radyumun tıbbi etkileri ele alınıyor.

"Radyum Kızları" filminin çekimleri, Wiawaka'da, Lake George'da Eski Warren İlçe Mahkemesi'nde; Glens Falls'ta tarihi Union Square bina kompleksinde ve bölgedeki diğer tarihi mekânlarda gerçekleştirildi.

“Petrol-İş’li Kadınlar Konuşuyor” köşesinin bu sayısında, konumuz kadınların gündeminden hiç düşmeyen ve bütün sorunların kökeninde yatan "Eşit(siz)lik".

Petrol-İş’li kadınlara “*İşyerinizde ve/veya toplumsal yaşamda kadın-erkek eşitliğinin sağlanması için gerekenlerin yapıldığını düşünüyor musunuz? Eşitliğin sağlanması için sizce neler yapılabilir?*” diye sorduk... İşte cevaplar!

Azize Uluocak

Ankara Botaş Yaprıcak
Kimya Teknisyeni

“Kadın-erkek eşitliği için zihniyetin değişmesi gerekir”

Adım Azize Uluocak. Botaş Yaprıcak'ta kimya teknisyeni olarak çalışıyorum. Biri 8, diğeri 2.5 yaşında iki kız çocuğum var. Kadın-erkek eşitliği için çalışmalar yapıldığına inanmıyorum. Türkiye’de kadın iseniz zaten yenik durumdasınız. Kadın-erkek eşitliğinin olabilmesi için zihniyetin değişmesi gerekmektedir. Zihniyet değişikliği de eğitim ile düzeltilebilir. Kendi adıma söylemek gerekirse düzelebileceğine inanmıyorum; erkek egemen bir toplumda yaşadığımız için. ■

“Kadınların en büyük eşitsizliği maddi açıdan kendi ayaklarının üzerinde duramamasıdır”

Adım Ümmühan Yılmaz. 34 yaşındayım. İki çocuk annesiyim. 16 yaşında bir oğlum, 6 yaşında bir kızım var. 10 aydır TPI Kompozit 2’de çalışıyorum. Erkekler her alanda, gerek toplumsal gerek kurumsal anlamda kadınlardan daha özgürler. Kadınlar hiçbir yerde zayıf halka olarak görülmemelidir. Kadınlar her zaman daha fedakâr, daha cefakârdır. Kadınların en büyük eşitsizliği maddi açıdan kendi ayaklarının üzerinde duramamasıdır. Gerek eğitim, gerek sosyal anlamda kadın hep ötelenmiş ve erkekten bir adım geri kalmıştır. Bu anlamda çalıştığım TPI şirketinde kadınların azınlık olarak kalmamasını, daha fazla iş imkânı tanınmasını diliyorum. Sendikamız Petrol-İş, bizim için her türlü önceliği sağlamıştır. Son olarak, 'kadınlarla erkekler birlikte yürümedikçe, hiçbir yerde zafere ulaşamaz' diyorum. ■

Ümmühan Yılmaz

TPI Kompozit Kanat 2
Üretim San. ve Tic. Ltd. Şti.

"Kadın-erkek eşitliği yaşamın yarısı olmaktır"

Petrol-İş Gebze şubesine bağlı Plascam fabrikasında iki buçuk yıldan beri plastik enjeksiyon işçisi olarak çalışıyorum. 2 çocuk annesiyim. İşyerimizde de toplumsal hayatta da kadın-erkek eşitliğinin sağlanması için gerekenlerin yapılmadığını düşünüyorum.

Öncelikle bilinmelidir ki kadın erkek eşitliği yaşamın yarısı olmaktır. Gün batımından başlayıp gecenin kör karanlığına dek süren telaşlar, birbirini kovalayan uğultular ve binlerce tıkr tıkr işleyen çark arasında biz kadın işçiler de en az erkek işçi arkadaşlarımız kadar üretiyor ve yoruluyoruz. Kaldırıp başını baktığında etrafa, gözünün gördüğü ne varsa biz kadın işçilerin ellerinin de hüneridir. Ellerimiz ki üretirler bitmek bilmeyen bir tempoyla. İşçi kadının elinin değmediği, alinterini akitmediği, göz nurunu dökmediği iş yoktur. Evde, işyerinde, fabrikada çalışır durur. Üstelik her şeyle tek başına mücadele etmek

zorundadır çoğu zaman. Çocuğun bakımı, ev işleri ve fabrikalar. Gün doğarken başlar mesai, ne zaman biteceği belli değildir. Fabrikalardan madenlere, bürolardan tarlalara kadar işçi kadınlar hemen her işkolunda yer alıyorlar. Kısacası hayatın her alanında işçi erkeklerle beraber üretiyor emekçi kadınlar. Yaşamın yarısı olduğumuzu kanıtıyoruz.

Peki, yaşamın, dünyanın yarısı mıyız? Tabii ki de hayır. Alinteri dökün, durmadan çalışmak, üretmek zorunda kalan, evde ve sokakta bize biçilen role harfiyen uyan bizleriz. Binbir çileyle, yoklukla çocuklarımızı büyütüyoruz. Kahırla, yoklukla, yoksullukla boğuşurken işyerimizde ve toplumsal hayatta da her türlü tacize, tecavüze maruz kalıyor ikinci sınıf vatandaş muamelesi görüyoruz. Beraber çalıştığımız erkek işçi kardeşlerimiz kimi zaman kadın ve erkek eşittir denmesinden rahatsızlık bile duyuyorlar. Eşitliğin, fitratımıza ters

Reyhan Altunay

Gebze Plascam
Plastik Enjeksiyon

bir şekilde, erkekler gibi ağır yükler taşımada aşırı kas gücü gerektiren işlerin yapımında olmasını bekliyorlar maalesef.

Biz kadınlar çalışma hayatında ve hayatın her alanında daha fazla düzenleme ve bilinçlendirme yapılarak, sendikalarda da bu tür eğitimlere yer verilerek ve bir takım düzenlemelerle biz kadınların bu kanayan yarasına bir çözüm bulunmasını bekliyoruz. ■

Beyhan İşler

Türkiye Petrolleri
Batman

Kadın ve erkek eşitliğini biz kadınların gözünden ele almak mümkün. Fakat iş bunu erkeklerle anlatmaya gelince gelin görün ki bu konuda fazlasıyla hasar görmüş bulunmaktayız. Kadın yaradılışından varoluşuna kadar mükemmel bir varlıktır. Ne kadın tek başına mükemmeldir ne de erkek. Biz kadınlar 80'li yılların başından beri yavaş yavaş ataerkil yapıyı yıkmak için oldukça büyük bir çaba sarfetmekteyiz bize sorulduğu zaman erkeklerin de kadınların da alması gereken hakların bilincinde olmakla beraber bunları gerçekleştirilmeyi planlamaktayız. Ne yazık ki gerek toplum içerisinde gerek iş hayatında gerekse özel hayatta ataerkil sistem baskı ile sürdürülmeye çalışılmaktadır. "Kadın kısmı çalışır mı?", "Benim karım benden daha yüksek maaş alamaz!", "Gece onbirde tek başına dolaşamazsın!", "Kadın kısmı

"HEPİMİZ AYNI HAKLARA SAHİBİZ"

hesap ödemez." gibi söylemlerle bu sistem sürdürülmeye çalışılmaktadır. İş hayatında mühendislik, inşaat gibi -sözde erkeklerin yapabileceği işlere- kadınlar el attığı zaman karşımıza geçip omuzlarını kabartarak "kadın sen yapamazsın, o çok ağır taşıyamazsın" gibi cümlelerle kibarlık yaptıklarını düşünerek toplum psikolojisine erkek üstünlüğü kavramını yerleştiriyorlar.

Şu ana kadar bahsettiğim noktalar yaygın bilinen durumlar fakat dikkat etmemiz gereken ince noktalardan bir tanesi de KADIN'lara kadın haricinde her sıfatın yakıştırılmasıdır. "Bayan", "Şarap gibi kadın", "Motor gibi kadın", "At gibi kadın"... Hayır efendim! KADIN KADINDIR! Başka hiçbir sıfat gerekmez. Toplum içerisine yerleştirilmiş bu ataerkil sistemin önüne geçmek önce biz KADINların ardından da yetiştireceğimiz çocukların elindedir.

Ebeveynlerin erkek-kadın ayrımı yaparak "Kızım erkek kardeşine yemek hazırla", "Oğlum bugün hangi kızı beğendin, hangisini alayım sana", "Gel biraz kavga edelim", "Erkek oğlum benim, tabii ki gelececek tozacak"... demesi, gelecek nesilde yetiştirilecek olan çocuklarımıza eşitsizliği aşılamaktadır.

Hepimiz aynı haklara sahibiz. Kadın olarak hesap da öderim, tadilat da yaparım, inşaat da çalışırım, yüksek maaş da alırım! Hiç bir kadın toplum içerisinde geri plana atılıp

erkek gücünü göstermek ve onları pohpohlamak için varolmamıştır. Hiçbir kadın bir parça sevgi görmek için şiddete maruz kalmaya ihtiyaç duymamıştır, duyamaz da. Yüzyıllardır ataerkil yapıyı yıkmak için çalıştık, ama karşımıza çıkan bu ince ayrıntılara göz yumarsak sessizce köşeye çekilmiş oluruz.

Kadınlar ve erkekler arasındaki farkları ya da birbirlerine göre üstün olan tarafları olabilir. Mesele, bu yönleri güç gösterisi haline getirmeden hayatlarımızı nasıl kolaylaştıracağıımızın farkına varmak.

Hemen hemen tüm kültürler erkek egemen kültürlerdir. Birçok yönden erkeğin daha üstün niteliklerle donatıldığını empoze ederler. Ancak ne kadın tek başına her şeyiyle üstündür ne de erkek. Toplum içerisinde nesnelere dayalı bütün sıfatları kadınlara uyarlayarak kadın erkek çocuk ayrımı yaparak kadının sadece çocuk doğurma aracı olduğunu, erkeğin sözünün dinlenmesini belirterek erkek çocuğu bu bilinçle yetiştirerek kadınların erkeğinin dizinin dibinde oturması üzerine dayalı bir yapı var toplumumuzda.

Bu konu üzerine çok hoş bir sözü hatırlatmakta fayda var: "Bir erkek dünyayı avuçlarında taşıyabilir, bir kadınsa parmağının ucunda döndürebilir." ■

Nazile Çalış Ankara MKE Barutsan Roket ve
Patlayıcı Fabrikası

“Kadınlara yönelik çalışma düzeni olmaması büyük sorun”

1997'den beri MKE Roket ve Patlayıcı Fabrikası'nda çalışmaktayım. Bu zamana kadar bir sürü sıkıntılar oldu. Bu sıkıntıların çoğu kadınlara yönelik çalışma düzeninin olmayışından kaynaklandı. Çünkü bizden önce kadın çalışan olmadığı için fabrikada soyunma ya da dinlenme yerleri gibi daha da önemlisi nerelerde çalışacağımız gibi sorunlarla, bizim işe girişimizle birlikte karşılaştık. Çoğu çalışma alanları zaten kadınlara uygun olmamakla birlikte bu bahsettiğim sosyal imkânlar 2017 yılında olmamıza rağmen hâlâ köklü bir çözüm getirilmiş değil. İnsani ihtiyaçlarımızı bile karşılamaya imkân bulamadığımız zamanlar oldu. Bir kısmına geçici çözümler bulmakla sorun çözümlenmiyor. Çünkü hâlâ kadın işçi alınıyor ve onlar da aşağı yukarı aynı sorunlardan muzdarip.

Zamanla da tabii ki bu çok doğal, kimisi rahat ve huzurlu işlere verilirken bir kısmının da önemsenmeyerek ne yaparsa yapsın zihniyeti kendi aramızda sorunlara neden oldu, daha da olacak gibi görünüyor. Bu çifte standart her zaman aramızda sorun oldu.

18 kadın işçiye ortada bir merkezde bir sosyal tesis, bütün ihtiyaçların giderilebileceği bir yer yapılabilir ve aynı ölçüde işlere verilebilirdik. İş dağıtımında da adalet sağlanabilirdi. ■

“Eşitliğin sağlanması için yasalar yeterli değil”

Kadın-erkek eşitliği konusunda istediğimiz kadar uğraşalım, şunu baştan kabul etmek gerek ki, cinsiyet ayrımcılığı kadın-erkek gözetmeksizin hepimizin hücrelerine derinlemesine işlemiş vaziyette. Kadınlar o kadar uzun süredir erkeklerden aşağıda görülmüş ki, bugün eşitlik konusu yasalarla istendiği kadar koruma altına alınmış olsun, “benim” diyen bir kadın hakları savunucusu bile eşitlik tartışmalarına “kadının negatif farklılığı” üzerine ön kabullerle giriyor. Kısacası kadınların kendilerine eşitlik konusunda yüzde yüz inancı yok ki, toplumu buna tam anlamıyla inandırabilsin.

Hal böyle olunca kadın istediği kadar önem bakımından erkeklerinkine denk görevlerde yer alsın, erkeklerin benzer konularda sergileyeceklerinden farklı haller ve hareketler sergileyebiliyor. Konuyla ilgili birkaç üniversite ciddi araştırmalar yapmış. Bu araştırmalara göre makam sahibi kadınlar, işyerinde çok konuşkan görünmenin negatif etkilerinden endişelendiğini, bu nedenle kendisiyle aynı seviyedeki erkeklerle kıyasla daha az konuştuğunu ortaya koyuyor. Araştırmanın fikir anası Victoria Brescoll, makam sahibi kadın ve erkeklerin konuşurken harcadığı zamanı incelemiştir. Sonuçlar, güçlü konumdaki erkeklerin, alt seviyelerdeki erkeklerle göre daha çok konuştuğunu, buna karşın kadınlar arasında böyle bir farkın olmadığını saptamıştır. Brescoll, “Erkekler çok konuştuğunda ve mevki sahibi olduğunda insanlar onları işe almak, oy vermek, daha çok sorumluluk yüklemek istiyor. Ne var ki kadınlar çok konuştuğunda, dediğim dedik ve kendinden fazla emin olarak algılanıyor. Bunu anlayan kadınlar, konuşma sürelerini azaltıyor.” diyerek konuya açıklık getirmiştir.

Çok doğru bir tespit olduğunu düşünüyorum. Nedenine gelince ben şahsım adına aynı tutumdayım. Yani özgüven sahibi, dışlı bir bayanın erken yaşta, çoğunluğu erkek olan bir firmada işe girip onlara uyum sağlaması, iş sorumluluğu almaktan daha zor bir durum diye düşünüyorum. ■

Şahika UmutluTPI Kompozit Kanat 2
Üretim San. ve Tic. Ltd. Şti.

Sonuç olarak kadınlara, hemcinsleri de dahil öyle büyük bir önyargı besleniyor ki, kadın iş hayatında ne kadar başarılı olursa olsun, “konudan sapan konuşmalar yapıyor” ve “fazla kontrolcü” gibi sıfatlar almaktan çekindiği için, konuşma süresini özellikle kontrol altında tutma zorunda hissediyor. Bu en basit örnek.

Üstelik, bahsini ettiğimiz bu kesim “kocamdır, döver de sever de” mantığını savunan, nispeten eğitime erişememiş kesimden fersah fersah uzakta. Kendi ayakları üstünde duran ve kadın-erkek eşitliğine dair oldukça net fikirleri olan bu kadınlar bile “kadın” oldukları için yargılanmaktan korkarak hareketlerini kısıtlıyorlarsa, varın siz düşünün kadınlar bu dünyada hangi durumda.

Belki de kültür farkından kaynaklı negatif bir durum yaşamaktayız. Ülke ve yönetim olarak buna dur demenin, eşitliğin adımlarını atmanın çoktan zamanı geldi. Yasaların daha katı ve uygulanabilir olması gerekir. Toplumsal bilinçlenme adına, daha fazla insana ulaşmak adına en ufak yönetim birimi olan muhtarlar bile bu konuya dahil edilip semt semt seminer günlerinin düzenlenmesi gerekir. Sosyal medyada, televizyonlarda bu konuyla ilgili eğitici yayınlar fazlalaştırılmalıdır. Herkes tarafından sevilen ve öne çıkmış isimler arasından halka hitap edebilecek olanlar bu konuda çalışıp destek olmalıdır.

Ülke olarak daha duygusal çözümlere ihtiyacımız var. Yasalar ne yazık ki yeterli değil. Daha fazla kadın birlik olup öncülük yapmalı, okuma yazma bilmeyen vatandaşları bilinçlendirmek için sosyal çalışmaları arttırmalıyız. Çözüm ailede, bireyde başlıyor. Daha eşit günler görmek dileğiyle. ■

KADIN AJANDASI

Hazırlayan: Elif Ülker

1 Mart 1935

TBMM'de ilk kez
18 kadın
milletvekili yer aldı.

1 Mart 1947

İffet Halim Oruz'un
çıkardığı Kadın gazetesi yayına
başladı. Gazete, 1979 yılına
kadar, 32 yılda 1125 sayı
olarak çıktı.

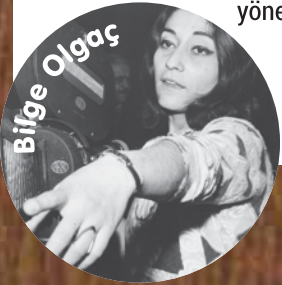
İffet Halim Oruz

8 MART
DÜNYA
KADINLAR
GÜNÜ

3 Mart 1994

İlk ve en çok film çeken kadın yönetmen
olma özelliğine sahip Türk sinema
yönetmeni ve senarist Bilge
Olgaç, hayata veda etti.
(Doğum: 1940)

Bilge Olgaç

4 MART

Dünya Cinsel
İstismarla
Mücadele Günü

7 MART 1986

"Kadınlara karşı her
tür türlü ayrımcılığın
önlenmesi" isteğini
içeren 2861
imzalı dilekçe
TBMM Başkanlığı'na
verildi.

Lucy Parsons

7 Mart 1942

1853 yılında Teksas'ta dünyaya gelen siyahi ABD'li
ve Meksikalı sendikacı **Lucy Parsons** (Lucy Eldine
Gonzales) hayatını kaybetti.

"Lucy Parsons bir siyahtı, siyahlara karşı ayrımcılıkla
savaştı. Kadındı, kadınlara karşı ayrımcılıkla savaştı.
Emekçiydi, emekçileri ezen sömürü düzeniyle
savaştı."

Adile Ayda

7 MART 1912

Türkiye'nin ilk
kadın diplomatı Adile
Ayda dünyaya geldi.
(ö. 1992)

14 MART 1926

Türk Halk Müziği solisti ve
ilk kadın şefi Neriman
Altındağ Tüfekçi,
dünyaya geldi.
(ö. 2009)

Neriman Altındağ Tüfekçi

13 MART 1900

Fransa'da çocuk ve
kadınların çalışma
saatleri, günde 11 saat
ile sınırlandırıldı.

9 Mart 1957

Çocuk hastalıkları uzmanı Dr. Ülkü Sema Aydın, orduya katılan ilk kadın doktor teğmen oldu.

17 MART 1921

Londra'da ilk doğum kontrol kliniği açıldı. Kliniğe başvuranlara, düşük ücretle korunma araç gereçleri verildi.

18 Mart 1981

Türk sinema ve tiyatro oyuncusu, Türk sinemasının ilk kadın film yönetmeni ve ilk kadın yıldızı 1919 doğumlu Cahide Sonku, hayata gözlerini yumdu.

20 MART 1918

Türk Kadını Dershanesi açıldı. Dershanede yabancı dil, Türkçe ve müzik dersleri ile konferanslar verildi.

9 Nisan 1932

İlk kadın hakim Mürüvvet Yener, Adana'da göreve başladı.

31 Mart 1872

Rusya'da toplumsal göreneklerin ve kadının konumunun kökten değişmesi için uğraş veren dünyanın ilk kadın büyükelçisi Sovyet yazar ve diplomat, Aleksandra Kollontay dünyaya geldi. (Ölüm: 1952)

3 Nisan 1930

Türkiye'de kadınlara belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı verildi.

13 Nisan 1933

Yüksek Mühendislik Mektebi'ni (İstanbul Teknik Üniversitesi) bitiren Sabiha ve Melek hanımlar, Türkiye'nin ilk kadın mühendisleri oldu. İki kadın mühendis, kur'a sonucu Ankara ve Bursa Nafia İdaresi'ne (Bayındırlık Bakanlığı) atandı.

16 Nisan 1912

Amerikalı havacı Harriet Quimby, Manş Denizi'ni uçarak aşan ilk kadın oldu. 3 ay sonra yaptığı gösteri sırasında uçağının düşmesi sonucu öldü.

17 Nisan 1903

TÜRKİYE'NİN İLK KADIN REKTÖRÜ AYŞE SAFFET ALPAR DÜNYAYA GELDİ (ÖLÜM: 1981)

16 Nisan 1912

Amerikalı havacı Harriet Quimby, Manş Denizi'ni uçarak aşan ilk kadın oldu. 3 ay sonra yaptığı gösteri sırasında uçağının düşmesi sonucu öldü.

29 Nisan 1988

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kadın mimarı 1913 doğumlu Leman Cevat Tomsu, hayata gözlerini yumdu.

28 Mayıs 1913

Osmanlı'da ilk feminist örgüt sayılabilecek Teali-i Nisvan kuruldu.

1 Mayıs 1988

Sosyalist Feminist Kaktüs dergisi yayına başladı. Dergi, Eylül 1990'a dek 12 sayı yayımlandı.

KIDEM TAZMİNATI VE İŞ GÜVENCESİ

“İşten çıkarılan ya da ayrılan işçinin yeniden iş bulana kadar hayatını idame ettirmesinin en önemli güvencesi kıdem tazminatı.” Avukat Sevda Bayramoğlu, bu sayıda fona devredilmek istenen kıdem tazminatını, devredilmesi halinde işçiler açısından ne tür sonuçlar doğuracağını yazdı.

Av. Sevda Bayramoğlu
Petrol-İş Sendikası Hukuk Servisi

Henüz kamuoyuna açıklanmış bir kıdem tazminatı taslak yasası yok, ancak basın- da çıkan haberlere ve önceki taslaklara bakarak fon sisteminin şu şekilde olmasının beklendiğini söyleyebiliriz:

- Fon sisteminde her bir işçinin ayrı bireysel hesabı olacak. İşveren her ay işçinin hesabına kıdem primi yatırarak.
- Kıdem primi, SGK'ya bildirilen o ayki ücret üzerinden ödenecek. Bugün kıdem tazminatına dâhil olan birçok hak, kıdem primine yansımayaacak.
- Primin bir kısmı, devlet tarafından ödenecek; böylece işverenlerin yükü hafifletilecek.
- İşçi, işten çıkarıldığında ya da ayrıldığı anda kıdemini alamayacak. Bu durumda fona o güne kadar yatan primler duracak. İşçi yeniden işe girdiğinde yeni işveren fona prim yatırmaya devam edecek.

- İşçinin fonda biriken tutara dokunabilmesi için en az 15 yıl geçmesi gerekecek. İşçinin kıdemini tamamını alabilmesi için ise emekli olması gerekecek. 15 yılı doldurup fondaki tutarın bir kısmını alan işçinin, yeniden fondan para çekebilmesi için her seferinde en az 5 yıl daha çalışması gerekecek.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tam bir mutabakat aramayacaklarını, yüzde 70'lik bir mutabakat sağlandığında konuyu Meclise taşıyacaklarını açıkladı. Anlaşılan o ki bu sefer iş, her zamankinden daha ciddi.

Hükümet temsilcileri, işçilerin yüzde 75'inin kıdem tazminatı alamadığını, fon sistemi gelirse tüm işçilerin kıdem tazminatını alabileceğini söylüyor. Fon sisteminde kıdem tazminatı hakkının güvence altına alınacağını iddia ediyor. İşveren örgütleri, daha kolay işçi çıkarabilmek için kıdem tazminatı hakkının küçültülmesini istiyor.

Bugün kıdem tazminatı, işçilerin en büyük iş güvencesi. Türkiye'de yasal anlamda iş güvencesi hakkına sahip olabilmek için, en az 30 işçi çalıştıran bir işyerinde çalışıyor olmak gerekiyor. Oysa Türkiye'de işçilerin yarısından fazlası 30'dan az işçi çalıştıran işyerlerinde çalışıyor. Dolayısıyla işverenler, her 2 işçiden 1'ini hiçbir gerekçe göstermeden, istedikleri zaman, kıdem tazminatlarını ödeyerek işten çıkarabilir. İşçi de işe iade davası açamaz bu durumda. Dolayısıyla Türkiye'de yaklaşık 7,5 milyon işçinin tek güvencesi kıdem tazminatı. Fon sisteminde işte bu tek güvence de kalkacak.

Sonuç olarak; işten çıkarılan ya da ayrılan işçinin yeniden iş bulana kadar hayatını idame ettirmesinin en önemli güvencesi kıdem tazminatı. Ancak fon sistemiyle bu güvence de büyük ölçüde riske girecek gibi duruyor.

“KIDEM TAZMİNATI GELECEĞİM İÇİN GÜVENCEDİR”

Kıdem tazminatı uzun süredir çalışanların gündeminde. Kadınları da yakından ilgilendiren bir konu, günümüzde kadınlar için güvenceli ve iyi ücretli bir işe sahip olmak yeterince zor iken, kıdem tazminatı güvence olmaktan çıkarılırsa, kadınların daha da yoksullaşmasının ve toplumdaki konumunun daha da gerilemesinin önünde hiçbir engel kalmayacak. Dergimizin Eylül 2016 tarihli 53. sayısında *Petrol-İş’li Kadınlar Konuşuyor* köşesinde konuşulan konulardan biri de kıdem tazminatıydı. Petrol-İş’li kadınlar, yapılmak istenenin farkında, konuyla ilgili ne söylediklerini tekrar hatırlatalım...

“Kıdem tazminatı hakkımızın gasp edilmesi isteği ve sürekli bu konunun önümüze gelmesi çalışan işçinin üzerindeki baskıyı artırıyor. Bu konuda geç kalınmadan herkes üzerine düşeni yapmalıdır.” *Sevim Örnek, Betasan, Gebze*

“Kıdem tazminatı iş güvencemizdir. Kıdem tazminatımızın yok edilmesi işçilerin güvencesiz ve kuralsız, hukuksuz bir şekilde çalıştırılmasının adıdır. İşverenin rahat bir şekilde çalışanın işten çıkarılmasının adıdır. ... Örgütlü işçinin kıdem tazminatını gasp etmek mümkün olmayacaktır.” *Gülcan Aksu, Mecaplast, Gebze*

“Bir kadının onuru, gururudur kıdem tazminatı. Kıdem tazminatını elimizden almaya çalışıyorlar. Bizi

istediğinde işten çıkarmak ve konuyu sürekli gündemde tutarak işçileri bu konuya alıştırmak istiyorlar. Ve “her işçi kıdem tazminatı alacak” diyor. Peki olması gereken bu değil mi? Devlet neden bu konuda patronları sıkıştırmıyor? Patronlar üzerinde yaptırım yapmıyor? Neden bir fona devrediyor? Biz işçilerin bilmesi gereken bu yapılmak istenen bizim çıkarımıza olmadığıdır.” *Necla Tunç, Plascam, Gebze*

“Emeklilik, yıpranma payı ve kıdem tazminatı özellikle Türkiye gibi çalışma şartlarının ağır olduğu bir ülkede tüm çalışan ve emekçi kesim için son derece önemli ve vazgeçilmezdir. ... Çalışma hayatı sonunda alınan kıdem tazminatı ise gelecek planlaması için önemlidir. ... Ayrıca hükümetin

kıdem tazminatını azaltmak, fona devretmek vb. kabul edilemez politikaları işçi ve emekçileri daha da zora sokmaktadır. İşveren yanlısı işçiyi koruyormuş gibi görünen ama özünde çalışanları ezen bu uygulamaların kanunlaşmaması için hep birlikte hareket edip buna engel olmalıyız.” *Ebru Er, Petkim, Aliğa*

“Kıdem tazminatı değiştirilmemeli ve bu hak gasp edilmemelidir.” *Asu Fusun Yolsal, Eti-Maden, Bandırma*

“Emeğimizden başka bir şeyimiz yok. Emeğimizin karşılığında hak ettiğimiz ücret ve haklarımızı almamız gerekiyor. Kıdem tazminatı bunlardan biri. Ama şimdilerde bu konu sıkça gündeme geliyor. Çok güzel bir şey gibi anlatılıyor, kıdem tazminatının fona

devredilmesi. Her işçinin kıdem tazminatını alması gerekiyor ve devletin gözetimi altında. Eğer alınmıyorsa bence sorgulanmalı! Kıdem tazminatı işçinin hakkı alınteri, ve geleceğidir.” *Nesrin Ateş, Plascam, Gebze*

“Kıdem tazminatı geleceğim için güvencedir, bir nevi yatırım. Fona aktararak birikim olacağını, fakat bu birikimin üzerinden birçok vergi adı altında kesinti yapılarak bana ait olanın yine elimden alınacağını düşünüyorum.” *Müzeyyen Morali, Eti-Maden, Bandırma*

“Kıdem tazminatı çalışma hayatımız boyunca yaptığımız çalışmaların yıpranma payıdır. Bence kadınlar için çok önemlidir. Çünkü ülkemizde kadınlar maalesef her zaman ev ve işte mağdur oldukları için maddi olarak güçlü olmaları kadınların sosyal hayatta daha aktif olmalarını sağlar.” *Müesser Çiftçi, Eti-Maden, Bandırma*

“Benim için emeklilik, kıdem tazminatı ve yıpranma payı ayrı ayrı önem taşıyor. Her üçü de birbiriyle bağlantılıdır. Yılların geçmesiyle birlikte insanlar iş hayatında yıpranmaya maruz kalır. Bunun neticesinde emekli olduktan sonra hak ettiği ve ömrünün sonuna kadar geçimini sağlayabileceği maaş alması ve hak ettiği tazminatı alması anlamını içerir. Benim talebim, bu konuyla ilgili hiçbir sorun çıkmaması. Çalışanların hak ettiği maaşı ve tazminatı alması.” *Betül Çakıcı, Eti-Maden, Bandırma*

2. Dünya Savaşı savunma sanayiinin kadın işçileri, Perçinci Rosie ve güçlü kadınların sloganı:

"Yapabiliriz!"

Selgin Zırlı Kaplan

Perçinci Rosie, İkinci Dünya Savaşı sırasında silah ve mühimmat fabrikalarında çalışan Amerikan kadını temsil eden simgesel bir isim. Erkeklerin ağırlıklı olarak orduda yer almalarından dolayı ortaya çıkan işgücü açığını kapatmak için kadınları üretime çekmeyi, onları cesaretlendirmeyi amaçlayan bir kampanyanın kadın sembolü... Günümüzde bu sembol, kadınların bağımsızlığını ve ekonomik gücünü simgelemek için kullanılıyor.

Amerika dışında İngiltere ve Avustralya'da da benzer görseller kullanıldığı kaynaklarda yer alan bilgiler arasında. Perçinci Rosie, aynı zamanda Hollywood filmlerine ve şarkılara da konu olmuştur.

1943 yılında, J. Howard Miller tarafından Westinghouse elektrik firmasının Savaş Üretimi Koordinasyon Komitesi için yapılan ve Türkçe'de "Yapabiliriz!" anlamına gelen "We Can Do It!" poster, Amerikan Ekonomik Tarihi ansiklopedi-

sine göre, çalışan Amerikalı kadın sayısının 12 milyondan 20 milyona çıkmasını sağlayan sosyal bir hareket yaratmış.

"Perçinci Rosie" adlı propaganda kampanyasının sağladığı bu artış, 1940 yılından 1944'e % 57'lik bir artışa karşılık geliyor. Günümüzde bile ABD'de sivil işgücüne katılan kadınların 68 milyon olduğu düşünülürse, kampanyanın ne kadar etkili olduğu anlaşılır.

1944 yılında Amerika'nın savunma sanayiinde 20-34 yaşları arasında evli olmayan erkek çalışan sayısı 1.7 milyon iken kadınların sayısı 4.1 milyona ulaşmıştı.

Perçinci Rosie, savaş döneminde kadınları sanayide çalışmaya teşvik etmek için kullanılan bir sembol olsa da, savaştan sonra da bütün çalışan kadınların güç ve cesaret simgesi olarak varlığını sürdürmeye devam etti. Posterin gerçek anlamda üne kavuşması, 80'li yılların sonunda kadın hareketi tarafından "güçlü kadın" simgesi olarak kullanılmaya başlamasından sonra gerçekleşiyor.

Tarihsel kaynaklar, o dönemde, kadınları erkeklerin işini -hem de iyi bir şekilde- yapabildiklerini kendilerine ve ülkelerine kanıtlamalarının onlarda birleştirici bir etki yarattığını

söylüyor. Ayrıca, işverenler ucuz işgücü olması bakımından, "kadınların yapabileceği işler" listesine de yenilerini eklemiştir.

Perçinci Rosie, sembolik bir kişilikti. Kim olduğuyla veya gerçekte öyle birinin olup olmadığıyla uzun bir süre kimse ilgilenmedi. Verdiği mesaj yerliydi çoğu için.

Postere ilham olan kadın işçi

1942 yılının Mart ayında Kaliforniya'nın Alameda şehrinde bulunan donanma istasyonunda çalışan 20 yaşında genç ve güzel bir kadın torna tezgahı başında çalışırken beyaz puantiyeli kırmızı bandanasıyla fotoğflanmıştı.

"Yapabiliriz!" posterine esin kaynağı olduğu söylenen fotoğraf: Alameda Donanma İstasyonu işçisi Naomi Parker-Fraley

Ülkenin pek çok yerinde gazete ve dergilerde yayınlanan fotoğraf büyük beğeni toplamıştı. Oldukça popüler hale gelen fotoğraftaki beyaz puantiyeli kırmızı bandanalı kadın, sanatçı J. Howard Miller'in savaş sanayiine kadınları çekmek amacıyla yaptığı propaganda posterine de ilham kaynağı olur.

Posterin hazırlanmasından 37 yıl sonra, 1980 yılında Geraldine Hoff Doyle adında bir kadın, fotoğrafın bir kopyasını görür ve fotoğrafın kırklı yılların başında savaş sırasında fabrikada çekilmiş kendine ait eski bir fotoğraf olduğunu söyler. Daha önce böyle bir iddiada bulunulmadığı için kimse onun fotoğraftaki kişi olup olmadığını sorgulamaz. On yıllar boyunca fotoğraftaki bandanalı kadının Geraldine Hoff Doyle olduğu düşünülür, her yerde söyleşiler, makaleler yayınlanır.

Hikâyenin ilginçliği burada başlıyor. Günümüzde hâlâ "Perçinci Rosie" veya "Yapabiliriz posterindeki kadın" diye araştırma yaptığımızda karşımıza çıkan isim çoğunlukla Geraldine Hoff Doyle oluyor. Ancak bir hikâye daha dolaşiyor ortalıkta. O da, gerçek perçinci Rosie'nin Naomi Parker-Fraley olduğu hakkında.

Gerçek 'Perçinci Rosie' kim?

Naomi Parker-Fraley, 2009 yılında kardeşi Ada Wyn'le birlikte Ulusal Tarih Parkı

müzesinde bulunan **Perçinci Rosie/2. Dünya Savaşı Sivil Cephesi** sergisini ziyaret ettiğinde, o eski fotoğrafı ve posterle arasındaki şaşırtıcı bağlantıyı öğrenir. Ancak fotoğrafın altındaki ismi gördüğünde daha da şaşırır, fotoğrafta başkasının adı yazılıdır: Geraldine Hoff Doyle. "*Gördüğümde inanmadım, çünkü fotoğraftaki bendim, ancak başka bir isim yazılıydı*" diye ifade eder duygularını. Ayrıca, posterini ilk gördüğünde kendi fotoğrafına benzettiğini, ancak bilgisi olmadığı için üzerinde durmadığını da belirtir.

Naomi Parker-Fraley'in Perçinci Rosie posterine esin kaynağı olan fotoğraftaki kişiyi ispatlaması altı yılını alır.

Naomi Parker-Fraley, fotoğrafın çekildiği dönemde 20 yaşındadır. Kendisi ve 17 yaşındaki kızkardeşi Ada Wyn'i iş için başvurmaya babaları götürür. İş görüşmesi sırasında bazı aletleri tanıyıp tanımadığı, kullanmayı bilip bilmediği sorulur. Kardeşine ise "*Diferansiyel nedir biliyor musun?*" diye sorarlar. "*Araların arka ucunda bulunan parça değil mi?*" diye cevaplar Ada Wyn Parker. "*İşe alınıyorsunuz*" olur görüşmenin sonucu.

Fotoğrafların çekileceği gün, özel olarak giyinir iki kızkardeş. Naomi, bir işçi kadının nasıl giyinmesi gerektiğine modellik ederken, Ada Wyn nasıl giyinmemesi gerektiğini gösterecektir. Naomi, fotoğrafın San Fransisko'dan Washington'a gazete ve dergilerde yayınlanmasından sonra pek çok hayran mektubu aldığını da belirtiyor.

"*Ünlü olmak gibi bir derdim yok, tek istediğim kimliğimi geri alma*" diyor başka bir

konuşmasında. Yapılan yanlışın ortaya çıkartılması için eski fotoğrafları dahil her türlü kanıt kullanıyor. Gazeteden fotoğrafın başka kopyalarını talep ediyor ama girişimleri sonuç vermiyor. Bütün istediği, fotoğraftaki kadının kendisi olduğunu ispatlamaktır. Ancak 95 yaşında bir kadının anlattıklarını kimse ciddiye almaz. Naomi, son çare olarak New Jersey'de bulunan Seton Hall Üniversitesi iletişim profesörü James J. Kimble'a başvurur. Kimble, hikâyesini dinledikten sonra ona yardım etmeye karar verir. 2016 yılında, *Rhetoric And Public Affairs* dergisinde "*Perçinci Rosie'nin Gerçek Yaşam Öyküsü*" adıyla Naomi'nin hikâyesini paylaşır ve onun kimliğini kazanmasına vesile olur.

Profesör Kimble'nin araştırması da ayrı bir hikâye konusu aslında. Uzun süre fotoğrafı ilgili herhangi bir ipucuna ulaşamaz. Elindeki tek dayanak, Geraldine Hoff Doyle'nin Michigan'da bir fabrikada çalışıyor olması, dolayısıyla fotoğraftakinin o olamayacağı gerçeğidir. Uzun süren araştırmalar sonucu gazetede yayınlanan habere ulaşılır. Haberin altında, Naomi Parker'ın adı yazılıdır. Geraldine Hoff Doyle'nin fotoğrafın kendisine ait olduğunu zannetmesiyle başlayan yanlış hikâyeler dizisi böylelikle gerçeğine kavuşur.

Naomi Parker, şu anda 95 yaşında ve ağır kanser hastası, hayatının son günlerini yaşıyor. Geç de olsa, ölmeye önce fotoğraftaki kadının kendisi olduğunu ispatlayabildiği için çok mutlu. Bu başarısını ifade etmek için -postere atıfta bulunarak- kullandığı "Yapabildim!" sözleriyle hatırlayacağız onu. ■

Naomi Parker-Fraley

25 Mart 1942 tarihli *The Milwaukee Journal* gazetesinde "Uygun Giyinmiş Kadın İşçi" başlığı altında yayınlanan fotoğrafın açıklaması:

"*Kadın işçilerin işyerine uygun nasıl giyinmesi gerektiğini Naomi Parker gösteriyor. Kumaş pantolon, bandana, alçak topuklu ayakkabılar... Takı yok. Naomi, Kaliforniya'da Alameda deniz hava istasyonu makine atölyesinde torna tezgahında çalışıyor. Kıyafetler, Alameda istasyonu kıdemli yüzbaşı R.R. Darron tarafından önerilmiştir.*"

Aynı gün çekilen başka bir fotoğraf: Naomi Parker, kardeşi Ada Wyn Parker ve sağda arkadaşları Frances Johnson Ada Wyn'in giyimini (ortada) işyerinde nasıl giyinmemek gerektiğine örnek olarak veriliyor.

30 yıl boyunca Yapabiliriz! posterindeki kadın olduğu düşünülen Geraldine Hoff Doyle

İşyerinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için değişmesi gereken 5 şey

"İnsanlığın aya çıkması 40 yıldan az zaman aldı, ancak dünyanın her yerinde kadınların yönetim kademelerinde yer alabilmesi için 170 yıl geçmesi gerekiyor." diye yazıyor Dünya Ekonomik Forumu'nun (WEF) web sitesinde yer alan bir haberde. Harvard Üniversitesi'nin yaptığı ve çalışma yaşamında kadınların eşitsiz konumunu verilerle gözler önüne seren araştırmada, işyerlerine yönelik çözüm önerileri de veriliyor.

Sözü edilen 170 yıl, Dünya Ekonomik Forumu'nun 2016'da yayınladığı ve bir önceki sayımızda yer verdiğimiz Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporu'nda belirtilen, kadın-erkek arasındaki ekonomik uçurumun kapanması için geçmesi gereken süre. Habere göre, cinsiyetler arasındaki politik uçurumun kapanması için bundan daha da uzun süre beklemek gerekecek. Dünyadaki en büyük 500 firmanın yalnızca % 3'ünün yönetim kurulunda kadın bulunuyor.

Harvard Üniversitesi'nin yaptığı bir araştırmaya göre, kadınlar yetkinlik konusunda ve liderlik yetenekleri bakımından erkeklerle eşit oldukları halde hiyerarşi basamaklarında üst kademelere gelmelerini engelleyen ciddi yapısal faktörler bulunuyor. Öte yandan, işyerindeki algı farklılıkları, eşitliği tartışmayı zorlaştırıyor. Araştırmaya katılan erkeklerin üçte ikisinden fazlası işyerlerinde erkeklerle kadınların eşit fırsatlara sahip olduğu görüşünde. Araştırmaya katılan kadınların üçte birinden azı da aynı görüşü paylaşıyor. Ayrıca, kadınların % 80'i, buldukları yapılarda toplumsal cinsiyet eşitliğinin stratejik bir zorunluluk haline gelmesi gerektiğini düşünüyor. Böyle düşünen erkeklerin oranı ise sadece % 48.

Araştırma, eşitliği engelleyen kültürel faktörlerden de söz ediyor. Çoğu toplumda kadınların "bakım"dan, erkeklerin de "geçim"den sorumlu olduğu yönünde kalıplar bulunuyor. Araştırma, kadınların % 80'inin artık bu kalıpları kabul etmediğini ortaya koyuyor. Kadınların çoğunluğu, bakım işlerini erkeklerin de yapabileceği görüşünde. Buna karşılık, erkeklerin % 77'si, kadınların ailelerini kariyerleri uğruna feda ettiği görüşünde. Erkeklerin yalnızca % 53'ü, ailenin iyiliği için taviz vermeye hazır olduğunu belirtmiş.

Araştırmanın devamında, eşitliğin yönetimi ilgilendirmeyen küçük bir işyeri meselesi olarak algılanmasının yanlışlığına dikkat çekilirken, işyerlerinde kadın-erkek eşitliğinin inşa edilmesi için alınması gereken beş önlem şu şekilde sıralanıyor:

1. İşyerinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin tartışılmasına olanak veren ortak bir zemin oluşturmak için düzenli veri toplanması. Toplumsal cinsiyet eşitliği değerleri söylemler yerine gerçeklere dayalı açık bir diyalog ve konuşma ortamı sağlayabilir.

2. Hem çalışma yaşamında hem toplumsal alanda cinsiyetçi önyargıları ortadan kaldırmak için şirket politikalarının değiştirilmesi. Cinsiyetçi olmayan esnek kariyer olanaklarının sağlanması ve tüm çalışanların bu olanaklardan yararlanmaya aktif olarak teşvik edilmesi.

3. İş-yaşam arasında denge kurmaya çalışanların yaşadığı dezavantajları ortadan kaldırmak için performans değerlendirme ölçütlerinin değiştirilmesi. Aynı zamanda ekip liderlerine, daha fazla

esnekliğe ihtiyaç duyan çalışanların cezalandırılmaları gerektiği de hatırlatılmalıdır.

4. Cinsiyet oranı açısından denge sağlanıncaya kadar iş başvurularının değerlendirilmeye devam edilmesi. Katı kurallar uygulamak yerine, yetenek havuzunda eşit sayıda kadın ve erkek çalışan aday oluşuncaya kadar uygun adaylar araştırılmaya devam edilmelidir.

5. Sonuncu ve en önemlisi, toplumsal cinsiyet eşitliği, kuruluşun stratejik hedefi olmalıdır. Hesap verme ve eşitlik temeline dayanan, geliştirilmeye açık bir şirket kültürüne katkıda bulunmasından dolayı, çağrıya yukarıdan aşağıya herkesin uyması zorunlu olmalıdır. ■

Kaynak: www.weforum.org

Temsilcilere dergimizi ve çalışmalarımızı anlattık...

“Kadınlar katılmıyor” diyen de vardı, “kota uygulanmalı” diyen de

Petrol-İş Sendikası, kadınların ağırlıklı olarak kimya, ilaç ve plastik sektöründe yoğunlaştığı; kadın üye sayısının yüzde 6 civarında olduğu bir sendika. Kadın sayısındaki bu oran, temsil oranlarına yansımıyor ne yazık ki. 2017'nin başlarında katıldığımız iki temsilci eğitimi de bunu doğruluyor. Eğitimlerden birinde hiç kadın üye yokken, ikincisinde 30 temsilciden sadece ikisi kadındı.

Petrol-İş'te, sendikaya yeni katılan işyerlerinde veya zaten örgütlü bulunduğu işyerlerinde yeni seçilen temsilcilerin sendika hakkında bilgilendirildiği, sendikanın işleyişi, birimleri ve servislerinin tanıtıldığı Temsilci ve Yönetici Eğitimleri'nin ikisi Ocak ve Şubat aylarında yapıldı.

Eğitimlere Petrol-İş Kadın Dergisi'ni ve sendikanın kadın çalışmalarını anlatmak üzere biz de katıldık.

Petrol-İş'te Kadın Oranı

İlk olarak Petrol-İş'teki kadın üye oranlarını, temsilci sayılarını vererek başladık anlatıma. Yıllardır değişmeyen kadın üye sayısı, bu sene yeni işyerlerinin katılmasıyla biraz artarak 2000'in üzerine çıktı. Petrol-İş Örgütlenme Servisi'nden aldığımız son verilere göre, 36.541 üyenin 2229'u kadın. Bu rakamlara göre, Petrol-İş'te kadın oranı % 6.1.

Kadın Temsili

Petrol-İş'te yönetim kademelerinde ve temsil düzeyindeki kadın sayısı, yıllar içinde artış göstermemiş, büyük oranda olmasa da azalmış diyebiliriz. Şu anda Petrol-İş'te yönetim düzeyinde iki kadın üye Denetim kurullarında yer alıyor, bir kadın üye ise Disiplin Kurulu'nda. Çoğu ilaç sektöründe olmak üzere toplam 8 kadın temsilci bulunuyor.

Petrol-İş Tüzüğü'nde Kadınlar

Eğitimin ikinci bölümünde, Petrol-İş'te 2011'de hayata geçirilen ve tüzükle güvence altına alınan kadın birimleri kadınları koruyucu hükümlerden sözettilik.

Temsilcilerin tüzükteki hükümlere ilgili yoğundu. Ders arasında gelip tüzük isteyenler oldu.

Toplumsal Cinsiyet Eğitimleri

Temsilcilerden bazıları, daha önceki yıllarda Aktif Üye Eğitimleri'nde verdiğimiz Toplumsal Cinsiyet Dersleri'ne katıldığını hatırlattı. Her zaman aldığımız olumlu tepkilere ek olarak, bu eğitimlerin süre açısından yeterli olmadığı, daha uzun süre verilmesi ve daha çok kişiye ulaşılması gerektiği de bazı temsilciler tarafından belirtilen konular arasındaydı.

Eğitimler tek taraflı geçmedi elbette. Bir yandan Kadın Dergisi'ni anlatırken, karşılıklı olarak bilgi alışverişinde de bulunduk.

Bazı işyerlerinde hiç kadın üye yoktu mesela. Dolayısıyla Kadın Dergisi'ni de duyurmayanlar vardı aralarında. Biz her zaman ki hatırlatmamızı yaptık, Kadın dergisinin sadece kadın üyeler için değil üye eşleri için de çıkartıldığını, erkek üyelerin dergiyi evlerine götürebileceğini belirttik. Ayrıca, işyerinde kadın çalışan olmasa da Petrol-İş'in kadın politikaları hakkında bilgi sahibi olmanın temsilciliğin gereklerinden olduğunu hatırlattık.

Bazı temsilciler kadın üyelerle iletişim kurmakta güçlük çektiklerini, kadın üyeleri sendikal çalışmalara katmakta zorlandıklarını, bununla ilgili olarak şubelerinde etkinlikler düzenlemeyi düşündüklerini söylediler. Bazıları da kadın üyelerle bizim iletişime geçmemizi ve dergimiz hakkında onları bilgilendirmemizi istedi. “Kadınları sendikalara katmak için kota uygulanabilir” diye öneride bulunanlar da vardı.

Şubat ayında gerçekleşen ikinci grup temsilci eğitiminde iki kadın temsilcinin katılmış olması, dersin biraz daha farklı bir havada geçmesine yol açtı. Erkek temsilcilerin kadın üyelerle ilgili soruları, aralarında bulunan iki canlı örnek tarafından anında cevap buldu.

Her konuda olduğu gibi, eğitimlerde de farklı düşünenler, farklı talepte bulunanlar olmasına rağmen, iki grupta da ortak bir görüş çıkıyordu ortaya, o da kadın üyelerin katılımını arttırmak için bir şeylerin yapılması gerektiğiydi. Kadınların sendikalarda, eğitimlerde daha fazla, daha aktif yer alması dileğiyle... ■

KADIN'lardan
ÖYKÜLER

Bezden Bebekler*

Filiz Dosdoğru

Kocaman bir sarsıntının ortasındayım. Beynim zonklıyor. Hafızam her şeyi silsin, tüm olanları unutamam diye düşünmekten vazgeçtim. Tüm umutların tükendiği, hayallerin kirlendiği o son noktada, tek başınayım. Yüreğime kocaman bir yumruk çökmüş sanki. Her darbesiyle, içimde burkulma katlanarak çoğalıyor. Kırık dökük bir haldeyim...

İnsanlar, bazı gerçeklerini gizleyemezler. Ayan beyan ortadadır çünkü. Kendi gerçeğimi, ta çocukluğumda kanıksamıştım. Ben kardeşlerimden ve tüm akranlarımdan farklı, sakat bir çocuktum. Göçük altında herkes sapaşğlam kurtulmuştu ama, benim bacaklarım hep hissiz olacaktı. Koşamayacak, tırmanamayacak, her oyunu oynayamayacaktım.

İlk ayrılık işte böyle başladı. Tüm çocuklar bir yana, ben bir yana. Ben farklıydım, ayırdım. Bunu görmezden gelemez, yok sayamazdım. Zaten acıyan, ayıran bakışlar hep üzerimde oldukça, unutamazdım da sakatlığımı.

İçe dönük, yalnız başıma bir çocukluk geçirdim. Duyarlılığım ve kırılma duygum had safhadaydı. Ama hiç hıçkırarak ağlamadım. Feryat figan bağırmadım. Kırgınlıklarım yüreğimde birikti. Onları azat edeceğim günleri bekledim durdum. Ya da, tıpkı şimdi yaptığım gibi, silmek, yok etmek istedim hepsini bir kalemde...

Babamın yaz tatillerine gelmesini, kardeşlerim ipe çekerti. Baba özlemi bir yana, hediyeler oyuncaklar ve çikolatalar diğer yana. Ben de o günü ipe çektiğim gibi. Babamı çok özledim çünkü. Ama bana gelecek hediyelere, kardeşlerim kadar çok sevdiğimi hatırlamıyorum. Çünkü babam bana ne rengârenk boyalar, ne orlon iplikler, ne çeşit çeşit kumaşlar, düğmeler ve kurdelalar getirirdi. Bunlar ıvrır zıvırdan başka bir şey değilmiş. Para o kadar kolay kazanılmıyormuş. Böyle sözler ederdi hep...

Görünürde herkes bana çok yakındı. Anne şefkati ve sevgisini doya doya yaşadım. Babam tüm çocuklarını azarlar hatta tokat bile atardı. Ama bana el sürmez, sesini yükseltmezdi. Kardeşlerim bile, beni el üstünde tutarlardı, bir dediğimi iki etmezlerdi. Her an tuzla buz olacak bir vazoya gibiydim. Ailem korunaklı duvarlar örüyor, beni o duvarların tam ortasına koyarak ödüllendiriyordu.

Birbirinden ayrı yığınla duygu yaşıyor, kah isyan ediyor, kah suspus oluyordum. Tek gerçeğim yalnızlığımıydı. Ondandır hiç kaçamıyor, ondan başka sığınacak bir liman bulamıyordum. Sonra anladım ki. Yalnızlığım akmalıydı gizli gizli. Bir yerde durmalı,

kendine bir anlam bulmalı, o anlamın her zerresine karışmalıydı.

Yalnızlığımın had safhaya ulaştığı ilk zamanlar, kanaviçeler, yastık kılıfları ve panolar işledim.

Çeşit çeşit desenler icat ettim. Renkleri birbirine yaklaştırdım, karıştırdım, ayırdım. Sevmek, acı çekmenin panzehiriydi aslında. Yalnız olduğumu bile unuttur oldum ben de.

Bu uğraşım, zamanla benden ayrılması imkansız bir parçama dönüşüverdi. Sanki hayatın sırrının gizli olduğu bir koza bulmuştu. Tüm hengameleri bir yana bırakıyor, orada soluklanıyordum. Ancak o kozanın içinde var olabiliyordum.

Hele göz alıcı bakışlarla karşılaştığımda, bin bir türlü övgüler duyduğumda, yaptıklarımı gururlanıyor daha çok çalışıyordum.

Bir gün babam annemi ve beni yanına götürmek istedi. Ona dair hiçbir şey bilmediğim, sadece adını duyduğumda beni üşüten o çok uzak memlekete. Bu beklenmedik değişim karşısında, boyun eğmekten başka çarem yoktu. Kardeşlerim artık büyümüşlerdi. Onların bizimle gelmesine gerek yoktu. Hem onlar avukat, doktor ya da mühendis olmalıydılar. Babamın yüz akları, gurur kaynağıydılar ne de olsa. Onlar burada kalacaklar, eğitimlerine devam edeceklerdi. Para sorun olmayacaktı tabii.

- Ben tüm kahırları, çocuklarım için çekiyorum. Sen de gel yanma hanım. Burada sana göre işler de var. Üç-beş yıl bana omuz ver, ondan sonra meyveleri toplarsın. Ben tek başıma yetemiyorum artık.

- Ya Aliye? Biliyorsun sakat. Onu kimin kapısına bırakayım. Kardeşleri okula mı gitsinler, kendi işlerini mi görsünler yoksa Aliye'yle mi ilgileninler?

- Hanım Aliye'yi de getireceksin beraberinde. Hem o kadar kötürüm değil benim kızım. Kendi işini az çok görebilir. Üstelik, onun çok meraklı olduğu o çul çaputlar var ya, burda iyi para bile edebilir. Benim badem gözlü kızımı da getir. Hiç değilse gözümün önünde olur.

İşte özetle ben böyle bir evlattım. Başka niteliğim yoktu. Kimse benden bir beklentisi de. Çul çaput para ederse, onları sevin-dirir, bir şeye yarardım o kadar.

Babam haklıydı. Çul çaputtan iyi paralar kazanıyorduk. İyi bir müşteri kitlemiz oluştu. Gelinlik kızlarına çeyiz dizen anneler, evlerine yeni bir hava katmak isteyen ev hanımları, çul çaputa meraklı yabancı kadınlar. Hatta pek çok genç kıza ders vermeye bile başlamıştım. Kardeşlerime para yolluyor, buradaki geçimimize yardım ediyordum.

Bu memlekete geldiğim ilk günlerde, mağazaların vitrinlerine bakmaktan müthiş hazzediyordum. Hele hele, oyuncak mağazalarına... Birbirinden şahane elbiseler giyinmiş çeşit çeşit bebekler, nasıl da beni heyecanlandırıyordu. Hepsinin yüzü ay parçası gibiydi. Nasıl da mutlu, nasıl da masum görünüyordular. Ama güzellikleri, masumiyetleri hep aynıydı. Sanki tüm o ifadeler dondurulmuş, bir maske haline getirilmiş ve bebeklerin suratlarına bir bir yapıştırılmıştı.

Sonra kandırıldığımızı anladım. Kız çocuklarını hep kandırıyorlardı. O güzelim elbiseler, o masum pürüzsüz yüzler, o dünyanın hiçbir gamı, kederi yok dercesine gülümseyişler... Aslında çoğu kusursuz bir yalandan ibaretti. Dünyada ağlayan nice bebekler vardı. Nice yetimler, nice açlar, nice sakat kalmışlar. Hiç birisinin yüzü, bu ışıklı, bu süslü vitrinlerde yoktu. Onlar para etmez miydi acaba?

Günlerim dikiş nakışla, gecelerim bezden bebeklerimle geçer oldu. Her birinin hikâyesi birbirinden ayrı, onlarca yüz işledim. Kederi korkuyu ve yalnızlığı hiç gizlemedim yüzlerinden. Bebeklerimin gözlerini ve ruhlarını eşdeğer gördüm. Çizdiğim her göze ayrı bir ruh, ayrı bir anlam katmak istedim.

Hepsini, yaratıcılığımı son haddine kadar zorlayarak, türlü türlü kıyafetlerle giyindirdim. Giydikleri her elbisenin, ayrı hikâyesi vardı. Kimisinin elbisesi işlemeli, kimisinin yamalı, kimisinin paçalı... Kimisi yazmasını dolamış başına, kimisi yaşmağını... Kimi yazma da papatya oymaları, kimilerinde sümbül...

Kimisi sırma saçlı, kimisinin lüleleri büklüm büklüm. Kimisi durgun, kimisi hırçın, kimisi daha çocuk yaşta gelin onlarca bebeğim vardı. Hepsinin ismi ve hikâyesi birbirinden ayrıydı. Hepsi, her an konuşacakmış gibi, yaşamın gözle görülme istenmeyen bir anında kopagelmışlerdi. Nasıl da güzeldi bebeklerim. Nasıl da çoğalsınlar, odamda baktığım her yeri kaplasınlar istiyordum.

Onlar, benim dünyamın küçük ve cansız kahramanıydılar. Her birinde benim emeğim olduğu için, onları kendi çocuklarım gibi görüyordum. Bir çocuk gelse, birinin hikâyesini sorsa, en sahici hikâyelerden daha sahici anlatabilirdim hikâyelerini. Çünkü o hikâyelere en fazla ben inanıyordum.

Yaz tatili için, iki haftalığına Türkiye'ye gitmişim annemle. Ülkemi ve kardeşlerimi nasıl da özlemişim. Özlemlerimi, birkaç haftaya sığdırmak zorunda kalışım pek hoş değildi. Ama bir sürü iş beni, bizi bekliyordu. Zamanın bize kafi görülen o küçücük dilimleriyle, yetinmek zorundaydık. Hem, nasıl olsa yine, yine, yine gidecektik ülkemize. Ve beklenen gün geldiğinde, tamamen gidecektik.

Bu düşüncelerle inmişim uçaktan. Eve ulaşmak, bebeklerime kavuşmak için sabırsızlanıyordum. Kendimi huzurlu hissediyordum. Çünkü öteden beri, ailemi bu kadar sevmemiş, böylesine güvenmemiştim onlara. Onlara ait olan bir yamadan çok, kusurlu ama bu kusuruyla onlara zararı dokunmayan, onlara fayda sağlayan birisiydim artık.

Eve gelip odama girdiğimde, başımdan aşağı kaynar sular boşaldı o an. Yüreğime bir bıçak saplandı sanki. Kırıldım, tuzla buz oldum.

"Bebeklerim nerede?" diye haykırdım.

Afallamış bir halde bana bakıyordu babam. Kekelememeye çalışarak;

"Bayan Schütze gördü onları. Çok etkilendi, çok beğendi. Bu hafta el sanatları sergisi mi ne varmış, orada satışa çıkaracaktım. Almak istedi hepsini, ben de sattım. Ne bileyim böyle içerleyeceğimi evladım. Hay elim kırılıydı da satmaz olsaydım.

Ama çok iyi para ettiler. Parasına dokunmadım inan ki! Kardeşine bir dükkân açarız diye düşünüyorduk ya; biriktirdiğimiz paraya katarız dedim eğer iznin olursa. Ben düşündüm ki..."

Söylediklerini duymuyordum o anda. Ağlıyordum sadece durmadan. Sanki evlatlık verilmemek için direnen ama direncini sonunda yitirip de teslim olan bir çocuk gibiydim. Neyim var neyim yoksa alınmıştı elimden. Öylesine küçük parçalara ayrılmış, sağa sola dağılmıştım ki, sanki sırrımı kaybetmiş, her şeyimi yitirmiştim. Sanki bir daha hiçbir araya gelemeyecekti parçacıklarım...

Son bir umut, sergiye gittim. Geride adını verdiğim, kendime benzettiğim Aliye bebek kalmıştı. O da benim gibi sakat olduğundan, kimse rağbet etmemişti ona besbelli. Parasını verdim ve geri aldım onu. Bağıma bastım onu doyasıya. Sanki her şey bir kabus, hiçbir şey yaşanmamış gibi...

Ah olanları bir unutabilsem! Kaybolmasam kendi yalnızlık dolambaçlarımda... Belki yeniden bir anlamı olur gecelerimin. Bezden bebeklerim yeniden doğar, kendi hikâyeleriyle ve duruşlarıyla, yeniden katılırlar yaşama.

Bir bakış arıyorum bakışlarıma konacak. Bir söz yüreğime de-gecek. Bir tebessüm belki... Tüm kara bulutlar dağılacak, eriyip bitecek tüm kederler karanlığımın köhne köşelerinde... Bana dair hiçbir şey yok. En yakınımdaykiler, ne kadar uzaklar bana.

Aliye'nin kardeşleri okuyacak. Aliye çalışacak, para kazanacak. Anne baba sevinecek, gurur duyacaklar onlarla. Onların yaşamlarına biçilmiş kaftanlar hazır. Ya Aliye... "Aliye'nin de az emeği geçmedi şu sakat haliyle. Aferin sana Aliye! Ellerin dert görmesin güzel kızım..." İşte mükafatım bu kadar. Karın tokluğu bir de...

Geride kalan cansız bebeğim olmasa, uçurumun dibini çoktan göürdüm belki. Bu kaybolmuşluğumda, bu kendimi nereye sığdıracağımı bilemez çaresizliğimde, cılız da olsa bir ışık yanıyor içimde. Belki başka bir baharda, yeniden doğar bezden bebeklerim. Ama şimdiki zamanımda, içimde yağmurlar yağıyor, dereler taşıyor hırçın hırçın. Kocaman bir sarsıntının ortasında tek başınayım. Ölüm bir karış ötemde. Ne yaklaşılabiliyorum ona, ne de uzaklaşılabiliyorum...

Şiddeti failleriyle çözmek

Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü öğretim üyesi ve sosyal hizmet uzmanı Yrd. Doç. Dr. Gizem Çelik'in, erkek şiddetiyle ilgili sıradışı araştırmasının sonuçları bu yılın başlarında "Öldüren Erkek(lik)ler - Eşine Şiddet Uygulamış Cezaevindeki Erkekler" adıyla NotaBene Yayınları'ndan çıktı.

Çalışmaya başlamadan önce, yoğun bir literatür taraması ve okuması yaptığını belirten Çelik, doktora tezi için, 'eşine şiddet uyguladığı için hüküm almış ve cezaevine girmiş' erkeklerle görüşmeye başlamış. Bu görüşmeleri Antalya, İstanbul ve İzmir'deki açık ve kapalı cezaevlerinde gerçekleştirmiş.

Cezaevindeki görüşmeler kolay olmamış, zorluklardan biri 'suçun inkâr' olmuş. "Dışardaki erkeklerin çok büyük kesimi partnerine şiddet uygulamadığını söyleyecektir, ki bu tutum, cezaevinde bizzat bu suçtan hüküm almış erkeklerde de aynıydı. Ancak soruların sırasını veya soru içeriğindeki kimi ifadeleri değiştirerek soruyu yeniden yönlendirdiğimde, daha net yanıtlar alabildim." diyor Çelik.

Çalışmanın ortaya çıkışı ve amacı

Kadına yönelik şiddetin çözümüyle ilgili düşünmeye başladığında çıkmış fikir. Konunun tek taraflı çözülemeyeceğinden hareketle, bugüne kadarki çalışmalarda şiddetin faili olan erkeklerin dışarda tutulması onu harekete geçirmiş. "Bu çalışma, toplumun her birimine sinmiş eril iktidarın, şiddet uygulayan erkekler özelinde bir analizi sunmayı hedefliyor" diye özetliyor çalışmanın amacını.

Çalışma, eşine şiddet uygulamış erkeklerle ilgili verilere de yer veriyor. Örneğin, eşini öldüren (% 37.9) erkeklerden bazıları, hiçbir şekilde şiddet uygulamadığını, hatta şiddete karşı olduğunu ifade etmiş. Kadına şiddet suçu işlemiş erkeklerin, % 96.8'i çoğunlukla sanılanın aksine, çalışma yaşamında yer alıyor, yani işsiz değil. Gelir düzeyleriyle ilgili veriler, ayrıca gelir düzeyi yüksek erkeklerin de şiddet uyguladığını ortaya koyuyor. Katılımcıların çoğunun çocuk sahibi olduğu (% 83.1) ve geleneksel aile yapısına uygun bir aile yaşamı olduğu belirtiliyor. "Toplumun her kesiminde, her ortamında şiddet, yükselen bir güç olarak kullanılıyor. ... Kadınlar, bunu eril sistemin her boyutunda en acı şekilde deneyimliyor. Öldürülüyorlar. Yaşamları

Yrd. Doç. Dr. Gizem Çelik

sonlanmasa da ölüme eşdeğer bir hayata mahkum ediliyorlar. Ve bunu çoğunlukla en yakınlarındaki erkekler, partnerleri yapıyor..."

Şiddetin kökenine inmek, çözüme yaklaşmak açısından bazı veriler belirleyici. Örneğin, katılımcıların % 38.5'i çocukluk döneminde babalarını ya da daha güçlü ve iktidar sahibi birini örnek aldıklarını ifade etmişler. Bu rol modellerinden % 23.39'u şiddet uygulamış, ancak "terbiye" amaçlı olduğu kabulüyle bu şiddet içselleştirilmiş. Çocuklukta şiddet deneyimlerinden % 51.6'sı anne-baba şiddeti. Çalışmaya göre, çocuklukta kendi annelerine uygulanan şiddeti öfkeyle karşılayan, anneyi kutsal sayan erkekler, kendi eşlerini kontrol edilmesi gereken nesnelere olarak görüyor. Bununla birlikte, eşini öldüren erkeklerin

çoğu hala sevdiğini söylemiş. Çalışmada bu durum, "eşlerine şiddet uygulamalarının altında sevgisizlik değil, sevginin ne olduğunun ve nasıl yaşanması gerektiğinin bilinmemesi" olarak açıklanıyor.

Suçunu haklı çıkarma çabası

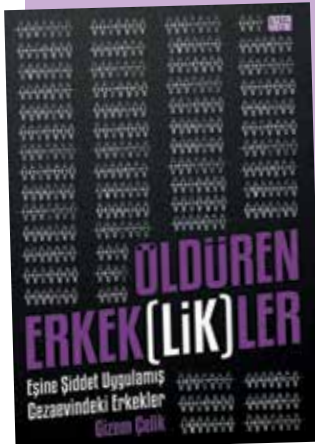
Çalışma, şiddeti uygulayan erkeklerle ilgili algılar ve gerçekler konusunda tekrar düşünmeye sevk ediyor. "Bunu yaparken, suç içeren davranışlarının onaylanmasına ilişkin yönelimlerini de uygun bir şekilde geri çevirdim. Örnek vermem gerekirse, beni, öldürdükleri eşlerinden farklı bir konuma koyma ve suçun, kendilerince haklı gördükleri yönlerini bana onaylatma ihtiyacındaydılar." diye açıklıyor bu hassas noktayı. Bu söylemlerini, daha fazla bilgi alabilirim düşüncesiyle onaylamamış hiçbir zaman.

Kolay olmamış bu çalışmayı yapmak. Görüşmeler bittikten sonra bir süre devam edememiş çalışmaya. "Çaresizlik duygusunu ve ümitsizliğin sorunu çözemeyeceği yönündeki telkinler ve desteklerle çalışmaya döndüm ve tamamlayabildim." diyor.

Çözüm için, "Şiddete maruz kalan kadınlarla yapılan çalışmalar çok değerli olmakla birlikte, şiddet davranışının ortadan kalkmasına yönelik kalıcı çözümler sunmuyordu. Kadının güçlenmesi ve gelişmesi son derece önemli. Ancak erkeğin de değişmesi ve suç teşkil eden davranışının sorumluluğunu üstlenerek olumlu yönde değiştirmesi gerekiyor." diyor Çelik kitabında. Okumanızı öneriyoruz. ■

ÖLDÜREN ERKEK(LİK)LER

Eşine Şiddet Uygulamış
Cezaevindeki Erkekler / Gizem Çelik
NotaBene Yayınları, Ocak 2017

Çelik'in kitabı, daha ilk sayfalarda sizi sarsan bir şiirle başlıyor; "... Sen ey korkudan zulmü öğrenmiş kişi, Bitip tükenmeyen bu şiddet Korur mu sanırsın imkânsız tacini? ...Kendi zehrıyla beslenir erkekliğin. Öldürdükçe kanaman bundan... Kan sızıyor kirpiklerimden Kim bilir hangi kadın vurulmuştur şimdi."

Bu ağır gerçek altında, her gün yeni bir kadın cinayetine ya da şiddetine tanık olduğumuz toplumumuzda Çelik, doğrudan suçun aktörü erkeklerin yanıtları ve anlatılarına yer verdiği özgün araştırmasıyla sizi konunun içine çekiyor ve ataerkil yapının tüm boyutlarını sorgulamaya davet

ediyor. Kitap, sadece durum analizi ile kalmayıp, sorunun çözümüne yönelik geliştirilen model önerisiyle, hem bu konuda çalışan akademisyenlerin ve uygulayıcıların, hem de konuya ilgi gösteren ve çözüm ortağı olmak isteyen herkesi ortak bir platformda buluşturmayı hedefliyor...

DOSYA

8 Mart ULUSLARARASI KADINLAR GÜNÜ

Bir 8 Mart'ı daha geride bıraktık. Yine kadın kuruluşları, insiyatifleri, sendikalar etkinlikler düzenledi, herkesin gündeminde ağırlıklı konu farklı olsa da hepsinin ortak bir çağrısı vardı: Çalışma yaşamında ve hayatın her alanında EŞİTLİK!

Petrol-İş Sendikası bu sene 8 Mart'ı şubelerde yapılan etkinliklerle kutladı. Sendikamız merkez yöneticileri, kadın üyelerimizin ağırlıkta olduğu Mefar ve Gripin işyerlerinde kutladı 8 Mart'ı. Dosyamızda ilk olarak **Petrol-İş'te 8 Mart kutlamalarına** yer verdik.

Kadınların eşitlik mücadelesi, 8 Mart'ın tarihçesine de ışık tutuyor. Yüz yılı aşkın süre önce işçi kadınların başlattığı emek ve sosyal haklar mücadelesi pek çok taleple doğdu. Bugün hâlâ çözülemeyen ücret eşitliği, insanca çalışma hakkı, işyerinde cinsiyet ayrımcılığı gibi pek çok sorun bu mücadelenin başlattığı gelenekle dile getirilmeye devam ediyor.

Uluslararası sendikalar bu sene 8 Mart'ta ağırlıklı olarak ÜCRET EŞİTLİĞİ, EMEKLİLİK ve GÜVENCELİ ÇALIŞMA konusunu işlediler. İkinci dosya konusu olarak, **dünya sendikalarında kadınların 8 Mart'ta düzenledikleri kampanyaları ve verdikleri mesajları** derledik.

Bu yıl ülkemizde kadınlar günü biraz buruk kutlandı. Metal işçisi kadınların 8 Mart etkinliğine giderken Bursa yolunda geçirdikleri kaza, 7 kadın işçiyi aramızdan aldı. Onları tanımak, bu vesileyle tekrar anmak istedik.

Clara Zetkin
anısına

PETROL-İŞ'TE 8 MART

Her sene olduğu gibi, bu sene de kadınların uluslararası mücadele ve dayanışma günü 8 Mart, Petrol-İş Sendikası'nda yönetici, temsilci ve kadın üyelerin katıldığı etkinlik ve toplantılarla kutlandı... Merkez yöneticilerimiz, bu sene 8 Mart'ı kadın üyelerimizin yoğunlukta olduğu Mefar ve Gripin işyerlerinde düzenlenen etkinliklerle kutladı.

Merkez Yöneticilerimiz 8 Mart'ta Mefar İlaç İşyeri'ndeydi

Petrol-İş Sendikası merkez yöneticileri , bu sene 8 Mart'ı kadın üyelerimizin yoğunlukta olduğu işyerlerinde kutladı. Yaklaşık 180 kadın üyemizin bulunduğu Mefar İlaç Fabrikası da bu işyerlerinden biri. Petrol-İş Sendikası 2 No'lu Şube kapsamında bulunan ve yeni örgütlenen işyerlerinden biri olan Mefar İlaç'ta gerçekleştirilen 8 Mart kutlamasına Genel Başkanımız Ali Ufuk Yaşar, Genel Yönetim Sekreterimiz Ünal Akbulut, Denetim Kurulu Başkanımız Yusuf Ziya Kahyaoğlu, İstanbul 2 No'lu Şube Başkanımız Niyazi Recepkethüda ve kadın üyelerimiz katıldı. Yapılan konuşmaların ardından, kadın üyelerimize hediyeleri verildi, günün anlamına uygun olarak karanfil takdim edildi.

Merkez Yöneticilerimiz, Gripin'de 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü Etkinliğindeydi

Petrol-İş Sendikası'nda kadın üyelerimizin yoğunlukta olduğu işyerlerinden biri de Gripin İlaç. İstanbul 1 No'lu şube kapsamında bulunan ve yaklaşık 50 kadın üyemizin bulunduğu Gripin'de düzenlenen 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü etkinliğine Genel Başkanımız Ali Ufuk Yaşar, Genel Mali Sekreterimiz Turgut Düşova, İstanbul 1 No'lu Şube Başkanı Ahmet Baranlı, Başkan Yardımcısı Yılmaz Akay ve kadın üyelerimiz katıldı.

Üyelerimizle öğle yemeği yendikten sonra Genel Başkanımız günün anlamına dair bir konuşma yaptı. Yaşar, konuşmasında Ankara'da düzenlenecek olan etkinliğe katılmak üzere Bursa'dan Ankara'ya doğru yola çıkan Türk Metal Sendikası üyelerinin geçirmiş olduğu trafik kazası sonucunda hayatını kaybeden işçilere Allah'tan rahmet, ailelerine ve sevenlerine baş sağlığı diledi. Ardından üyelerimize hediyeleri takdim edildi.

Adana Şubesi

Adana Şubemizde Dünya Emekçi Kadınlar Günü

Adana şubemizde 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü etkinliği şubemize bağlı işyerlerinden kadın üyelerin, işyeri temsilcilerinin ve yöneticilerin katılımıyla gerçekleşti. Ardından kadın üyelere günün anlam ve önemine uygun olarak karanfil dağıtıldı.

Aliağa Şubesi

Aliağa Şubemizde 8 Mart Kutlaması

Aliağa şube başkanımız Ahmet Oktay ve başkan yardımcımız Mevlüt Çınar 8 Mart Çarşamba günü Petkim, Tüpraş İzmir Rafinerisi ve Ravago işyerlerinde kadın üyeleri ziyaret ederek 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutladılar. Ardından kadın üyelere günün anlam ve önemini taşıyan karanfil ve hediyeleri takdim edildi.

Ankara Şubesi

Ankara Şubesi'nde 8 Mart Kutlamaları

MKE'de Dünya Emekçi Kadınlar Günü

Ankara şubesinde 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü etkinliği, MKE Barutsan Fabrikası işyerinde kadın üyelerin katılımıyla gerçekleşti. MKE Barutsan Roket ve Patlayıcı Fabrikası Elmadağ işyerinde gerçekleşen kutlamaya şube başkanı Şuayip Gül, başkan yardımcıları Sabri Polat, Baki Turhan, fabrika müdürü Timur Bağcaz, müdür yardımcısı Yıldırım Polat katıldı.

Genel Eğitim ve Örgütlenme Sekreterimiz 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü TP'de Kutladı

Ankara şubesinde 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü, Genel Örgütlenme ve Eğitim Sekreterimiz Mustafa Mesut Tekik, Ankara şube yöneticileri ve Türkiye Petrolleri işyerinde çalışan kadın üyelerin katıldığı bir etkinlikle kutlandı.

Ankara Şubemize Bağlı BOTAŞ'ta Dünya Kadınlar Günü Etkinliği

Ankara şubesine bağlı BOTAŞ Genel Müdürlüğü ve Doğalgaz İşletme ve Piyasa İşlemleri Bölge Müdürlüğü'nde 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü etkinliği İnsan Kaynakları ve Eğitim Daire Başkanı Arslan Günaydın, Ankara şube başkan yardımcısı Sabri Polat, Baki Turhan, Merkez Denetim Kurulu üyesi Yavuz Katıranlı, şube Denetim Kurulu başkanı Erol Güntutalmaz, BOTAŞ (Yapracık) işyeri baştemsilcisi Murat Yıldırım, temsilciler Tarkan Andar, Erdal Bağcı, Mustafa Sarı ve işyerindeki kadın üyelerin katılımıyla gerçekleşti. Etkinlikte yöneticiler, kadın üyelere günün anısına dair hediye verdiler.

Bandırma Şubesi

Bandırma Şubemizde Dünya Kadınlar Günü

Bandırma şube başkanı İsmail Kayan, şube yönetim kurulu ve temsilcilerle beraber 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar günü dolayısıyla Bandırma Eti Maden işyerlerinde gerçekleşen organizasyonda, çalışan kadın üyelerin 8 Mart Emekçi Kadınlar gününü kutladı. Şube başkanı İsmail Kayan kadın üyelere birer karanfil takdim etti. Burada bir konuşma yapan şube başkanı Kayan "*Yaşamımızın doğumdan ölüme her anında varlıklarıyla onurlandığımız, ihtiyacımız olduğunda desteklerini esirgemeyen, eğiten, yetiştiren, bizi biz yapma yolunda yüreklerindeki sevgi ve şefkati karşılıksız veren fedakâr kadınlarımızın Dünya Kadınlar Günü'nü kutluyoruz.*" dedi.

Batman Şubesi

Batman Şubemiz Dünya Kadınlar Günü'nü Kutladı

Batman şubesi 8 Mart Çarşamba günü TPAO ve TÜPRAŞ işyerlerinde çalışan kadın üyelerin 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutladı. Kadın üyelerle birlikte kahvaltı edildi, ardından günün anlam ve önemini taşıyan karanfiller dağıtıldı.

Bursa Şubesi

Bursa Şubemizde 8 Mart Kutlaması

Şube başkanı Erhan Yakışan 8 Mart Çarşamba günü Faurecia Polifleks A.Ş.'de TİS resmi arabulucu toplantısına katıldı, çalışan kadın üyelerin 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü karanfil vererek kutladı. Bursa şubemize bağlı diğer işyerlerinde de işyeri temsilcileri tarafından kadın üyelerin 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü karanfil verilerek kutlandı.

Düzce Şubesi

Düzce Şubemizde 8 Mart Dünya Kadınlar Günü

Düzce şubesinde 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü etkinliği, Düzce şube yöneticileri ve Standard Profil işyerinde çalışan kadın üyelerin katılımıyla gerçekleşti. Ardından kadın üyelere günün anısına, hediyeleri takdim edildi.

Gebze Şubesi

Gebze Şubemizde 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü Kutlandı

Gebze şubesinde 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü etkinliği, Gebze şube başkanı Süleyman Akyüz, başkan yardımcıları, sendikamız avukatı Sevda Bayramoğlu ve kadın üyelerin katılımıyla gerçekleşti. Program Ankara'da düzenlenecek olan etkinliğe katılmak üzere Bursa'dan Ankara'ya doğru yola çıkan Türk Metal Sendikası üyelerinin geçirmiş olduğu trafik kazası sonucunda hayatını kaybeden kadın işçilerin anısına 1 dakikalık saygı duruşu ile başladı. Daha sonra 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün tarihçesine değinildi. Şiir dinletisi ve sonuç değerlendirmesinin ardından kadın üyelere günün anlam ve önemine ilişkin kupa hediye edildi ve karanfil dağıtıldı. Gebze şube başkanı Süleyman Akyüz katılımcılara, kadın komisyonuna, temsilcilere, şube personeline ve tüm üyelere teşekkürlerini bildirdi.

İzmir Şubesi

TPI 2 Kompozit Kanat Fabrikası'nda 8 Mart

İzmir şubemiz kapsamında Menemen Serbest Bölge'de kurulu bulunan TPI KOMPOZİT KANAT 2 Üretim San. ve Tic. A.Ş. fabrikasında 24 kadın üyemizle 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü kutlandı. İzmir şube başkanı A. Gani Gündoğdu 8 Mart'ın tarihçesini üyelere anlatıldıktan sonra başkan yardımcısı Orhan Zengin, başkan mali yardımcısı Özgür Şadi, işyeri İnsan Kaynakları Müdürü Emre OĞUZ ve işyeri temsilcileriyle beraber üyelere karanfil dağıtılıp fular hediye edildi, ardından 8 Mart pastası kesildi. Kutlamalar sonrası heyet işyeri genel müdürü Şenol Bircan ile bir araya gelerek işyeri sorunları hakkında sohbet edip çay içtiler.

İstanbul 1 No'lu Şube

Polimer'de Dünya Emekçi Kadınlar Günü

İstanbul 1 No'lu şubemizde örgütlü Polimer işyerinde 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü, Genel Mali Sekreterimiz Turgut Düşova'nın katılımıyla kutlandı. Genel Mali Sekreterimiz Turgut Düşova ve şube yöneticileri kadın üyelere birer karanfil verdi. Günün anlam ve önemini belirten konuşmaların ardından kadın üyelerle birlikte pasta kesildi.

Sandoz 1 ve Sandoz 2 İşyerlerinde 8 Mart Dünya Kadınlar Günü

İstanbul 1 No'lu şubemiz 8 Mart Çarşamba günü Sandoz 1 ve Sandoz 2 işyerlerinde çalışan kadın üyelerimizin 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutladı. Ardından pasta kesildi, kadın üyelere karanfil dağıtıldı.

Kocaeli Şubesi

Kocaeli Şubemizde Dünya Kadınlar Günü

Kocaeli şubesi 8 Mart Çarşamba günü Tüpraş Genel Müdürlüğü, Tüpraş İzmit Rafineri Müdürlüğü, Gübretaş ve Shell&Turcas Petrol A.Ş. işyerlerinde çalışan kadın üyelerin 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutladı. Ardından kadın üyerimize günün anlam ve önemini taşıyan karanfiller dağıtıldı.

Kırıkkale Şubesi

Kırıkkale Şubemizde 8 Mart Dünya Kadınlar Günü

Kırıkkale şubemizde 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü, MKEK Barutsan Fabrikası ve Tüpraş işyerimizden kadın üyelerin katılımıyla kutlandı. Tüpraş Sosyal Tesisleri'nde yapılan kutlamaya şube başkanı Recep Sefer, şube başkan yardımcıları Murat Kaya, Cevdet Karabıyık, Tüpraş İnsan Kaynakları Müdürü Ali İner ve işyeri temsilcileri katıldı. Şube başkanı Recep Sefer, günün anlam ve önemine dair bir konuşma yaptı. Konuşmasına, 1900'lerde New York'ta bir tekstil fabrikasında yanarak ölen 129 kadın işçi ve Türk-Metal Sendikası'nın 8 Mart etkinliğine gelirken yaptıkları kazada ölen kadın işçileri anarak başladı. Daha sonra 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün bir farkındalık günü olduğunu, kadınların daha çok eşitlik, özgürlük ve adalet taleplerinin gündeme getirildiği bir gün olduğunu belirtti.

Trakya Şubesi

Trakya Şubemizde 8 Mart

Trakya şubemizde 8 Mart'ta, şube kapsamında bulunan Botaş, TPAO, Zentiva, Jotun ve Elba'da işyerlerinde bulunan kadın üyelerimiz temsilciler tarafından ziyaret edildi, günün anlamına uygun olarak karanfil verildi, 8 Mart kadınlar günü kutlandı.

DÜNYA SENDİKALARI KADINLAR GÜNÜ'NDE NE DEDİ?

TÜM DÜNYADA BÜTÜN
KADINLAR EYLEMDE!

IndustriALL, Petrol-İş'in de dünya örgütü ve 140 ülkede madencilik, enerji ve imalat (metal, kimya, deri, tekstil vs.) sektöründe çalışan 50 milyon işçiyi temsil eden bir küresel sendika.

Bu yıl 8 Mart'ta IndustriALL Küresel Sendika'nın kampanya başlığı, dünyanın farklı bölgelerinde ve ülkelerindeki kadınların sorunlarına dikkat çekmeyi amaçlayan "2017 KADINLAR GÜNÜNDE BÜTÜN INDUSTRIALL KADINLARI" idi.

Kadınlar gününe ilişkin açıklamalarında Fransa'dan Filipinler'e bütün IndustriALL üyesi kadınların kendilerini yakından ilgilendiren temel konularda -İsviçre'de emeklilik yaşının değiştirilmesi için, Filipinler'de analık sigortası için ve Orta Doğu'yla Kuzey Afrika'da kadına yönelik şiddete karşı- eyleme geçtikleri belirtildi.

Kadınların, sendikalardaki kampanyaların içeriğini değiştirdiğini belirten IndustriALL, bugün giderek daha çok sendika analık hakları, ev-iş dengesi, eşit ücret ve hâlâ karşılıksız yapılan bakım işlerinin kabul edilmesi için kampanyalar yürüttüğünü ekleyerek IndustriALL'in, tüm yapılarda yüzde 40 kadın temsili için kongre kararı bulunduğunu, sektör düzeyinde ve bölgesel yapılarda kadın-erkek eşbaşkanları olduğunu hatırlatıyor.

Hareketimiz kadınlarla daha güçlü

IndustriALL genel sekreter yardımcısı **Jenny Holdcroft** 8 Mart'a dair açıklamalarında şu sözlere yer verdi: "Kadınlar, tüm dünyada çalışma yaşamını düzeltecek kararlar verebilecekleri önemli liderlik pozisyonlarında yer almadıkça, sendikalarımız değişmeyecektir. Hareketimiz, kadınlarla birlikte daha güçlü bir şekilde mücadele gücü bulacaktır."

INDUSTRIALL KADINLARI, ULUSLARARASI KADINLAR GÜNÜNE HAZIRLAN #BÜTÜNKADINLAR - 8 MART 2017" sloganının yer aldığı kampanya görselinde, küresel sendikanın normalde kırmızı ve siyah olan logosu sarı mor renklerde kullanılmış.

Kaynak: www.industrial-union.org

Jenny Holdcroft
IndustriALL Genel Sekreter Yardımcısı

KADIN HAKLARINDA
GERİ ADIM ATMAK YOK!

ITUC

Uluslararası
Sendikalar
Konfederasyonu

ITUC, 162 ülke ve bölgede 340 sendika, federasyon ve konfederasyona bağlı 181 milyon işçiyi temsil eden Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu.

Kadına şiddeti durdurun, bakım ekonomisine yatırım yapın, ücret farkını kaldırın! Uluslararası Kadınlar Günü'nde ITUC ve üye sendikaları işyerinde, evde ve toplumda kadın haklarına saygı ve bu hakların güvence altına alınması için insan hakları ve kadın örgütleriyle ortak çağrıda bulundu.

ITUC, açıklamasında, giderek artan kadın düşmanı tutumların; bakım hizmetlerinde tasarruf ve özelleştirmeden güvencesiz ve esnek çalışmanın yaygınlaştırılmasına; ataerkilliğin yeniden güçlenmesinden kadınların üreme ve cinsel sağlık haklarına yönelik saldırılara uzanan bir yelpazede; toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadınların bağımsızlığını tehdit ettiğini ifade etti.

IndustriALL 8 Mart Görseli:

"IndustriALL Kadınları: Kadınlar Günü'ne Hazırlan #TümKadınlar 8 Mart 2017"

ETUC'un 8 Mart açıklamasında kullandığı görsel:
"ILO SÖZLEŞMESİNİ DESTEKLE, İŞYERİNDE CİNSİYET
TEMELLİ ŞİDDET SON BULSUN!"

Açıklamada "Şimdi örgütlenme zamanı. Kadınlar bütün zorlukların üstesinden gelecektir." denildi, İzlanda ve Fransa'da binlerce kadının eşit ücret için iş bıraktıkları; Polonya'da altı milyona yakın kadının kürtajı yasaklayan yasayı yürüyle engelledikleri; Mirabal kardeşlerin doğduğu Latin Amerika'da kadınların cinsiyet temelli şiddetle mücadele ettikleri; Rusya'da kadınların aile içi şiddetin yasal hale getirilmesi girişimlerine karşı direndikleri hatırlatıldı.

Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu ITUC'un, Uluslararası Kadınlar Günü'yle ilgili açıklamasının devamında, kadınlara insana yaraşır ve nitelikli iş sağlamak; cinsiyetler arasındaki ücret uçurumunu ortadan kaldırmak için; kadınların günlük yaşamlarını derinden etkileyen ayrımcılığa ve şiddete karşı mücadelede kararlı oldukları belirtildi.

ITUC Genel Sekreteri Sharan Burrow şöyle konuştu: "Kadın haklarında geri adım atılmasına izin veremeyiz. Ücretlerde artış talep ediyoruz. Bakım ekonomisine yatırım istiyoruz. Şiddetin ve tacizin durması için ILO Sözleşmesi istiyoruz."

Kaynak: www.ituc-csi.org

KADINLARIN ÜCRET ARTIŞINA İHTİYACI VAR!

CONFEDERATION
SYNDICAT
EUROPEAN
TRADE UNION

ETUC

Avrupa
Sendikalar
Konfederasyonu

39 ülkede 89 ulusal sendika konfederasyonu ile 10 Avrupa sendika federasyonunu çatısı altında birleştiren Avrupa Sendikalar Konfederasyonu ETUC bu sene 8 Mart'ta cinsiyetler arasındaki ücret uçurumunu ve emekliliği gündemine aldı. "Kadın-erkek arasındaki ücret ve emeklilik uçurumunu nasıl bir ücret artışıyla kapatabiliriz?" başlığıyla Avrupa çapında bir kampanya başlatan ETUC adına çağrısı Konfederat Sekreter Montserrat Mir yaptı: "Bu kampanyayla cinsiyetler arasındaki bitmek bilmeyen ücret ve emeklilik uçurumunu ele almayı amaçlıyoruz. Bu da kampanyayı Uluslararası Kadınlar Günü 8 Mart'ta vurgulamak istememizin sebeplerinden biri."

"Ücret Artışı" başlıklı kampanya devam ediyor. payrise.eu web adresinde kampanyayla ilgili ayrıntılı bilgi de veriliyor. 'Avrupa'nın ücret artışına ihtiyacı var' sloganıyla öne çıkan kampanyayla kadınlarla erkekler arasındaki ücret farkı, genç işçilerin ödenmeyen ya da çok düşük ödenen ücretleri; çok düşük olan asgari ücret; düşük ücretli ülkelerle Avrupa Birliği ülkeleri arasındaki kabul edilemez ve adaletsiz ücret uçurumuyla mücadele hedefleniyor. Kampanya pek çok Avrupa ülkesine yayılmış durumda.

Kampanya, sadece 8 Mart'ı kapsamıyor, özelde kadınlar için, genelde de tüm çalışanlar için daha yüksek ücret talep edilen kampanya uzun vadeli bir etkinlik olarak tasarlandı.

Kadınlara ücret artışı lazım!" sloganıyla tanıtılan kampanya hakkında açıklama yapan ETUC Konfederat Sekreteri Montserrat Mir, "Ücret uçurumu, cansıkıcı ve

"Avrupa'nın ücret artışına ihtiyacı var"

adaletsiz... ve yüksek oranda insani ve ekonomik maliyet taşıyor. Ücret eşitliği hayata geçirilmediği müddetçe, kadınların erkeklerle aynı ücreti almak için 70 yıldan fazla bir süre beklemeleri gerekiyor. Eşit ücret, Avrupa'nın bugüne kadar gördüğü en büyük ekonomik teşvik paketi olacak, ve milyonlarca kadın yoksulluktan kurtulacaktır." şeklinde konuştu.

Mir, konuşmasını şöyle sürdürdü: "Düşük ücret, düşük emeklilik ücreti demektir. Kadın-erkek ücret farkını azaltarak kadınları yaşlılıklarında yoksulluğa mahkum eden cinsiyet temelli emekli maaşı farkının da azaltılmasını sağlamış oluruz. ... Sendikalara üye olmak hem kadınlar hem erkekler için daha adil bir ücret elde etmek ve kadınlarla erkekler arasındaki ücret uçurumunu ortadan kaldırmak için mücadele etme olanağı verir. İnsana yaraşır ücret artışı ve ücret şeffaflığı sağlamanın en iyi yolu toplu sözleşmelerdir."

ETUC 8 Mart Görseli:
"Avrupa ekonomisinin kalbindeki kadınlar"
Kampanyanın merkezinde ücret artış talebi yer alıyor.

ETUC, kadın-erkek ücret farkını ortadan kaldırmak için benimsenmesi gereken ücret artışı politikalarını şöyle sıralıyor:

- Kadınların çoğunlukta olduğu -temizlik, yemek servisi, bakım, kasiyerlik, kâtiplik gibi- işkollarında ücretleri arttırmak. Kişisel bakım, temizlik ve yardım, genel kâtiplik ve yazmanlık, sağlık hizmetleri uzmanlığı gibi sektörlerde işgücünün % 80'ini kadınlar oluşturuyor.
- Mevcut eşitsizliklerin daha da artmasına sebep olan farklılaşmamış yüzde artışı yerine sabit ücret artışının benimsenmesi.
- İş değerlendirmeleri: Esas olarak kadınlar tarafından yapılan işlerin derecesini gözden geçirerek erkeklerin çalıştığı işlerin ücretlerine eşitlemek için güncellemek.
- Ücret şeffaflığı: Ücretlerin toplu sözleşmelerle güvence altına alınmadığı yerlerde ücret artışları şeffaf olarak gerçekleşemez, genellikle erkeklerin ücretleri kadınların ücretlerinden daha yüksek olur.
- Sendikaya üye olan bir kadının erkeklerle arasındaki ücret farkı, üye olmayan bir kadının ücret farkının yarısından azdır.

ETUC, yaptığı açıklamada ayrıca, Avrupa'da kadınların erkeklerden ortalama olarak % 17 daha az ücret aldığını; bunun en büyük sebebinin, kadınların iş yaşamıyla aile sorumluluklarını bir arada yürütememesi olduğunu; sonuç olarak kadınların yarı-zamanlı işleri, düşük ücretli geçici işleri veya işe ara vermeyi seçtiklerini; bunun direkt ücretlere yansıtıldığını belirtiyor.

Hem çalışanlar arasındaki ücret adaletsizliğini gidermek hem de kadın-erkek arasındaki ücret uçurumunu ortadan kaldırmak için başlatılan "Avrupa'nın Ücret Artışına İhtiyacı Var" kampanyasının ayrıntılarına www.payrise.eu adresinden ulaşabilirsiniz.

Kaynak: www.etuc.org

KADINLARA GÜVENCELİ İŞ, YAŞANABİLİR ÜCRET!

Birleşik Krallık'ta, bazılarında 1.4 milyon, bazılarında 100 üyesi bulunan 51 sendikada 5.8 milyondan fazla çalışanı temsil eden Birleşik Krallık Sendikalar Kongresi (TUC), küresel düzeyde 160 ülkeden yaklaşık 180 milyon sendika üyesiyle aynı çatı altında yer alıyor.

TUC Kuzey Bölge Sekreteri Beth Farhat, Uluslararası Kadınlar Gününde yaptığı açıklamada, işsizlik, istihdam azlığı, güvencesizlik, vasıfsız, düşük ücretli işlerin giderek daha çok kadın işlerinin karakteristiği haline geldiğini belirtiyor. Kamu sektöründe her geçen gün işsiz kalan kadınların sayısında artış olduğu, özellikle genç kadın işsizliğinin ciddi boyutlara ulaştığı ifade edilenler arasında. Açıklamada Beth Farhat, "TUC Kadın Konferansı ve TUC Kongresi'nde yapılan öneriler, kadınların ne istediklerini göstermesi açısından gösterge sayılırsa, koalisyon, gelecekte kadınların oylarını kazanmak için alternatif stratejiler araştırmak için elinden geleni yapacaktır. ... Sendikalar bir süredir kadınları üye olmak konusunda cesaretlendirmek ve demokratik sürece katmak için ça-

Beth Farhat
TUC Kuzey Bölge
Sekreteri

Frances O'Grady
TUC Genel Sekreteri

İşmalar yürütüyor, yürütmeye devam edecektir. Sendikalar, çoğunun işi düşük ücretli, yarı-zamanlı hale dönüştürülen binlerce kadın işçiyi temsil ediyor." dedi.

Farhat, açıklamayı şu sözlerle bitirdi: "Geçmişte ve günümüzde kadınların elde ettiği ekonomik, sosyal ve eşitlik hakları tehdit altında. 100 yılda çok uzun mesafe katettik, ancak daha gidecek çok yolumuz var. Bu yolculukta, bu seçimde, sizin de sözünüz olduğunı unutmayın."

TUC KADIN KONFERANSI

TUC Kadın Konferansı, Uluslararası Kadınlar Günü'ne denk getirilerek 8-10 Mart 2017 tarihlerinde Londra'da yapıldı. TUC Genel Sekreteri Frances O'Grady, konuşmasında, kadınların önceliği hedef alması gerektiğini belirtti.

Bunlardan **birincisi**, Brexit'in (Birleşik Krallığın Avrupa Birliği'nde çıkması) bedelini çalışanların ödemeyeceğinden emin olunmasıydı. Çalışanların hâlâ ekonomik krizin bedelini ödediğini, daha fazlasını kaybetmeye kimsenin gücünün kalmadığını belirten O'Grady, "Brexit görüşmeleri için kırmızı çizgimiz, ücret, iş ve hakların korunması. Milyonlarca işçiyi, özellikle kadınları ilgilendiren haklar. Aile yaşamını kolaylaştıracak analık ve ebeveyn hakları. Ücret eşitliği önlemleri. Ve ücretli izin hakkı. ... Hükümet bu hakla-

rın garanti edileceğini söylüyor. Fakat konu, sadece geçmişte kazanılmış hakların korunması değil. Gelecekte işçilerin daha geri konumlara düşmeyeceğinin garanti edilmesini istiyoruz." dedi.

Frances O'Grady, ikinci önceliklerinin kadın çalışanlara yeni bir dönem getirmek olduğunu belirterek bu dönemin özelliklerini şöyle sıraladı: "Eşitsizliğin kökleriyle mücadele; Herkese adalet ve pozitif esneklik sağlamak; Bütün kadınlara gerçek potansiyelini gösterme fırsatı verilmesi."

O'Grady, konuşmasının devamında, kadın-erkek ücret farkının kapanmaya başladığını, ancak sürecin çok yavaş ilerlediğini belirterek, şöyle konuştu: "On çalışandan biri çağrıya dayalı, geçici ve düşük ücretli serbest çalışan konumunda. Başka pek çok haksızlıkla karşı karşıyayız. İş ayrımcılığı, düşük emeklilik ücretleri, yüksek çocuk bakımı ücretleri, çok yaygın hale gelen cinsel taciz... En çok ihtiyacımız olan şey, kadın işçilerin haklarını kazancak güçlü, büyüyen sendikalarıdır. Hedefimiz, yeni nesil kadın sendikacıları örgütlemek olmalıdır."

Üçüncü önceliklerinin kadına yönelik şiddet olduğunu belirten O'Grady, bu konuyla ilgili olarak da şunları söyledi: "Ülkemizde her yıl yaklaşık üç milyon kadın şiddete uğruyor; bu yıl ETUC'un "Evde Güvenlik, İşyerinde Güvenlik" kampanyasına katıldık. Ayrıca, kadın sığınmaevlerinde yapılan kesintilere karşı kampanya yürüttük. İşyerlerindeki şaşırtıcı ölçekte gerçekleşen cinsel tacizi ortaya çıkardık. Raporumuz, genç kadınlarda üçte iki, tüm kadınlarda yarıdan fazla oranda cinsel tacize uğradıklarını gösterdi. ... Pek çok kadın evde, işyerinde ve sosyal medyada cinsel şiddete maruz kalmaktadır."

Frances O'Grady, "İnsanları gerçekten biraraya getirebilirsek, sadece kadınlar için değil, tüm çalışanlar için daha iyi bir gelecek kazanabiliriz." sözleriyle bitirdi konuşmasını.

Kaynak: www.tuc.org.uk

**TÜM DÜNYADA KADINLAR
SOSYAL ADALET İÇİN AYAKTA.
ARTIK YETER!**

PSI

Uluslararası
Kamu
Hizmetleri
Federasyonu

Uluslararası Kamu Hizmetleri Federasyonu PSI, 154 ülkede 669 sendikadan, özellikle sağlık alanında kamu hizmeti sağlayan 20 milyon üyeyi temsil eden küresel bir sendika federasyonu.

Bu sene, Uluslararası Kadınlar Günü'nde toplumda ve sendikalardaki eylemlere destek vererek YETER! diyebileceklerini açıklayan PSI, açıklamasında taleplerini şöyle sıraladı: "İrkçılığa, yabancı düşmanlığına, homofobiye hayır", "Kendi bedenimiz üzerinde söz ve karar hakkı", "Ücret eşitliği hemen şimdi!", "Sınır tanımayan haklar", "İşyerinde cinsiyet temelli şiddete son ve herkes için kaliteli kamu hizmeti!"

PSI Genel Sekreteri Rosa Pavanelli, "Politik sistemimiz krizde ve küresel ekonomik model, çoğunluk yerine küçük bir azınlık için çalışıyor. Kadınlar, adalet, dayanışma ve demokrasi için ayağa kalkıyor." şeklinde konuştu.

Pavanelli sözlerini şöyle sürdürdü: "Pek çok kişi, sadece % 1'i doyuran bir

Rosa Pavanelli
PSI Genel
Sekreteri

sistemde geride bırakılmış hissi içinde. Sistem, hem ekonomik hem toplumsal açıdan daha da zorlu hale geliyor, bu da gelecek nesiller için iyi bir gelecek sağlayacağı yerde daha fazla eşitsizlik oluşmasına yol açıyor. Milyonlarca kadın ve genç için bu kabul edilemezdir."

Juneia Batista
PSI Dünya Kadın
Komitesi Başkanı

Açıklamanın devamında PSI Dünya Kadın Komitesi Başkanı Juneia Batista'nın şu sözlerine yer verildi: "Kadınlar, sadece toplumsal cinsiyet açısından değil, tümüyle yeni bir dünya düzeni talep ediyor: Sosyal ilişkilerin daha farklı olduğu, şiddetin, cinayetlerin, ayrımcılığın, dışlamanın bulunmadığı, otoriter, erkek egemen veya yeni sömürgeci olmayan bir dünya istiyoruz."

Kaynak: www.world-psi.org

**ÇALIŞMA YAŞAMINDA
KADINLARA DAHA ÇOK FIRSAT,
AİLE İÇİ İŞLERDE ERKEKLERE
DAHA ÇOK GÖREV!**

DGB
Alman
Sendikalar
Birliği

Almanya'da 59 bölgeden sekiz sendikayı kapsayan ve çeşitli sektörlerden 6 milyonun üzerinde çalışanı temsil eden Alman Sendikalar Birliği (DGB), 8 Mart dolayısıyla yaptığı açıklamada **kısmi süreli çalışmadan tam-zamanlı çalışmaya dönme hakkı** taleplerini dile getirdi. DGB başkan yardımcısı Elke Hannack, Berlin'de yaptığı konuşmada "Koalisyon, ilgili yasa tasarısını artık sonuca bağlamalıdır. Kadınların zorunlu olarak ya da çok az yarı-zamanlı çalıştırılmaları halinde çalışma gün sayılarını doldurabilmeleri için yarı-zamanlı çalışma yasası karara bağlanmalıdır. Sendikalar ve birlikler yasanın çıkmasını yavaşlatmamalıdır."

Hannack konuşmasını şöyle sürdürdü: "Süreli yarı-zamanlı çalışma erkeklerle de belirli yaşam dönemlerinde çalışma sürelerini düşürerek eşlerinin güvenli bir işte çalışmalarına olanak sağlamaları konusunda cesaretlendirir."

Açıklamanın devamında, üç yaşından küçük çocuğu olan erkeklerin büyük çoğunluğu tam-zamanlı çalışırken,

eşlerinin yarı-zamanlı çalıştıkları ya da işinden ayrıldığı belirtiliyor.

Hannack, açıklamayı "Dijital dönüşüm, aile ve iş yaşamının daha uyumlu hale getirilmesi için kullanılmalıdır. Bunun anlamı, çalışma yaşamında kadınlara daha fazla fırsat, aile içi işlerde erkeklerle daha fazla görev. Çalışanlar, çalışma süreleri konusunda mutabakata varırsa, hem aile hem iş birlikte daha iyi yürüyecektir" sözleriyle bitirdi.

Kaynak: www.dgb.de

Elke Hannack
DGB Başkan
Yardımcısı

KADINLAR ARAYI KAPATİYOR!

VER.DI
Birleşik
Hizmet İşçileri
Sendikası

Almanya'da hizmetler sektöründe (özel hizmetler, sağlık, eğitim, temizlik, finansal hizmetler, sosyal hizmetler, telekomünikasyon, trafik vb.) yaklaşık 1000 meslek grubuna mensup toplam 2 milyon üyesi bulunan Birleşik Hizmet İşçileri Sendikası VER.DI, bu sene kadınlar gününde KADINLAR ARAYI KAPATİYOR! başlıklı bir kampanyayla gündeme geldi.

Kampanyanın açıklamasında, kadınların ücret konusunda az da olsa ilerleme kaydettiği, 2006'da % 23 olan ücret farkının 2015'te % 21'e düştüğü belirtiliyor. "Adil Ücret Yasası şeffaflık yönünde atılmış küçük bir adımdır. İşverenlerin sert direnci nedeniyle daha fazla kazanım elde etmek mümkün olmadı. ... Daha çok düşük ücretli işlerde çalışan kadınların işine yarayacak asgari ücret uygulamasının başlatılması, başarı olarak değerlendirilebilir.

Genel olarak nicelik açısından kadınların işgücüne katılım oranlarında artış var. Yönetim kademelerindeki kadın sayısında da artış var. Bununla birlikte, evlilik gelir paylaşımı gibi teşvik edici vergi indirimleri, kadınları yarı-zamanlı çalışma yerine işten ayrılmaya sevk etmektedir.

Artık parlamentoda da daha fazla kadın görmek istiyoruz. Burada, erkek egemen partilerin kısmen güçlü direnciyle mücadele edilmelidir. Biz kadınlar, daha dikkatli olmalı, aktif hale gelmeli ve eşitsiz yaşam gerçekliğimizi kendimize tekrar ve tekrar hatırlatmalıyız."

Kaynak: www.verdi.de

DGB'nin "DEĞİŞTİRİYORUZ" sloganıyla diğer sendikalara yaptığı 8 Mart çağrısının görseli, çağrıya katılan bütün sendikalar tarafından kullanıldı.

DEĞİŞTİRİYORUZ!

IG BCE

Madencilik, Kimya
ve Enerji İşçileri
Sendikası

8 işkoluna bağlı 23 alt sektörde 4000 işyerinde 660 binin üzerinde işçiyi temsil eden Alman Maden Kimya ve Enerji Sendikası IG BCE, bu yıl 8 Mart'ta Almanya'da birçok sendikanın da gündeminde olan konulara odaklandı: Tam zamanlı çalışmaya dönüş hakkı ve ücret şeffaflığı yasaları.

IG BCE Başkan Yardımcısı Edeltraud Glänzer, 8 Mart için yapılan açıklamada, Ekim ayında gerçekleştirilecek 6. olağan kongreye kadınların katılıp tartışmalara ve kararlara katılımını önemsendiğini ifade etti. "Birlikte IG BCE'mizi geleceğe taşıyacağız."

Glänzer, mevcut koalisyonun anlaşmayı büyük ölçüde tamamladığını, tartışma halinde olan iki cinsiyet eşitliği mevzuatının bulunduğunu belirtti. Bunlardan birincisi, çalışma bakanı Andrea Nahles'in kısmi süreli çalışmadan tam zamanlı çalışmaya dönüş hakkı; ikincisi ise Aile, Yaşlı, Kadın ve Gençlik bakanı Manuela Schwesig'in ücret şeffaflığının kabul edilmesi mevzuatı.

IG BCE'NİN 8 MART BROŞÜRÜ: "IMPULS"

Edeltraud Glänzer
IG BCE Başkan
Yardımcısı

Her iki konunun da sendika bünyesinde uzun süredir tartışıldığını, bununla ilgili bir dizi kararlar da aldıklarını belirten Glänzer, tam zamanlı çalışmaya dönüş hakkıyla hem kadınların hem erkeklerin kısmi süreli çalışma kısıcından kurtularak daha iyi iş imkanlarına ve yaşlılıklarında daha iyi bir güvenceye sahip olabileceklerini sözlerine ekledi.

Kadın ve eşitlik politikalarının hayata geçirilebilmesi için daha güçlü sendikalara ihtiyaç duyduklarını belirten Glänzer, "Her iki tasarının da yürürlüğe konmasında yaşanan zorluklar, fırsat eşitliğinin gökten inmeyeceğini gösteriyor. Uluslararası Kadınlar Günü, kadınların konularını ve bağlılıklarını belirgin hale getirecekleri gündür ve öyle kalacaktır."

IG BCE, kadınlar gününde, yoğun olarak tartıştığı 'tam-zamanlı çalışmaya dönüş hakkı' ve 'ücret şeffaflığı' konularıyla ilgili ayrıntılı bilgi içeren bir de broşür yayınladı.

Kısmi süreli çalışmadan tam-zamanlı çalışmaya dönüş hakkı nedir?

Broşürde, tam zamanlı çalışmaya dönüş hakkından toplam 150 bin kadın ve erkek işçinin faydalanacağı belirtiliyor. Buna göre, çalışanlar, yasayla, azaltılarak sınırlandırılmış çalışma sürelerini tekrar eski çalışma sürelerine dönüştürme imkânı bulabilecekler. Ancak bunun da bazı şartlara bağlı olduğu belirtiliyor:

- İşyerinde en az 15 çalışan olmalıdır.
- İş sözleşmesi en az 6 aylık olmalıdır.
- Sınırlı süreli çalışmaya en az 3 ay öncesinden başvurulmalıdır.
- Eski çalışma süresine döndükten sonra tekrar çalışma sürelerinin azaltılması istenirse, en az bir yıl beklenmesi gerekiyor.
- İşletmenin büyüklüğü ne olursa olsun, işveren, çalışma sürelerinde değişiklik konusunda çalışanların görüşme talebini kabul etmek zorundadır.

Broşürde, bugüne dek çalışma sürelerini azaltmak isteyenlerin veya azaltmak zorunda kalanların –genellikle kadınların- kısmi süreli çalışma kısıcından kurtulamadıkları, bunun da mesleki kariyerlerine ve emeklilik haklarına ciddi etkileri bulunduğu ifade ediliyor.

Kaynak: www.igbce.de

DAHA FAZLA KADIN, DAHA FAZLA GÜÇ!

IUF

Uluslararası Gıda,
Tarım, Otel, Lokanta,
Yemek Hizmeti, Tütün
ve Bağlantılı İşçiler
Sendikası

2.5 milyon üyesi bulunan, uluslararası alanda, 128 ülkede 429 bağlı sendikada 10 milyonun üzerinde işçiyi temsil eden Uluslararası Gıda, Tarım, Otel, Lokanta, Yemek Hizmeti, Tütün ve Bağlantılı İşçiler Sendikası IUF, bu yıl kadınlar gününde yaptığı açıklamada, kadınların ücret, işe girme, sosyal güvenlik, ücretsiz ev işleri ve bakım işleriyle ilgili sistematik olarak ayrımcılığa maruz kalmaya devam ettikleri belirtilerek; ILO'nun 1951 tarihinde yayınlanan 100 No'lu Eşit Ücret Sözleşmesi ve 1960'ta yayınlanan 111 No'lu Ayrımcılık (İş ve Meslek) Sözleşmesi, dünya genelinde 173 ülkede kabul

INTERNATIONAL WOMEN'S DAY 2017

**MORE WOMEN,
MORE POWER!**

**BREAKING DOWN
BARRIERS**

WINNING SAFETY, SECURITY & EQUALITY @WORK

edilip yasal mevzuata geçtiği halde uygulamadan hâlâ çok uzak olduğu ekleniyor. Ayrıca, kadınlarla erkekler arasındaki ücret uçurumunun ancak 70 yıl sonra kapanacağı belirtilerek, ücret eşitliği ve eşit iş fırsatı konularının toplu sözleşmelerle hayata geçirilmesi noktasında sendikalara önemli görev düştüğü de hatırlatılıyor.

"Tüm dünyada IUF ve bağlı sendikaları 'İşyerinde güvenlik, güvence ve eşitlik önündeki engelleri aşmak için: Daha fazla kadın, daha fazla güç' için mücadeleyi yürütüyor."

IUF'un açıklamasında ayrıca, Pakistan'da, Hindistan'da, Batı Afrika ve Latin Amerika'da kadınların iş yaşamına katılımı konusunda yürütülen başarılı çalışmalar anlatılıyor. IUF'un ayrıca cinsel taciz ve kadına yönelik şiddetle ilgili tüm IUF bölgelerinde mücadele yürüttüğü belirtildikten sonra; Ocak 2016'da Unilever işyeriyle imzalanan cinsel tacizle mücadele anlaşması ile güvencesiz işlerde çalışan kadınların daha savunmasız saldırıya açık oldukları gerçeğinin kabul edildiği ekleniyor.

"IUF'un, ILO'nun şiddet ve taciz konulu uzmanlar toplantısı için hazırladığı cinsiyet temelli şiddetle ilgili vaka çalışmaları, kadınların evdeki şiddetten olduğu kadar işyerindeki şiddetten de kurtulmalarını zorlaştıran ekonomik zayıflığa işaret ediyordu."

IUF'un açıklamasının sonunda ayrımcılığa karşı en iyi savunmanın sendika üyeliğinden geçtiği belirtilerek, tüm çalışanlar üye olma ve temsil edilme hakkı için mücadeleye çağrılıyor.

Kaynak: www.iuf.org

EMEKLİLİK HAKLARI İÇİN PARLAMENTO ÖNÜNDE BULUŞMA

Birleşik Krallık Kamu Hizmetleri Sendikası

Birleşik Krallık'ta yarı-zamanlı, tam-zamanlı olarak yerel yönetimlerde; emniyet ve adalet kurumlarında; üniversite, kolej ve okullarda; elektrik ve gaz sanayiinde; su hizmetleri, çevre kurumları, taşımacılık ve iletişim kurumlarında kamu hizmeti sağlayan özel sektör ve kamu çalışanı 1.3 kişiyi temsil eden UNISON'un üyelerinin üçte ikisi kadınlardan oluşuyor.

Bu yıl 8 Mart'ta Unison'un gündeminde, kadınların emeklilik yaşı vardı. Unison, hükümetin 2020 yılına kadar kadın ve erkekler için emeklilik yaşını kademeli şekilde 65'te eşitlemek için 1995'te başlattığı -ve 2.6 milyon kadını etkileyen- düzenlemeler sonucu 50'lerde doğan ve maaşlarında kayıplarla karşı karşıya kalan kadınlar için parlamento önünde buluştu. Emeklilikle ilgili değişikliklerin adil bir şekilde yapılması

ve emekli olan veya emekliliği yaklaşan kadınların bu hatanın bedelini ekonomik güçlük çekerek ödememele-ri gerektiğinin altı çiziliyor: "Uluslararası Kadınlar Günü hükümetin geçmişte yaptığı emeklilik hatasını düzeltmesi için mükemmel bir fırsat."

"Devlet Emeklilik Adaletsizliğine Karşı Kadınlar" inisiyatifinin 8 Mart gününde parlamento önünde düzenlediği toplantıya kadınlar, sendikacılar ve kampanya destekçileri siyah kıyafetlerin üzerine mor şeritlerle katıldı.

Kaynak: www.unison.org.uk

TAŞIMACILIK ÇALIŞANLARINA YÖNELİK ŞİDDETE SON!

ITF

Uluslararası
Taşımacılık İşçileri
Federasyonu

150 ülkede 4.5 milyondan fazla üyesi bulunan 700 sendikayı çatısı altında birleştiren Uluslararası Taşımacılık İşçileri Federasyonu (ITF) bu yıl 8 Mart'ta sendikalarda toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirmek ve kadına yönelik şiddetle mücadele etmek amacıyla iki önemli çağrıda bulundu.

Birincisi, sendikaların, ITF'in ulaşım ile ilgili araştırmasındaki eşitlik testine katılmaları; ikincisi ise ILO'nun işyerinde şiddet ve tacizle ilgili yeni sözleşmesinin kabulü için uğraşmaları.

ITF, elde edilen bulguları, toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik edici ve taşımacılık çalışanlarına yönelik şiddeti önleyici politika ve pratikleri kampanya ve toplu sözleşmelerle işverenlere uygulatmaları konusunda sendikaların desteklenmesi için kullanacağını belirtti. Bulguların ayrıca sendikalara, hükümeti ve yönetimlerini ILO sözleşmesine ihtiyaç olduğu konusunda görüşmeye ikna etmeleri için sağlam kanıtlar sağlayacağı da hatırlatıldı.

Kaynak: www.itfglobal.org

Hayallerini ve daha birçok şeyi yarım bırakıp gittiler...

YOLLARI SONSUZLUKTA BİRLEŞEN 7 KADIN

Metal işkolunda örgütlü sendikalardan Türk Metal'in Bursa şubesine üye kadınlar, 7 Mart'ta Ankara'daki kadınlar günü etkinliğine katılmak üzere çıktıkları yolda kaza geçirdiler, yedisi hayatını kaybetti. Onları burada anarken, kadın işçilerin güvenli ve sağlıklı çalışma ve ulaşım hakkı üzerine bir kez daha düşündük.

Bursa'dan Ankara'ya 8 Mart'ı kutlamak için yola çıkan metal işçisi kadınları taşıyan otobüs devrildi, 7 kadın işçi hayata veda ederken 39'u da yaralandı. Bursa'da otomotiv yan ürünleri üreten Yazaki ve Delphi fabrikalarında çalıştıkları belirtilen kadın işçilerin hayatları da zorluklarla geçmişti, öldüklerinde yakınlarının anlattıklarından öğrendik ne yazık ki. Belki de katıldıkları etkinlikte yaşadıkları sıkıntıları, hayatın kadınlara eşit davranmadığını, işyerinde de toplumda da ayrımcılığa uğradıklarını söyleyeceklerdi. Belki iş güvenliğinden, sağlıklı çalışma hakkından, düşük ücretlerden ya da uzun çalışma saatlerinden söz edeceklerdi... Aralarında kanser hastalığını yenen kablo fabrikası işçisi Özlem belki çalışırken sağlığının nasıl bozulduğunu anlatacaktı.

GÜLEYDAN SEZER 43 yaşındaydı...

Kablo fabrikasında metot operatörü olarak çalışıyordu. Yaren (17) ve Eren (14) adlı iki çocuğu vardı. Bir yıl önce babasını kaybetmişti.

Hayatını kaybeden kadınların isimleri Leyla Çiçek, Meyse Keskin, Özlem İnan, Fatma Hacıoğlu, Güleydan Sezer, Elvan Mutlu ve Leyla Yalçın. Yolları sonsuzlukta birleşen yedi kadın. Bize, kadın işçilerin artık servislerde hayatlarını kaybetmemeleri için daha fazla önlem alınması gerektiğini bir kez daha hatırlatarak gittiler. Geride aileleri, çocukları, dostları, sevdikleriyle çekilmiş fotoğrafları, yakınlarının, sevenlerinin anlattığı hikâyeler kaldı. ■

LEYLA ÇİÇEK 36 yaşındaydı...

Evli ve iki çocuk annesi Leyla'nın Alperen (16) ve Selenay (11) adında iki çocuğu vardı.

LEYLA YALÇIN 32 yaşındaydı...

10 yıldır evliydi, Selin (9) ve Tuana (1.5) adlı iki kızı vardı. 5 yıldır fabrikada işçi olarak çalışıyordu.

Kadın işçiler, kazadan hemen önce bu fotoğrafı paylaşmışlardı...

FATMA HACIOĞULLARI

Evli ve iki çocuk annesi olan Fatma Hacıoğulları'nın bir oğlu, bir kızı vardı.

ELVAN MUTLU 27 yaşındaydı...

Evliydi, 4 yaşında Ayaz isimli bir oğlu vardı.

ÖZLEM İNAN 36 yaşındaydı...

Kablo fabrikasında yedek parça bölümünde çalışıyordu. Evliydi, Atakan (4) isiminde bir oğlu vardı. Ölmeden önce akciğer kanserini yenmişti.

MEYSE KESKİN 43 yaşındaydı...

Evli ve Şafak (17) isiminde bir oğlu vardı. Geçen yıl 30 yaşındaki erkek kardeşini trafik kazasında kaybetmişti.

SAĞLIK

Kireçlenme en çok kadınları vuruyor

Eklemlerde bulunan kıkırdakların zamanla aşınmasıyla oluşan ve ülkemizde, nüfusun en az yüzde 10'unu etkileyen kireçlenme sorunu, kadınları ve 55 yaş üzerindekiileri daha çok etkiliyor. Geç kalmadan alınacak bazı önlemlerle, kireçlenmenin etkilerini en aza indirmek mümkün.

Kireçlenme nedir, nerelerde görülür?

Kireçlenme (osteoartrit), kemiklerin uç kısmında, eklemlerde bulunan koruyucu kıkırdak dokunun azalmasıyla meydana gelen kemik değişiklikleridir. Bütün eklemlerde kireçlenme görülebilir. En çok kullanılan diz, bilek ve parmak eklemlerinde daha sık görülür. Kollarda, bacaklarda, omuzlarda, kalçalarda da kireçlenme yaygındır.

Neden oluşur?

Kemiklerin ucunda bulunan ve kemiklerin birbirine sürtünerek aşınmasını engelleyen kıkırdak dokunun zamanla azalmasıyla oluşur. Farklı sebeplerle, kıkırdak dokusu kayganlığını kaybeder ve pürüzlü bir yüzey haline gelir. Yukarıdan başlayarak alt katmanlara doğru aşınan kıkırdak doku, önlem alınmazsa tamamen işlevini kaybedecek hale gelir. Bu durumda kemikler sürtündükçe hasar oluşur ve bu da kireçlenmeyle sonuçlanır.

Belirtileri nelerdir?

1. Ağrı: Eklem ağrıları iltihaptan da kaynaklanabilir, kireçlenmeden de. Hareket ettikten sonra dinlendiğiniz sırada ağrınız varsa, ya da hareket ederken ağrı çekiyorsanız bu genellikle kireçlenme belirtisidir.

2. Hassasiyet: Eklemlerinize yüklediğinizde ağrıyor ve rahatsızlık hissi veriyorsa, kireçlenme işareti olabilir. Kıkırdak dokunun yıpranması, eklemlerin daha zayıf ve hassas olmasına sebep olur, eklemler üzerindeki en ufak etkiyi bile hissedebilirsiniz.

3. Sertleşme-Tutulma: Uzun süre oturduktan sonra ayağa kalktığınızda ya da sabahları uyanıp kalktığınızda eklemlerde belirgin şekilde sertlik, tutulma hissi bulunması da kireçlenme belirtisidir.

4. Esnekliğinizin azalması: Kemikleri korumasının yanında, eklem yerlerinin esnek olmasını da sağlayan kıkırdak doku zarar gördüğünde eklemlerde esneklik kaybı oluşur. Esneklik azalması, hareketlerinizin kısıtlanmasına yol açar.

5. Gıcırdama sesi: Eklemlerinizi çalıştırdığınızda (el, diz, bacak ve kalça eklemleri) gıcırdama sesi çıkabilir, ses çıkmasa da hissi oluşabilir. Bu durum, kireçlenme belirtisidir.

6. Kemiklerde çıkıntılar oluşması: Kireçlenmenin ilerlemiş safhaları için sözkonusu olmakla birlikte, eklemlerdeki kemiklerde yumru benzeri çıkıntılar olursa hemen doktora başvurmalısınız.

Kireçlenmeye karşı ne yapılabilir?

Kireçlenmeyi tamamen ortadan kaldıracak bir tedavi bulunmamakla birlikte, günlük hayatı olumsuz etkileyen özelliklerini hafifletmek için belli tedavi yöntemleri bulunmaktadır. Eklem kireçlenmelerinde, eklem binen yükü azaltmak, eklemi taşıyan kasları güçlendirerek eklem zorlanmasını önlemek, eklem koruyucu besin takviyeleri; etkilerini azaltmaya yardımcı olabilir.

Eklem kireçlenmesinin çok ilerlediği durumlarda ameliyat gerekebilir. Bu durumda eklem yapay

kıkırdak yerleştirilerek eklem sürtünmesi önlenir. Ancak ameliyat herkes için uygun bir çözüm değildir. Buna en iyi karar verecek kişi doktorunuzdur.

Ağrılar hafifletilebilir mi?

Doktorunuz, ağrılar için en uygun ilacı verecektir. Bununla birlikte, ilaca ek olarak, kireçlenme nedeniyle oluşan ağrıları azaltmak ve eklem hareket yeteneğini korumak için bazı önlemler alınabilir.

Alabileceğiniz önlemler

Kilo vermek: Eklem, vücudumuzun ağırlığının ve yükünün büyük bir bölümünü çeken bölümleridir. Özellikle diz eklemlerinde kireçlenme olması, diğerlerine göre daha önemli bir sorun. Fazla kilo, diz eklemine basınç yaptıkça kireçlenme daha da hızlanmakta, dolayısıyla sebep olduğu ağrılar da dayanılmaz hale gelmektedir.

Kilo vermek, kireçlenmenin olumsuz etkilerini azaltmak için uygulayabileceğiniz tedbirlerden en önemli ve en etkili olanı.

Kilo verdiğinizde vücudunuzda meydana gelen hafiflemenin aynı zamanda kireçlenmenin yarattığı sorunları da hafifleteceğini göreceksiniz.

Düzenli egzersizler: Eklem ağrılarını, düzenli olarak yapacağınız egzersizlerle en aza indirebilirsiniz. Kireçlenmenin sebep olduğu eklem ağrısı, egzersiz yapmanızı zorlaştırıcı bir etken olsa da, egzersizleri sürdürdükçe ağrılarınızın azaldığını fark edeceksiniz.

Her gün yapacağınız düzenli egzersizler sayesinde, ağrılarınızın azaldığını görmekle kalmayacak, aynı zamanda kireçlenme hızının yavaşladığını da göreceksiniz.

Düzenli egzersizler kas ve kemiklerinizin güçlü kalmasına da yar-

dımcı olur. Ayrıca eklemelerinizin esnekliğini arttırıcı etkisi vardır.

Ne tür egzersizler? Yaşınıza ve kilonuza uygun olarak, uzman bir doktorun görüşü de alınarak sizin için en uygun egzersizi belirleyebilirsiniz. Örneğin yürümek, yüzmek gibi fazla efor gerektirmeyen hafif egzersizlerle başlayabilirsiniz.

Soğuk ve sıcak kompres uygulamaları: Ağrılarınızı azaltmak için benimseyebileceğiniz yöntemlerden birisi de eklem üzerine sıcak veya soğuk kompres uygulamaktır. Sıcak kompres kan dolaşımınızı arttırarak kasları rahatlatmaya yarar. Soğuk kompres, sinirleri uyuşturucu etkisi sayesinde şişliği ve ağrıyı alır.

Besin takviyeleri: Örneğin Omega 3 gibi bazı besinlerle takviye yaparak kireçlenme belirtilerini azaltabilirsiniz. İltihabı azaltıcı özelliği bulunan Omega 3 gibi yağ asitlerinin kireçlenmeye bağlı ağrıları hafifletici özelliği vardır. Omega 3 bakımından zengin balık, ceviz, keten tohumu ve zeytinyağını daha fazla tüketerek ağrılarınızı bir miktar azaltabilirsiniz. Ne kadar Omega 3 almanız gerektiği ve kireçlenme için önerilen diğer besin takviyeleri hakkında doktorunuzdan detaylı bilgi alabilirsiniz. ■

Kimlerde görülebilir?

Kireçlenme hemen herkeste oluşabilir. Bazı kişilerde daha olasıdır. Genetik özellikler ve çevresel etkenler de, kireçlenme riskini arttırabilmektedir.

- Yaşlılarda kireçlenme riski gençlere göre daha yüksektir.
- Nedeni tam olarak bilinmemekle birlikte, kireçlenme kadınlarda daha yaygın şekilde görülmektedir.
- Çok fazla kilolu olmak, kalça ve diz gibi vücudun ağırlığını taşıyan eklemlerin baskı altında kalması ya da yağ dokusu üreten proteinlerin eklem etrafında iltihaplanmaya sebep olması şeklinde kireçlenmeye sebep olabilir.
- Sporcuların çok sık yaşadığı sakatlıklar nedeniyle, uzun süre aktif olarak kullanılmadığından dolayı, kıkırdak dokusu zayıflar, bu da kireçlenmeye yol açar.
- Mesleki koşullarla eklemeler üzerinde oluşan baskı ve yükler, kireçlenme oluşmasına yol açabilmektedir.
- Bazı kimselerde kireçlenme kalıtsal olabilmektedir.
- Kemikleri, kıkırdakları ya da eklemeleri doğuştan hasarlı ve bozuk olanlarda da kireçlenme riski yüksektir.
- Diyabet, romatizma, gut, iltihaplı romatizma hastalarında kireçlenme riski yüksektir.

Evet mutfakta birileri var!

Sofralarımızın lezzetli, besleyici, sağlıklı ve hafif yardımcısı...

Salata ana yemek olursa

Salatalar, genellikle yemeklerin yanına yapılır ve ağır, yağlı, etli yemekleri sindirmeyi kolaylaştırıcı yardımcı yemek olarak sofralarımızda yer alır. Ancak öyle salatalar var ki, yanında hiçbir şey ihtiyaç duymazsınız. Sebze ve yeşillik bakımından bol, protein olarak peynir veya etle besin değeri arttırılmış, bazen makarna veya ktır ekmele zenginleştirilmiş salatalar, yaz günlerinde ana yemek olarak çıkıyor karşımıza. İşte birkaç güzel salata tarifi...

Salata kelimesi, İtalyanca salamen "tuzlanmış", salare "tuzlamak" fiilinden türetilmiştir. Latince sal "tuz" demektir. Salata, tuzlu suya yatırılmış sebze, turşu anlamından bugünkü anlamına evrilmiştir.

Soslu makarna salatası

Malzemeler: 200 gr bukle makarna, 2 yemek kaşığı mayonez, yarım su bardağı süzme yoğurt, 1.5 yemek kaşığı üzüm sirkesi, 2 tatlı kaşığı hardal, 2 tatlı kaşığı bal, karabiber, tuz, 2 haşlanmış yumurta, 1 büyük boy kırmızı biber, 1 büyük boy havuç, 3 adet kereviz sapı, 1 adet orta boy kırmızı soğan, bir tutam maydonoz

Yapılışı: Makarnayı tuzlu suda haşlayın. Soğutmak için sudan geçirin ve süzerek suyunu dökün. Orta büyüklükte bir kapta mayonez, süzme yoğurt, sirke, hardal, bal, tuz ve karabiberi karıştırın. Büyükçe bir kapta haşlanmış makarnayla yoğurtlu karışımı iyice karıştırın. Haşlanmış yumurtaları, kırmızı biberleri, kereviz ve soğanları küçük küçük doğrayın, havucu jülyen şeklinde doğrayıp makarnalı karışıma ekleyin. Vaktiniz yoksa havucu rendeleyerek de kullanabilirsiniz. Sebze karışımıyla makarnayı karıştırın ve en üste ince kıyılmış maydonoz serpin. Buzdolabında birkaç saat beklettikten sonra salatanız tam kıvamında olacak. Afiyet olsun. ■

Rokalı avokado salatası

Malzemeler: 1 demet roka, 1 adet küçük boy kırmızı soğan, 2 adet avokado, 1 jalapen biberi, yarım salatalık, 2 yemek kaşığı taze sıkılmış portakal suyu, 2 yemek kaşığı üzüm sirkesi, 1/3 su bardağı zeytinyağı, karabiber, tuz, isteğe göre: 1/2 su bardağı nar taneleri

Yapılışı: Büyük bir kasede doğranmış veya isteğe göre bütün olarak rokaları, halka halka doğranmış kırmızı soğanları, nar tanelerini, avokado dilimlerini ve halka şeklinde doğranmış salatalıkları karıştırın. Küçük bir kapta portakal suyu ve sirkeyi karıştırın. Zeytinyağını yavaş yavaş ekleyerek iyice birbirine yedirinceye kadar karıştırın. Tuz ve karabiber ekleyin. Hazırladığınız salata sosunu salatanın üzerine gezdirin. İki kaşık yardımıyla sosun salataya eşit dağılmasını sağlayın. Ara ara tadına bakarak ihtiyaca veya isteğe göre tuz ya da baharat ekleyebilirsiniz. Afiyet olsun. ■

Çayın yanına atıştırmalık: PEYNİRLİ KEK

Hamur malzemeleri:

- 3 adet yumurta
- 1 su bardağı zeytinyağı
- 1.5 su bardağı yoğurt
- 1 su bardağı beyaz peynir
- 1/2 su bardağı kaşar rendesi
- 2 su bardağı un
- 1 paket kabartma tozu
- Yarım demet maydonoz
- Bir tutam dereotu
- Karabiber, tuz
- Susam

YAPILIŞI: Derin ve genişçe bir kaptaki yumurtalarla zeytinyağını çırpın. Ardından yoğurt, rendelenmiş beyaz peynir, kaşar peyniri ekleyip iyice karıştırın. Ardından ince ince kıydığınız maydonoz ve dereotlarını da ekleyip yeniden karıştırın. Aynı bir kaptaki birlikte elediğiniz un ve kabartma tozunu karışıma ekleyerek karıştırmaya devam edin. Son olarak tuz, karabiber ve isteğe göre acı pul biber ekleyin. Kek kalıbını yağlıyıp unladıktan sonra karışımı içine boşaltın. Üzerini susamla süsleyin/170 derecede önceden ısıtılmış fırında yaklaşık 50 dakika pişirin. Afiyet olsun. ■

SEBZE DOĞRAMA BİÇİMLERİ

Yerli tariflerde sıkça rastladığımız küp, ince ince, yarım ay, piyaz, kuşbaşı doğrama biçimlerine ek olarak dünya mutfağında hem benzer hem farklı pek çok sebze doğrama türü çıkıyor karşımıza. Tariflerde sıkça rastladığımız brunoaz, peyzan, batonet, vişi, mirpua başlıca doğrama biçimleri arasında yer alıyor.

JÜLYEN (Kibrit çöpü) Sebzelerin, kibrit çöpü kalınlığında, 3-4 cm veya daha fazla uzunlukta doğranmasıdır. Sebzelerin eşit kalınlıkta doğranmaları, hem pişirme açısından hem de görsel açıdan önem taşıyor.

BRUNOAZ (Mini küpler) Sebzelerin jülyen doğrandıktan sonra küçük küçük doğranmasıdır. En küçük doğrama türüdür. Toplu iğne başı şeklinde doğrama da denir.

PEYZAN (Küp şeklinde) Sebzelerin yaklaşık tavla zarı büyüklüğünde düzgün küpler halinde doğranmasıdır.

BATONET (Parmak şeklinde) Sebzelerin dikdörtgen çubuk şeklinde doğranmasıdır.

Vişi (Halka şeklinde) Sebzelerin yaklaşık olarak 2 mm kalınlıkta halka şeklinde dilimlenmesidir.

MİRPUA (İri doğrama) Sebzeler eşit ve iri küpler halinde doğranır. Sebzeler, yaklaşık olarak bir yemek kaşığına dört tanesi sığacak büyüklükte olmalıdır.

**SOSYAL GÜVENCE
SAĞLIK SİGORTASI**

**Şiddetten,
tacizden,
mobbingden
arındırılmış
işyerleri!**

**EVDE İŞTE SOKAKTA
KADINA ŞİDDETE SON!**

**HER İŞYERİNE
HER MAHALLEYE
ÜCRETSİZ KREŞ!**

MAKUL YAŞTA EMEKLİLİK HAKKI!

**KADINLARA SENDİKALİ
SİGORTALI SAĞLIKLI İŞ!**

**GECE VARDİYALARINDA
ÇALIŞMAK İSTEMİYORUZ!**

MOBBİNG'E SON!

**ÇALIŞIRKEN
ÖLMEK
İSTEMİYORUZ!**

**GÜVENCELİ
İŞ GÜVENLİ
GELECEK!**

**KADINLAR
SENDİKA
YÖNETİMLERİNE!**

**KADINLAR
İÇİN GÜVENLİ
SOKAKLARI**

**HAYATIN HER
ALANINDA
EŞİTLİK!**

**SENDİKALARDA
DAHA FAZLA
KADIN TEMSİLİ!**

EŞİT ÜCRET

EŞİT FIRSAT

**ŞİDDETSİZ
İŞYERLERİ,
ŞİDDETSİZ
YAŞAM!**

**SAĞLIKLI ÇALIŞMA
VE YAŞAMA HAKKI!**

**ANALIK HAKLARI
GÜVENCE ALTINA
ALINSIN!**

**İNSANA YARAŞIR İŞ,
İNSANA YARAŞIR ÜCRET,
İNSANA YARAŞIR EMEKLİLİK!**

**ÇALIŞMA
YAŞAMINDA
KADIN-ERKEK
AYRIMINA
SON!**

**TAM ZAMANLI İŞ
TAM ÜCRET!**